

הגהות לסדרור רבנו הוזען

הוועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

ספרוי – אוצר החסידים – ליוואוועיטש

קובץ
שלשלת האור

שער
רביעי

היכל
תשיעי

הגהות

לסדר רבנו הוזען

הגהות ותיקונים לסדור תורה או
סדרו רוסטוב וסדרו תהלה ה'
בירור מנהגי חב"ד הקשורים לסדור
הערות לשער הכלול, דרך החיים ונתיב החיים

מאט
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

צוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליאוועיטש

•

נעתקו מגוף כת"ק

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין נ.י.

שנת חמישת אלפים שבע מאות ששים ושבע לבריאה

77 איסטראן פארקוויי

HAGAHOT L'SIDUR RABEINU HAZAKEN

Copyright © 2006

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders Department

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehotonline.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher, except by a reviewer who wishes to quote brief passages.

The Kehot Logo is a registered trademark
of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

ISBN 10: 0-8266-6010-X

ISBN 13: 978-0-8266-6010-X

Printed in the United States of America

פתח דבר

בתודה לה' הרינו מוצאים בזה לאור את קובץ "הגחות לסדר רבני הזקן" מאת כ"ק אדמו"ר זי"ע, שכלל הגחות ותיקונים לסדר תורה או, סדר רוסטוב וסדר תחלת ה', בירור מנהגי חב"ד הקשורים לסדר, הערות לשער הכלול, דרך החיים ונתיב החיים.

הגחות וההערות נתקנו מרישיות בגוף כת"ק אדמו"ר זי"ע, שרשם אותן בעת ההכנה לדפוס של הסידורים האלה, בין השנים תש"א-תשט"ז, וגם כמה הגות מתוקפה מאוחרת יותר.

ומתפרסמים בזה, בתוספת מבוא בთחלתו, וציוונים בשווה"ג, ע"י הרה"ת ר' שלום דובער שי' לויין.

הוגה, ובתוספת ציונים, ע"י הרה"ת ר' יצחק שי' וילהלם. ויה"ר שchapts'h ה' בידינו יצלה וה' יגמר בעדינו בכ"י טוב, להוציאו לאור עולם גם את יתר הרשימות, שיחות ומאמרים ואגרות קודש, ותיכף ומיד יקיים הייעוד "והקיצו ורננו גו'"', וישמענו נפלאות מתרתו, תורה חדשה מأتיה תצא.

מערכת "אוצר החסידים"

יום ה' ו' תשרי ה'תשס"ז

ברוקלין, נ.י.

מפתח

א.	הגחות לסדור רוסטוב (תש"א)
ב.	הגחות לסדור תורה א/or (רישימה)
ג.	הגחות לסדור תורה א/or (פתרונותות)
ד.	הגחות לסדור תורה א/or (הוראות להדפסה)
ה.	לוח התקון לסדור תורה א/or (תש"ב)
ו.	הוספות ללוח התקון (תש"ז)
ז.	לוח התקון לסדור תחלת ה' (תשט"ז)
ח.	מנaggi חב"ד השיכים לסדור (תש"ב)
ט.	הערות לשער הכלל (רישימה)
י.	הערות לשער הכלל (על הגליון)

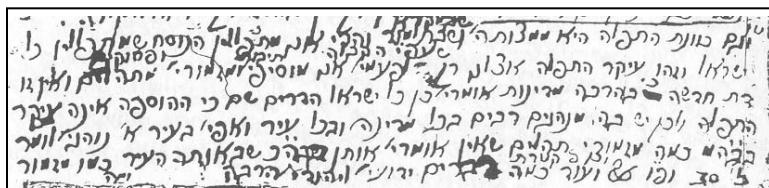

מבוא

א. סדור אדמור' הזקן

כבר בראשית ימי החסידות התחילו חסידים להתפלל בנוסח האריי¹. ובעת מסרו של כ"ק אדמור' הזקן הראשון, בשנות תקנ"ט, נשאל על כך, האם שינוי הנוסח בתפלה מורה שדרך החסידות היא דת חדשה. והיתה תשובה:

אנו מתפלליין הנוסח שמתפלליין כל ישראל, וזהו עיקר התפלה אצלנו, רק שעפ"י הקבלה לפעמים אנו מוסיפים תיבות ומזמורים ופסוקים מתחלים, ואין זו דת חדשה, כי בהרבה מדינות אמרים כן כל ישראל הדרים שם, כי ההוספה אינה עיקר התפלה, וכן יש בה מנהגים רבים בכל מדינה ובכל עיר, ואפילו בעיר אחת נהגים לומר [בבית] המ[דרש] כמה מזורי תהילים שאין אומרים אותן [בבית] ה[נסת] שבאותה העיר.

שוב נשאל על כך במסרו השני, בשנות תקס"א, והיתה תשובה²:

תפילות שלנו שהן נהוגות בדיקוק באותו אופן כתפילהיהם של כל היהודים, ורק זאת שאנחנו נהגים לומר גם את התוספות לתפלה שעיל פי כוונות תורה הקבלה בציורי אותיות וחילופיהן.

אמנם עדין לא היה באותה שעה סדור מיוחד לחסידים³, אותו ערך

1. אגרות קודש שלו ח"ב אגרות ו סט"ו.

2. שם אגרת ז, בمعنى על השאלה התשיעית (בתרגום מרוסית).

3. כ"ק אדמור' מוהרבי"ץ נ"ע כותב באחת מרשימותיו ('התולדות אודה'ז ח"ב ע' 547), שבאותה שעה התפשט נוסח התפלה של רבנו הזקן בין החסידים בכתביו יד, שהיו שורשו את השינויים על גלויות סדרים אחרים.

רבנו הוזן והדפיסו לראשונה בשנת תקס"ג. ועל כך כותב הגרא"ד לאווארוט⁴:

הסדרור הזה נדפס פעם הראשון בחיו בשנת תקס"ג בקהלאו, ויצא
מן הדפוס בכמה שבועים וחסרו נזון, כי הדפיסו מהן הרשימות, שלא
הי' עידיין סדור מודפס כזה להעתיק ממנו. ונדפס בחיו בקאנפיסט שני
פעמים.

משלשת היסודרים שננדפסו בחיו לא הגיע לידי אף טופס.⁵

אחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר הוזן, נדפס סידור זה פעמיים רבעות, אלא
שכל היסודרים האלה נדפסו בשינויים, הוספות והשמטות, מי ששינה יותר
ומי ששינה פחות, הצד השווה שביהם שכולם שיינו.

יוצא מכלל זה הוא הסדרור עם דא"ח, שהדפיס כ"ק אדמו"ר האמצעי
בשנת תקע"ז, ואח"כ נדפס כמה פעמיים. שם נדפס סדור רבנו הוזן בלבד
שינויים, ורק נוספו בו דורותי דא"ח של כ"ק אדמו"ר הוזן, השיעיכים
لتפללה?

ב. סדור תורה או ר

שווים רבות עסק הגאון החסיד רבי אברהם דוד לאווארוט בבירור
נוסחאות ומנהגים שבסדר התפלה של רבנו הוזן.

כבר בשנת תר"ל⁶ סיימ את עיריכת החיבור „נתיב החיים”; שהוא ספר
„דרך החיים” מהגאון רבי יעקב מליסא, בעל ה„חוות דעת”, עם הגותות
„נתיב החיים” – לקט פסקי רבנו הוזן, במקומ שפסק דלא כהכרעת „דרך

4. בהקדמתו לשער הכלול.

5. בקטלוג ספרי כ"ק אדמו"ר מורה"ב נ"ע, שנערך בליטובאוייטש, רשות הסדור שננדפס
בקהלאו.

אוסף זה עידיין מוחזק בספריית מוסקבא. בהזמנות אחת ראו שם סידור זה בשניים
האחרונות, אבל מאז עד עתה לא הצליחו לאתרו שוב.

6. סקירות היסודרים שידועים לנו, ראה קובץ יגדיל תורה נ.י. חל"ה ע' רלה ואיילך.
הסידור ע' פב ואילך.

7. ראה "הסידור" ע' רד הערכה 151.

בירור מקיף על מבנה ונוסח הסדור, נדפס בספר "הסידור". גם נדפס סדור רבנו הוזן,
עם ציונים ומקורות והערות, ע"י הרלו"י רסקין (קה"ת תשס"ד).

8. כשנתיים אחורי הדפסת ספרו "קב נקי" על סדרי גיטין והלכות גיטין, שננדפס לראשונה
בשנת תרכ"ח.

החיים". חיבור זה נדפס לראשונה, בציורוף לסדור רבנו הזקן (וילנא תרל"ג), בשם סדר שני המאורות⁹.

4

הנתצלוּת המלְקֵט

אדמור'ר לא בא : לנין פתוערתו לסתוב על גליון הסדור את התקומות שמצוא בהם שניים בין החמורות והלאו ו록 לעורר לב המעין והבזהה גיהר : אונס לא להרעע בין העונות או לבעע חי' בכבודו של הגאון מליסא בע' באחו : כי אכן זה על' עד הבבז' : רק דרך החיבר אשר כל הליד עזהו' כרב' ולפנ'ו גוד תפמי עשי' על' וטמי' גבור' הנגה שלחתי שמר' מכירה להגבאים המופתים הלאטנה והאותם ראמ' של' וו'יםஆ' אש' יוז' יהוד'ות זולם את התה'ת עם מהמות הלאו וק' בגות' האורייל'ות' בנסח' אחר' לעיל' : עז' באית' עה' ח' ה' וו' עשי' לדרכ' ברוך' חי'ם לפ'ק' :

נאום אברהם דוד במחאה תורה ליב לאוואות מז' דפ'ק ניקאלאייעב

אח"כ¹⁰ התחליל להגיה את סדור רבנו הזקן, שרבו בו השיבושים בהדפסות השונות. אחר שסייעים את ההגיה והקنت הסדור המתוקן לדפוס. נדפס הסדור המוגה הזה ע"י הוצאת ראמ' (וילנא תרמ"ד) בשם סדר או ר' המארין¹¹.

ווע' בו עשרויה : היא שמירות קדושת הנוכחות שלא ישתנה אף בקומו של ווי' מכבי' שהוא בסדרו הגROL של אדמוד'ן' וווקן כל השבושים והשיגיאות ישרבו מאר' בסדרות הקודמים שנכנסה ההה . ואפרינו נמטיה להרב זוג' המפורטים ב' מוח' אברהם דוד לאוות' שליט'א אב' דניקאליעב' בעהמ'ח ספר קב' ונק' על סדר גיטין' וגיטין' הח'ים' . שעמל' וגע' להגיה לתקן' את הסידורים נוכח' הארא'י' . ומוצא' לתקן' חמיש' אאות' שגיאות' ושבושים' בתסידורים שננדפסו עד פה ואנחנו' תקנו' על פ' הנטחו' ותקני' את הסדרו' ההה' . וכיה לו' אלה' לטובה' .

אליה עשר מועלות שמוני' בסדור זהה ווע' נמצאו בו הרבה גזים' הרשים טובים ומוועילים כאשר החזונה עמי' הקורא וכל איש טמא' אה' הסידור לפניו בחנותו של בושם מל' בדבת'ה' . ויברכני מל' עמל' וגנער' שיגענ' ושמעל'ת' רלב' בהזה' בגיג'ת' בשדר' הזה' גפש' . כי לא' קלה' היה מל'אכת' הקודש' כזאת בענינים דקים' קושיים' כמו' אלה' . זכרה' לי אלה' לטובה' .

דברי המלך שפין הסופר

אח"כ התחליל לעורך את חיבורו "שער תפלה", לבאר ולדון בפרט' נוסח התפלה שתיקון רבנו הזקן, והדפיסו (וילנא תרמ"ז) בסדר עם בחרוף לסדור עם תורה אור¹², ונספח אליו גם החיבור דרך הח'ים' ונתיב הח'ים' הנ"ל.

9. בתחילת נדפסה "הנתצלוּת המלְקֵט", של הגרא"ד לאוואות, בתאריך "היום ים ו' עש'ק לדרכ' ואתחנן אל ה' שנת מסוד'ר' היט'ב' בדר' ח'יימ' לפ'ק' [תר"ל].

10. עסק בהז' כנראה, אחר הדפסת ספרו "בית אהרן והוספות" בשנת תרמ"א.

11. בתחילת נדפסה הקדמה המלקט (שפ'ן הספר), שכותב בסיוימת: ואפרינו נמטיה להרב ה' המפורטים כו' מוח' אברהם דוד לאווט' שליט'א אב' דניקאליעב', בעהמ'ח ספר קב' ונק' על סדר גיטין' ונתיב הח'ים' שהנדים נסח' הארא'י', ומצא' לתקן' חמיש' אאות' שגיאות' ושבושים' בתסידורים שננדפסו עד כה, ואנחנו' תקנו' על פ' הנטחו' ותקני' את הסידור הזה' .

12. שם ציוני המקורות לפסוקי התפלה, שננדפסו בשולי גליון הסדור.

ובשנת תרמ"ט¹³ הדפיסו שוב, עם הוספות ותקוניים: „لتყן כל הפרטים שלא היה אפשר בפעם הראשונה לעשותו בתכילת השילימות“. בinityים המשיק לעורך מהדורא בתרא לחיבור „שער תפלה“. מהדורא בתרא זאת סיימם בשנת תר"ץ¹⁴, וקרא לה בשם „שער הכלול“. באוטה שנה¹⁵ נפטר הגרא"ד לאוואוט, ואילו חיבورو זה, „שער הכלול“, לא הובא מותו כתביו לדפוס, עד שנת תרנו"ו. רבו הרוכשים סדור זה, עד שהוכרחו להדפיסו שוב ושוב בשנים תר"נ; תרנ"ב. וכיון ששער הכלול עדין לא הובא לדפוס, הדפסווהו שוב עם „שער תפלה“.

כך עד שנת תרנו"ו, שאז נדפס לראשונה הסדור תורה אור, עם „שער הכלול“¹⁶.

וראה וה חרש הו

שער הכלול

בחלק למת פרקים, וכל פרק ופרק לכמה אותיות, והכל טסדור כסדר, המדרמן השכמת הבקר עד אחור ספיית העומר. בהשער הכלול הזה נכללו גם כל מה שUMBIAAR בשער התפלה וחופפות, ונשלם כל מה שהיה חסר בשער התפלה וחופפות, ועוד באור הרבה עניינים מוכרים בתוספת מורה.

ועם

דרך החיים ונתיב החיים

עם ותוספות בניהוח על הנדרפס לפני

כל אלה נאצטו וחוברו לע' הרבה הנגן המפורס כ' סי' אבדם דוד לאוואוט זצ'י אבץ דק'ק ניקלאזינג, אבל קב נקי למדרי יאנין ושותה ניסין ובית איזון נתיב החיים.

ג. סדור רוסטוב

ובשנת תרע"ח, בתקופת מלחמת האזרחים שברוסיה, בתקופה שכ"ק אדמו"ר מוהרשר"ב נ"ע הוכרכ ליעור מלובאווייט ולהתישב ברוסטוב,

13. בשנת תרמ"ח ערך את ספר "פסקין פרי מגדים". אלא שספר זה לא נדפס אז, ובשנת תשמ"ה נדפס ע"י קה"ת מתוך כתב היד.

14. בסוף הקדמותו: סיימיתי כ"ז בעהיה"ת חנוכה שנת תר"ץ.

15. ביום ב' ח'י אדר תר"ג (ראשי פרקים מותולדות המחבר, שבראש ספר קב נקי).

16. ראה גם "הסידור" ע' פב.

סדור זה חזר ונדפס בכמה הוצאות, בשנים תרס"ט, תרע"א, עדרא"ת, תרפ"ד ותרצ"ה.

בתקופה שהרבה מהגולים התגוררו בעיירות שונות שאין בהם ספרי יהדות ואפיו לא סיורים וחומשיים, באוטה שעה הקים כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע בית דפוס קטן ברוסטוב, בשם דפוס "עזרא", והדפיס בו סדור תhalbת ה', המכונה בשם „סדור רוסטוב“.¹⁷

סדור זה הוא תצלום סדור „תפלת כל פה“, נוסח כ"ק אדמו"ר הזקן. אלא שע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, התעסק בו החסיד ר' זלמן אייל זיסלון, ותיקן בו תיקונים רבים.¹⁸

אח"כ, בתקופה שבין מלחמת העולם הראשונה והשנייה, נדפס מאמהות הוצאה זו עוד כמה עמיים ברוסיה.¹⁹

בפעם האחרונה, בשנות תרצ"ו, רצה ר' זלמן אייל הנ"ל, להכניס בו עוד כמה תיקונים מוכרים, ופנה בשאלת אל כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע, אם כדאי לתקן בו תיקונים אלו.²⁰

ד. הגהות לסדור רוסטוב

כאשר ניצל כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע לאלה"ב, בשנת ה'ת"ש, אירגן מחדש את „אגודת חסידי חב"ד“, שיעיקר עבודתה הייתה החזקת קשר עם כל בתיה נסנת חב"ד ואנ"ש ברחבי אריה"ב וקנדזה.

בכ"ה אדר תש"א כתוב אל משרד אגודת חסידי חב"ד, סדרת הוראות בקשר לפעילותם²¹, ואחת מהן:

נחויז לפתח באגודה חסידי חב"ד מערכת הדפסת ספרים וכתבי דא"ח, וכלל לראש צרייכים להדפיס סדור תפלת בנוסח מדויק כמו הסידור תhalbת ה' דראסטאו.

17. להקל על הציונים דלקמן, כל מקום שנזכר סדור תhalbת ה' – המכונה לסדור תhalbת ה' שהוכן ונדפס ע"י כ"ק אדמו"ר זי"ע בשנת תש"ה, ומازן ואילך במחודשות ובבות. וכל מקום שנזכר "סדור רוסטוב" המכונה לסדור תhalbת ה' שנדפס ברוסטוב, ומשם ואילך במספר הוצאות.

סדור רוסטוב מכונה גם בשם "דער דינער סדור" [הסדר הדק], שככל רק נג דף, והיתה הדפסתו קלה יותר בתקופת מלחמת האזרחים ברוסיה, בשנת תרע"ח.

18. ראה קובץ יגדיל תורה ירושלים, גליון ז ע' 85. קובץ יגדיל תורה ני. חנ"ח ע' קלז. "הסידור" ע' קיט ואייל.

19. רשימת הוצאות – ראה קובץ יגדיל תורה ני. חל"ה ע' רלב. "הסידור" ע' קכג. 20. ראה קובץ יגדיל שם.

מענה כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע אליו – לא הגע ליידינו.

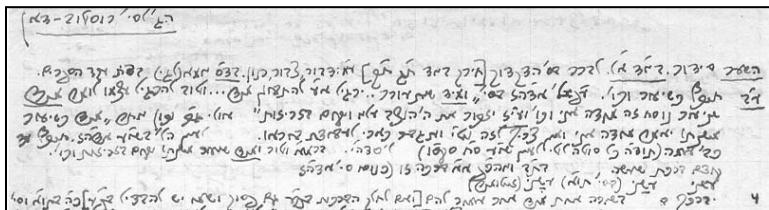
21. אגרות-קדוש אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע ח"ג אגרת דתתיב.

באותה שעה ה' עדיין כ"ק אדמור' ז"ע בחרפת. כעבור שלושה חדשים, ביום כח סיוון, ניצל כ"ק אדמור' ז"ע, עם הרבנית ע"ה, והגיעו לנ. בו ביום כתוב כ"ק אדמור' מוהרי"ץ נ"ע²², אל החסיד הרב דוד מאיר רבינוביין:

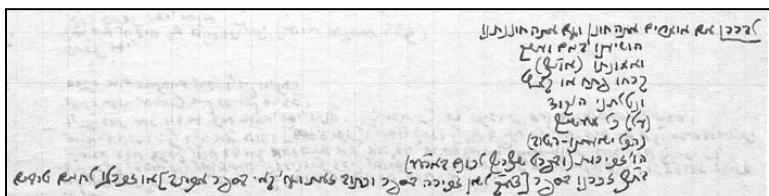
הנני בזה לבשו אשר בתי מרת חי' מושקא תחי' ובעלת חתני
הרה"ג הרמ"מ שי' שניאורסתהן באו היום צלהה לפה, והנני מהר
לבשו מזה.

ומיד נמסרה לידי ערכית והכנת הסדור לדפוס.

בחודש תמוז הכתין כ"ק אדמור' ז"ע רשותם הגהות לסדרו רוסטוב, שבנה נכללו הן תיקוני טעויות דפוס והן תיקונים שבתוכן. וכן תיקונים בתוכו הדינים ומנהגים שהובאו בו, מיוסדים על שלוחן ערוך אדמור' הרקון²³.

בין ההגות ישנו פרטיהם שהסתפק בהם כ"ק אדמור' ז"ע, ורשם אצלם „לברר“, היינו שרצה לברר פרטיים אלו אצל כ"ק חותנו אדמור' מוהרי"ץ נ"ע.

בינתיים החל שינוי תכנית, ובמקום הדפסת סדור רוסטוב, עלה ברצון כ"ק אדמור' מוהרי"ץ נ"ע להדפיס את הסדור תורה אור, כדלקמן.

סדרו רוסטוב לא נדפס אז, כי אם בשנת תש"ז. אודות התקונים שבמהדורה זו כתוב כ"ק אדמור' ז"ע אל הרש"מ שי' קלמנסון, באגרת ג' ויחי תש"ז²⁴:

.22. אגרות-קדושים שלו ח"ה אגרת א'תס.

.23. רשותם זו כוללת קיב סעיפים, ונדפסה לפניינו, בפרק הראשון של ספר זה.

.24. אגרות קודש ח"ב אגרת רס.

הdfsnu פה במחודשה חדשה, עם איזה תיקונים והוספות, ע"פ הוראות כ"ק מו"ח אדמור' שליט"א, את הסידור תחלת ד' (כמודעה שנתעסק בו אביו²⁵ בהיותו בפ"ב).

אמנם רוב התיקונים שדן בהם בראשימה זו, לא תוקנו במחודשת תש"ז (ובמהדרות הבאות).

ה. הגהות לסדר תורה או ר

מיד כשהוחלפה התכנית, בשלתי תמוז תש"א, להdfs את הסידור תורה או ר, התחליל כ"ק אדמור' זי"ע להcin רשיימת הגהות ותיקונים לסדר תורה או ר, כולל גם היא, הן תיקוני טעויות דפוס והן תיקונים שבתוכן. וכן ספקות שנשארו אצלם, שאותם רצה לבירר אצל כ"ק חותנו אדמור' מוהר"ץ נ"ע.

כ"ק אדמור' זי"ע כותב על כך באחת מאגרותיו²⁶:

כל מה שנטה חדש בס"ד[ור] תור[ה] א[ור] הנdfs כאן – הוא בהוראת כ"ק מו"ח אד[מו"ר] שליט"א. במאה שלא נשתנה, לא שאלתי אלא במקומות מסוימים, במקום שהי' אצל ספק.

בין השאלות היו גם תיבות ובות שיש להסתפק בהן אם צריך להיות בהם ניקוד שוא או חטףفتح, שוא או סגול, וכיו"ב.

בי"ב מנ"א תש"א נסע כ"ק אדמור' מוהר"ץ נ"ע למקום מרפא „אורארא" במורייסטיון, ניו-דżשערס²⁷.

לשם הגיע גם כ"ק חותנו אדמור' זי"ע, ושם סיידר את ההגהות והספקות, שאותם בירר אחת לאחרת אצל כ"ק חותנו אדמור' מוהר"ץ נ"ע.

את רשיימת הגהות והספקות הנ"ל רשם על גבי נייר המכתבים של הסנטריום „אורארא" הנ"ל²⁸, ועל עוד כמה פתקאות.

אחרי שבירר את הספקות, רשם את מסקנת הדברים – על גבי אותן רשיימות השאלות²⁹.

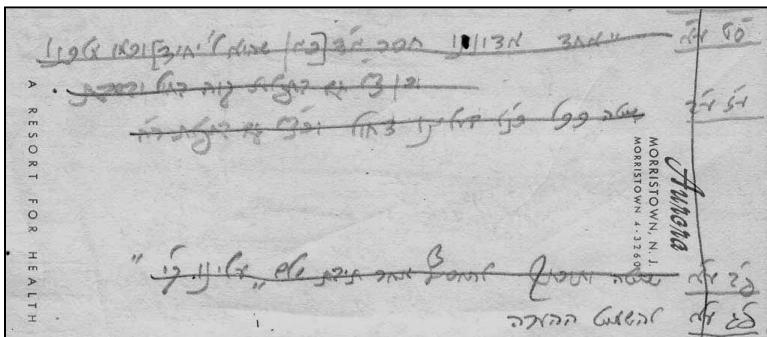
.25. מוהר"ץ קלמנסון, שהתעסק בהו"ל הסידור זהה בפטרבורג, בשנות תרפ"ז.

.26. אגרות קודש ח"ב ע' קן.

.27. ראה ספר השיחות תש"א ע' 148. אגרות קודש שלו ח"ג אגרת ד'תביב.

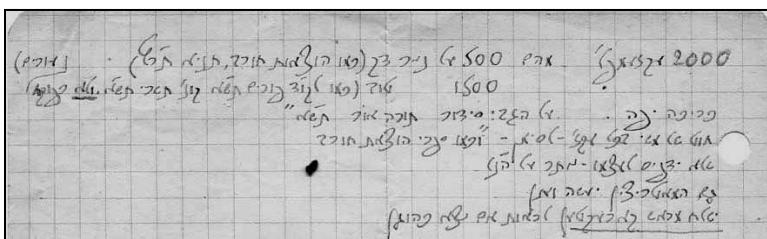
.28. מתוך הרשימה הזאת הגיעו לידינו רק הדף הראשון (שכלל את ההגהות – עד דף פח שבסדר תורה או ר).

היו גם מנהגים בתקלה שבירר אצל זקני החסידים, ורשם את דבריהם על פתקאות.

אח"כ היכן על פי כל הרשומות האלו – רשיימה מסודרת של כל התיקונים ושינויים והוספות, שיש להדפיס בסידור תורה או.

את הרשימה המסודרת הזאת מסר לידי בית הדפוס של האחים שולזינגר, כדי שיידפיסו על פיה את הסדר תורה או. וכן צירף לרשימה זו – הוראות הדפסה.³⁰

מצד אחד מורה לבית הדפוס כמה עותקים להדפיס וסוג הנניי והכריכה, ולאידך מורה לו היכן לשנות איזה תיבות, אותיות, או ניקוד, היכן להוסיף או להשמיט נקודות הפסיק בין התיבות בתפלת, וכו'ב.

*

אחד מהשאלות ששאל כ"ק אדמו"ר זי"ע אצל כ"ק חותנו אדמו"ר

29. במקומות שנרשמו בשאלת שתי אפשרויות, העביר על אחת האפשרויות – קו למחיקת, ואת האפשרות השנייה השאיר – כמסקנה.

30. רשימות אלו נדפסו לפניו, בפרק יב (סג סעיפים), ג (פו סעיפים), ד (סח סעיפים).

מוחריי"צ נ"ע, אם להוסיף בסוף הסדר גם את התהילים והמחזור. והمعنى בקשר לתהילים היה „לא“.³¹

אמנם המחזור נדפס בסוף הסדר. ועל השאלה, איך לעשות „סדר המחזור“, היה המענה „בכל כמו שנדפס בסדר מהה שעריטים“³², וכן הורה כך אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, בכמה פיותם, איזה להשmitt מהמחзор ואיזה להוציאפּ³³. וכן נדפס.

גם נוסף בסוף הסדר סדר קריית התורה, בב' וה' ובימים טובים. וכיון שגם בזה יש שינוי מנהגים, השתדל לברר פרטיהם אלו אצל זקני החסידים, ואת דבריהם רשם בפתחאות, שצירף להוראות הדפסת הסדר.

ההפטרות של שבת לא נדפסו בסדר, אבל כיון שגם בזה יש שינוי מנהגים, השתדל כך אדמו"ר ז"ע לברר פרטיים אלו, מרשימת כך אדמו"ר מוהרשב"ב נ"ע³⁴, מלאה כולל חב"ד³⁵, ע"י שאלה ובירור אצל כך אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע.

אחר בירור מנהג חב"ד בכל ההפטרות, ערך את רשימת „סדר ההפטרות שיש בהם חלוקי מנהגים“ והדיפה בסדר אצל קריית התורה של שבת.

כך גם הסליחות לא נדפסו בסדר זה³⁶, אבל כיון שיש בזה שינוי מנהגים, ערך כך אדמו"ר ז"ע רשימה מפורטת מסדר הסליחות ביום שלפני ר"ה, והדיפה בסוף הסדרו³⁷.

גם רשימה זו, ערך לפי הוראות כך חותנו אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, כמפורט באగרות קודש חי"ח ע' ע.

*

כל האמור לעיל נערך ממש החדשמים מנ"א-אלול תש"א, ובשליה חודש אלול נדפס הסדרו³⁸.

31. פ"ג סנ"ח.

32. שנדפס בברדייטשוב בשנת תרע"ג. וצורף לו "מחזר לר"ה ויום הקפורים, מסדרו כסדר שאומרים החסידים המתפללים נוסח רבנו הקדוש".

33. שם סמ"ט.

34. נדפסה בהוצאות החדשנות של סדר תורה או (רמד, ד). ראה פ"ג סס"ו.

35. שערך הגרא"ח נאה, ובו מנהגי דבר יום ביום בשמש השנה, ובשבתוות – גם ההפטרה שנוחוגים בחב"ד. ראה פ"ג סס"ו-ח.

36. הסליחות לפי מנהג חב"ד נדפסו לראשונה ע"י קה"ת, על פי הרשימה הנ"ל, בשנת תש"ו.

37. אחר סליחות לבה"ב ותעניות צבור.

38. כדי שיוכלו להתפלל בו ביום הנוראים (ולכן הוצרכו להזדרז בערכיתו וסידור התיקונים בו והדפסתו).

בשלבי השער נדפס:

יצא לאור בהגהה מדעית וכמה הוספות, ע"י אגודת חסידי חב"ד העולמית, ברוקלין, ניו יורק.

לא נתרשה כאן שנת הדפוס, אבל בשער המויחד שלפני המזרז נתפרשה שנת הדפוס: תש"א. וכן על גב הכריכה, באותיות מוזהבות: תש"א³⁹.

*

אחרי שיצא הסדור לאור, פנה כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע במכtab כללי אל אנ"ש בארה"ב וקנדה, בז' מ"ח תש"ב⁴⁰:

ברוך שהחינו והגיינו למלאות את המחסור הגדול לחסידי חב"ד במדינות אלו, סידור תפלה מדויק בנוסח הוד כ"ק אדמו"ר הוזן זצוקלה"ה נבג"ם ז"ע, אשר רבות בשנים הי' המחסור בסידור תפלה מדויק נרגש מאד, והרבה מאנ"ש היו מצטערים על אשר היו מוכרים להתפלל בסידורים משובשים.

ועתה, בחסדי הש"ית, עליה בידינו להדפיס את הסידור תורה אוור בדמותו ובצלמו המדויק. והנני פונה בזה אל ידידינו אנ"ש ותלמידיו התמיימים, ה' עליהם ייחיו, להתפלל בסידור זה ולתנבר את בניהם ייחיו להתפלל בסידור הזה, וכיודע אשר הוד כ"ק אדמו"ר הוזן זצוקלה"ה נבג"ם ז"ע מסר נפשו הק' לסדר את הנוסח המדויק, להיות כי התפלה בנוסח ומבטא מכובן הוא דבר הנוגע מאד. והש"ית יקבל את חפלותינו ותפלותיכם בתוך תפנות כלל אהב"י, ה' עליהם ייחיו, למלאות בקשוטינו לטובה ולברכה בגשם וברוח.

ו. לוח התקון

כאמור לעיל, נעשו התקונים וההדרסה בזריזות, בחודש אלול תש"א. ולכן לא הספיקו לתקן במחודורה זו רק חלק מהתקונים. ואחר הדפסתו, נדפס גליון מיוחד של 4 עמודים – „לוח התקון”⁴¹.

39. בכ"ג אלול תש"א פנה כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע אל איזה נגידים (ראה אגרות-קודש שלו ח"ה אגרת א'תקלח), בהצעה למן את הוצאות הדפסת הסדור, על שם אביהם. נדפס בשותו (מיימורף) בעלה בלבד. ואח"כ – באגרות-קודש שלו ח"ז אגרת א'תקץ.

41. לוח התקון זה כולל קسط סעיפים, ונדפס לפניו, בפרק החמישי של ספר זה.

חלק מהתיקונים הם אלו שכבר נרשמו בהוראות לבית הדפוס – לפני ההדפסה.

אמנם נוספים كانوا גם רשימת המיקומות שהאות או הניקוד לא יצא טוב בדפוס, ונקבע או טושטש.

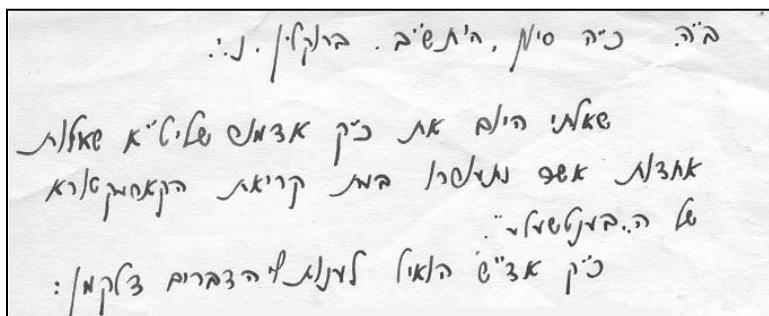
*

בשנת תש"ב יסוד כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע את ה„מרכז לענייני חנוך“ שעוניו להתעסק בענייני החנוך של בני ובנות ישראל, והעמיד בראשו את כ"ק חתנו אדמו"ר זי"ע.

אחד ממלחמות המלח"ח הוא להוציא לאור ספרי קריאה ולמוד וכרכי עת לנוער. ואחד מהספרונים הראשונים שהדפיסו היה „סדר ברכות ותפלות“ לילדיים, עם תרגום אנגלי. החוברת נערכה והוכנה לדפוס בקי"ע תש"ב.

לקראת סיום ההדפסה נתעוררו אצל הרחמן"א חdiskוב כמה שאלות, ושאל אצל כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע, אשר הורה לו לתקן בו כמה תיקונים.

הרחמן"א רשם את התיקונים וההוראות ומסר אותם לידי כ"ק אדמו"ר זי"ע. וכן נוספים עוד תיקונים – גם לסדור⁴².

*

בשנת תש"ז נדפסה הוצאה שנייה של הסדור תורה אור, בשאנגהאי הרוחקה.

הייתה אז שם קבוצת תלמידי התמימים, שברחה לשם בעית גזירה. וכיון שההדפסה שם הייתה זולה הדפיסו שם כמה ספרי חב"ד, וגם את הסדור זהה.

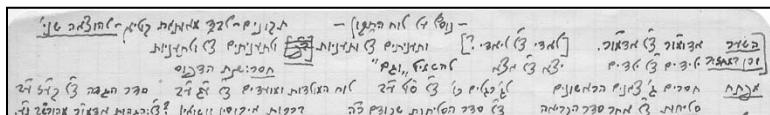
42. תיקונים אלו נדפסו לפניו, בסוף הפרק השלישי.

הדפסת סיידור זה נזכרת באגרת שכabb להם כ"ק אדמו"ר זי"ע ב"ז סיון תש"ז⁴³:

מהסידור אנא לשלוח לע"ע רק שני עקו⁴⁴ לכאן לכה"ת, והשאר
יהא מונה אצלכם (תוכלו למכור מהם במחנכם במחיר לא פחות שני
долר וחצי של ארצה"ב), עד שנודיעו لأن לשלחם.

שוב ערך לו כ"ק אדמו"ר זי"ע הגהות ותיקונים נוספים⁴⁵, בכותרת:
נוסף על לוח התיקון – תיקונים – בלבד מאותיות קטיעין – להוצאה
שנייה⁴⁶.

הינו, שמלבד אותיות קטיעין, שכבר תוקנו בלוח התיקון הראשון,
שנדפס בפניהם עצמו בשנת תש"ב. נוספו כאן עוד כמה סוגים תיקוניים.

בין התיקונים שבלוח התיקון השני זהה, יש מקומות רבים שדריך
להוסיף או להשRITE המקייף שבין התיבות, או הקו המפסיק שבין התיבות,
וכיו"ב.

43. אגרת קודש ח"ב אגרת רב.

44. עקוועטפלייזן [עותקים].

45. הוספה זו ללוח התיקון כוללת פא סעיפים, ונדפסה לפניו, בפרק הששי של ספר זה.

46. לא נזכרה שם השנה תש"ז.
אמנם בשנת תש"ז עסק כ"ק אדמו"ר זי"ע בעריכת מהדורות חדשה של "סדר נתילת
ידים לסייעת וסדר ברכת הנחנין", עם מ"מ וצינויים מהאגון מוהרשו"מ שניאורסאהן, וכן
אדמו"ר הצמא צדק. באותה מהדורות תיקון והשלים כ"ק אדמו"ר זי"ע את המפתחות לסדר
ברכת הנחנין, הנדפסות בסדר תורה או.
החוbert לא הושלמה ולא נדפסה באותה תקופה, כי אם בהוצאה קה"ת בשנת
תשנ"ט).

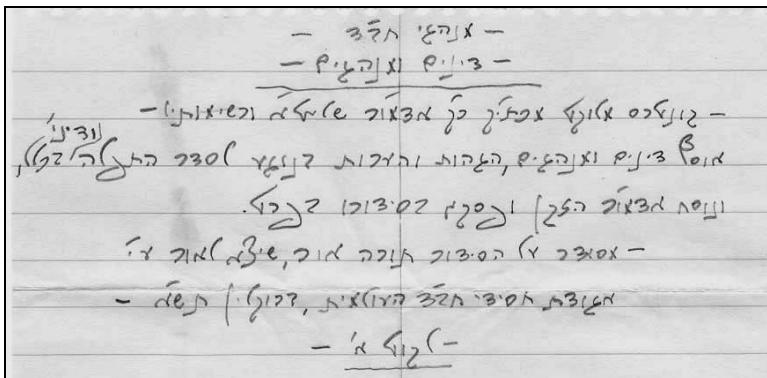
בלוח התיקון הנ"ל כתוב כ"ק אדמו"ר זי"ע: "لتיקן את המפתחות לסדר ברכת הנחנין
שבסדר תורה או"פ הנדפס בוחרת בפ"ע, ומסתגר שכךונה למפתחות שתוקן עברו
אותה חוברת [ומ"ש "הנדפס" פירושו "הנדפס עתה", היינו שומצא עתה בהכנה לדפוס],
והיינו שום בסדר תורה או ידפיסו את המפתחות המתוקנות האלו.
ועל פי זה יש לשער, שלוח התיקון זהה הוכן בשנת תש"ז לקרה ההוצאה השנייה
שנדפסה באותה שנה בשאנגהאי. אלא שלא פועל לא הספיקו להכניס תיקונים אלו לאותה
הוצאה (שנדפסה בתצלום מהוצאת תש"א).

מחמת ריחוק המקום וצוק העתים, לא הגיעו לידיים התקיינום הנדרשים. ונడפס בatalog מהוצאה הראשונה שננדפסה בשנת תש"א.⁴⁷

ז. מנהגי חב"ד השיעיכים לסדר

בשעה שהדף כ"ק אדמו"ר ז"ע את "לוח התקיון" לסדור תורה או ר' במשנת תש"ב, התחילה להכין לדפוס גם קונטראס "דיןיהם ומהגיהם", שהוא:

קונטראס מלוקט מכתי"ק כ"ק אדמ"ר שליט"א ורשימוטי⁴⁸, אוסף דינים ומנהגים, הଘות והעורות בוגג לסדר התפלה ודיני' בכלל⁴⁹, ונוסח אדמ"ר הווקן ופסקיו בסידורו בפרט, מסודר על הסידור תורה או, שיצא לאור ע"י אגודת חסידי חב"ד העולמית, ברוקלין תש"א.

ברשימה זו נרשם לפעמים „לבדר“, כולם שעדיין צריך לשאול על כך אלכ"ק חותנו אדמוי"ר מורהי"ץ גנ"ע.

*

47. בפעם הבאה נדפס הסדרור תורה א/or, כעובר יותר מ-40 שנה, בשנת תשמ"ז. באותה שעה לא היה לוח התיקון השני הזה תח"י המו"לים, וגם לא נודעה אז רשיימת התיקונים שורסוסה להזיאמת חישוי.

הdfsio oz at hsdoor up' tzelom matok hdpfios hareshonim shel hsdoor torah or
(shem haotiot v'hinikud beherim yoter, mesh'ach b'hochzot ha'maochot, v'perat hozat T'sh'a),

אמנם מיטים זה נשמו הרבה התקיימים שהוכנסו למהדרות תש"א (שערי הדרישות שלונגיון לא יתאפשר לארבא וינו במא'ilim).

⁴⁸ שליקטו ר'ק אדמוני זי"ע מתרי ר'ק וחומו אדמוני מוהרי"א ו"ע

⁴⁹. ליקוט זה כולל כו סעיפים, ונדפס לפניינו, בפרק השמיני של ספר זה.

כפי הנראה, הייתה התכנית באותה שעה, להדפיס קונטראס מיוחד, שבו יודפסו כל התקיונים וההוספות השיעיות לסדור תורה אור⁵⁰, וכן מנהגי החב"ד השיעיים לסדור, ובראשו תודפס אגרת כ"ק אדמו"ר מוהרבי"ץ נ"ע אודות הסדור תורה אור⁵¹.

האגרת הנזכרת נדפסה אז (מיימוגרפ) בעלה בפ"ע; ובראש אחד הטפסים נמצא רשות בכתב"ק אדמו"ר זי"ע „בראש הקונטראס“.

אמנם למעשה לא נדפס אז, רק לוח התקיון לסדור תורה או"ר, בגלויו של 4 עמודים.

*

בינתיים התרחבה הייעוה, במכתב שכותב כ"ק אדמו"ר מוהרבי"ץ נ"ע אל כ"ק חתנו אדמו"ר זי"ע, בכ' כסלו תש"ג⁵²:

הנני לבקשו אשר יואיל לסדר לוח השנה .. ויבאו בו ביחוד:
א) שיעורי למוד בחק יומי השווים לכל נפש .. ב) מנהגי חסידי חב"ד.
ג) לקוטי פתגמים מהתורת החסידות ודרכיו החסידים, עניינים קצרים לכל יום מימות השנה .. את הלוח אשר יסדר יכנה בשם היום יום ...

.50. עם לוח התקיון, דלעיל ס"ו.

.51. דלעיל סוף ס"ה.

.52. אגרות קודש שלו ח"ז אגרת א'תצח.

בלוח היום יום נדפסו גם המנהגים השיעיים לתפלה, וגם תיקוני נוסח התפלה, הרשומים ברשימות ההגחות והבירורים הנ"ל⁵³.

ח. סדר תħallat ה'

כבר נזכר לעיל מוסד ה"מרכז לעניין חנוך", שעמד בראשו כ"ק אדמו"ר זי"ע, והספרים שערכ וחוציא לאור עברו הנוער ובתי הספר.

אחד מהספרים שהכין כ"ק אדמו"ר זי"ע לדפוס הוא הסדור תħallat ה', שעליו כותב בכ"ג טבת תש"ה⁵⁴:

נמצא עתה בדפוס .. סדור בשביב ת"ת וביה"ס (כל התפלות על הסדר, אותיות גדולות וכו') אלא שמנני תנאי הזמן איני יודע מתי יוגמר, תקוטי במשך ב'ג חדשם.

הסדר הזה הוא תצלום סדור סדר העבודה וילנא תרע"א, שננדפס באותיות גדולות מאירות עינים, כמתאים לתלמידי בית הספר.

אלא שתוקנו בו פרטיהם רבים, לעומת המתוךון המקורי שננדפס בvilna בשנת תרע"א⁵⁵. חלק מהתיקונים הם אלו שנרשמו ברשימה ההגחות לסדור תורה אור ולסדרו רוסטוב, שנסקרו לעיל.

גם כאן נשארו מקומות רבים הדורשים תיקון, כפי שמסופר באגרת נוספת, שכתב בט"ז תמוז תש"ט⁵⁶:

סידור תħallat השם שלם הוא פוטוגרפיה מסידור שקדמו, ולא הספיק הזמן להגיהו כדבוי.

בשנת תש"ז הדפיסו שוב את הסדור תħallat ה', ב邇יכן גרמניה, שם הייתה אז ההדפסה זולה, וכקה"ת הדפסה שם כמה ספרים.

53. ברשימה המקורית לפגמים שביהום יום, שככטב כ"ק אדמו"ר זי"ע לצד כל פtagm, וננדפסו בהוצאות החדשנות, נרשם "רישימות" או "יליקוט רישימות", כשהכוונה היא (לפעמים) גם לרישימות אלו שלפנינו.

54. מנהגים אלו שבלוח היום מצינינם לפניו בשווה"ג.

55. סקירה מפורטת על סדור זה, והתיקונים שנעשו בו לעומת סדר העבודה, ראה

"הסידור" ע' קכה, ואילך. רשיימה החלקית של התיקונים האלו נדפסה ב"פרדס חב"ד" 9 ע' 172 ואילך.

56. אגרות קודש ח"ג ע' קלחת.

כ"ק אדמו"ר זי"ע ערך אז לוח התקון לסדור זהה, ושלח אותו למינכן, בצירוף מכתב מיום ז' מנ"א תש"ז⁵⁷:

לפי התקנית לע"ע ידפיס .. סדור תחלת שם השלם (ולתKEN בו ע"פ לוח התקון שנשלח לך, ככל האפשר).

לוח התקון הזה לא הגיע לידיינו, ולפי הנראה, הסדור שנדפס אז במינכן, הוא רק צלום הסדור שנדפס בשנת תש"ה, מלבדไอזה תיקונים אחדים⁵⁸.

אמנם הגיע לידיינו לוח התקון בכתב"ק אדמו"ר זי"ע⁵⁹, והוא לוח התקון להוצאות הראשונות של סדור תחלת ה' (תש"ה-תש"ד), על מנת לתקן בהוצאות שנת תשט"ז⁶⁰.

ט. הערות לשער הכלול

כאמור לעיל (ס"ב), נdfs בסוף הסדור תורה או – "שער הכלול" של הגרא"ד לאווארות, „לבאר הטעמיים מפני מה בהסדר אשר יסיד אדמו"ר ... העמיד כמה דברים דלא כהנוטחאות שבסדרים שנדפסו עם כוונות עפ"י קבלת הארץ"ל. גם בכמה דברים הנהיג דלא כמנהגי האשכנזים ובכמה דברים דלא כמנהגי הספרדים. גם בכמה דברים הכריע בהסדר דלא כמו שפסק בשו"ע שלו".

ובסופה הוסיף והדפיס הגרא"ד לאווארות גם את "דרך החיים" מבעל החותם דעת, ליקוט ההלכות השיעיות לסידור, והוסיף עליו את "נתיב החיים", מה שליקט מפסק רבו הוזקן.

כ"ק אדמו"ר זי"ע רשם את העורותיו לחיבורים אלו, על גבי גליון מיוחד, בគורת:

הערות לשער הכלול ודרכם ונתיב החיים⁶¹.

ברשימה זו ליקט הערות לשער הכלול שנדפסו בכמה ספרים, והוסיף להעיר בעצמו⁶².

.57. אגרות קודש שלו ח"ב אגרת רעת.

.58. בולםלשינים, הנושא בהוצאה תש"ה "זכל הרשעה", ובಹוצאה תש"ז תוקן (בתצלום מכתיבה בעט ודיי) "ומלכות הרשעה".

.59. נdfs בס' לוח השמות ותיקוניים על סדור רבו הוזקן (נ.י. תשס"ד).

לוח התקון הזה כולל מז סעיפים, ונdfs לפניו, בפרק השביעי של ספר זה.

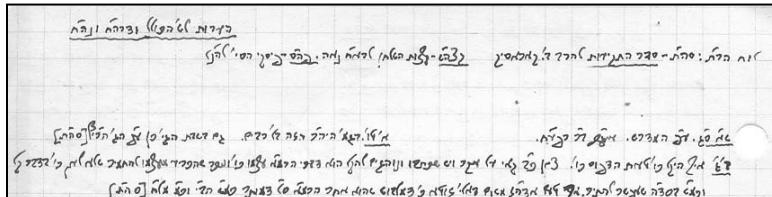
.60. בשתי מהדורות, מהדורות כס, ומהדורות בגודל רגיל.

.61. הגיעו לידינו רק רשימות העורות לשער הכלול (ולא דרך החיים ונתיב החיים).

.62. העורות אלו נdfsו לפניו, בפרק התשיעי של ספר זה.

את הספרים שליקט מהם את העורות רשם תמיד בראשי תיבות, ובתחלת הרשימה:

לוח הר"ת: סה"ת – סדר התקיעות להרב ב' קאראסיק⁶³. קצח"ש –
קצות השלחן לרא"ח נאה. פה"ס – פיסקי הס' להניל.

*

בנוסף להערות אלו, בזמן גם היה רשות העורות, על גליאון סדור תורה או רעם שער הכלול שבידיו⁶⁴.

הפעם הראשונה שכ"ק אדמ"ר זי"ע נתן את שער הכלול להעתיק שם את הגהותיו, היה זה בקץ תשל"ד⁶⁵.

אמנם גם אחר כך המשיך להעיר בו זמן Löman. ההערה האחרונה שמצוינת בו היא ממש להי תשל"ז⁶⁶.

הגהות אלו נדפסו במלואן בסדור תורה או ר (קה"ת תשמ"ז), בשולי גליאון שער הכלול ונথיב החיים⁶⁷.

63. סדר התקיעות וכוננותם עם הגהות בסדור תורה או רעם שער תפלה לה"ר דובער קאראסיק. ווילנא תרנ"ח.

64. חלק מההערות שווה כאן וכן.

65. העשרה אחת נדפסה אז בקובץ דברי תורה (חדשיה תורה מאה חברי כולל אברכים שע"י המזכירות) גליאון ג' ע' לה.

66. שצווין לקובץ יגדיל תורה וחוברת יב, שנדפסה בחודש אלול תשל"ז.

67. ונדפסו לפניו, בפרק העשורי של ספר זה.

פרק ראשון הגחות לסדור רוסטוב (תש"א)

הג' לסי' רוסטוב-ידאני

ע"ב	תיכף ³	הגהה	שוה"מ	עמוד
א.	ב' י"ד א"ל, לביר ב' הדקדוק [חירק דיו"ד ח"ג ח"ק] ע"א: דבר, צבור, רנו. ב"ס יומא (לג) בבית עקד הספרים.	השער סידור ²		
ב.	ע"פ ל' אדה"ז בס"י "ומיד שיתעורר .. ירגיל א"ע להתבונן מיד .. וטוב להריגל עצמו לומר מיד שנייעור נסוח זה מודה אני וכו' ונעיין יותר את ה' הנצבר עליו ויקום בזריות" אולי ג"כ נכוון יותר "מיד כשייעור משנתו יאמר מודה אני ואין צורך לזה נת"י ויתגבר כארו לעבודת בוראו.	כשיעור וכו'		
ל' סדה"ג.	לעין הל' בש�"ע אדה"ז. תיכף עד כ"ב אמה (תוד"ה כל סוטה לט. לעין שו"ע ס"ח סקס"ו).			

1. ראה אודותם לעיל במבוא פ"ג-ד.

2. ככלומר: בעמוד השער נפתחה ה寵תת "סדור" [ויש לעין, אם צריך להיות סידור, מלא] בвид או לאו. לביר בספריה הדקדוק (HIRK DIYUD, חירק קטן [מלא] חירק קטן [חסר]). ע"א (?) דבר, צבור, רנו. לביר אמר רגילים לכתבם מלא י"ד, או חסר. בדקדוקי ספרים יומא (לג). שבסגנאותם "וסידור שני גורי עזים", לביר בדקדוקי ספרים אם מביא שניינו גירסה בונה מכתבי. למעשה לא מובא שם. בנית עקד הספרים [לביר איך נקראים הדודים בהוצאות השנות, מלא או חסר].
בציוונים דלקמן ה"סדור" בדרך כלל הוא חסר יוד, מלבד בציגות ממוקם שנכתב מלא (או שנכתב: ס"י).

3. בדף ב ע"א נדפס שם "תיכף כשיעור משנתו יתגבר כארו לעבודת בוראו ויאמר מודה אני, ואין צורך לזה נתילת ידים". [והוא] על פי לשון אדה"ז בסידורו "ומיד .. ועפ"ג" אולי גם כאן [בسدור זה נכוון יותר [לשנות ולהדפס] "מיד ..
לעינוי הל' בש�"ע אדה"ז [מהדו"ק ס"י א ס"ה, ומהדו"ב ס"י א ס"ו]: מיד שנייעור משנתו. והרי יש חילוק בין מיד לבין] תיכף [שפירושן] עד כ"ב אמה (מוס"ד"ה כל, סוטה לט). [תיכף לסתמיכה שחיטה כי דלא הווי טפי מעשרים ושתיים אמה]. לעין שו"ע אדה"ז ס"י ח [ראה קו"א ס"ק ח ד"ה דמה, שdone בדברי התוס' הניל' ס"י כסו [בשהיה כדי היילך כיב' אמה, שבשיעור זה נקרה הפסיק אפליו יושב במקומו].]

[וכאן מקור דברי רבנו הוא לשון סדר היום [בתחלתתו: ובוקומו יאמר מיד מודה אני].
ברמא" [ס"י א ס"ט] וטור [שהוא מקור דברי הרמא, אבל שם לא נזכר "מיד"] ומיד [כשיעור משנתו
יקום בזריות וכו' [וא"כ מוכח מכל הניל', שצ"ל מיד, ולא לחכות אחר שמתעורר בכדי היילך כ"ב
אמה].]

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

עמוד	שווה"מ	הגהה
		ברמ"א וטור ומיד שיעור משנתו יקום בזריזות וכו'
		קדום ברכת ג. בט"ב ויוהכ"פ א"א ברכה זו (כנוסח ס"י אדה"ז עשה ⁴
		ד. עשני (בסי' תנו"א) עשני (זיטומור)
ה.	יברכך גוי	בשרה אחת מיד אחר אמר להם [ואם לחלק הברכות בפ"ע גם פסוק ושמו יש להבדיל בפ"ע] כ"ה בתו"א וס"י
ו.	בשעת ⁷	קדום הברכה יאמר זה [ולא "ברכתו יאמר אלו הפסוקים"] דלמאית אתיל לאשמעין פסוקים גם אח"ז — ובסי' איתא יאמר זה] ולכאורה גם "זה" מיותר וגם לקמן בשיטה ובשעת קודם [וצ"ע הטעם
ז.	צרייך ⁸	הברכה צריך להיות [ולא צrica להיות דאם מפני הדקוק צ"ל ב' הפעמים "צrica" ואם בס"י אז בשניהם "צרייך"]

4. נדפס בסדור זה "אין לברך ברכה זו בט"ב ויוה"כ" [ויש לת Kun ולהדפס שורה זו בתשעה באב
וביום הבכורים אין אמרים ברכה זו (כנוסח סידור אדמו"ר הזקן)].

5. בברכת שלא עשני גוי, עבד,asha [שנדפס בסדור רוסטוב עשני, יש לעיין אם לנkd] עשני ([כפי
שנדפס] בסידור תורה אויר) [או עשני] ([כפי שנדפס בסידור עם דא"ח, דפוס א Kapoorת תקע"ו, וכ"ה
בדפוס זיטומור [תרכ"ג]).

גם בסדרורים החל"ה (חע"ז, יעב"ץ (תק"ה), ר' אשר (תקמ"ח) ור' שבתי המדקך: עשני.
[וכן ל�מן, במקום שצווין לסדרור עם דא"ח וישנם (שדו בזוה). למן הכוונה גם לדפוס הראשון (Kapoorת תקע"ו).
ובמקום שצווין לסדרורים היישנים — סתם, הכוונה לסדרור השלה"ה ו/or הגנ"ל].

וראה הקדמה לקונטרס הסדרור ד"ה וישנם (שדו בזוה). למן פ"ב ס"ג (המסקנא: עשני).
שנדפס בסדור רוסטוב, בשורה הראשונה "וידבר גוי אמר להם", ובשורה חדשה "יברכך גוי ושם
גוי ואינו אברכם", [יש לת Kun ולהדפס גם "יברכך"] בשורה אחת, מיד אחר אמר להם [ואם לחלק
הברכות בפני עצמן, (הרין) גם פסוק ושם, יש להבדיל בפ"ע].

כן הוא [בסידור] תורה אויר, וב[סידור] עם דא"ח, שהכל בא באותה שורה].
7. לפני הפסוקים בריכני נפשי גוי, נדפס בסדור רוסטוב: בשעת בדיקת ציצית טלית גדול קודם ברכתו
יאמר אלו הפסוקים. [ויש לת Kun ולהדפס] קודם הברכה יאמר זה [ולא "ברכתו יאמר אלו הפסוקים"].
دلמאית אתיל לאשמעין פסוקים. גם אח"ז [לפני מה יקר], וכ"ה גם כאן] בסידור [אדה"ז] איתא: יאמר
זה).

ולכאורה גם "זה" מיותר. וגם למן בשיטה ובשעת [ס"ט. וכן בשיטה] קודם [לפני ברכת תפlion],
שנדפס "יאמר זה", צריך להשמית תיבת זה]. (וצ"ע הטעם [גם בסדור אדה"ז נדפס "יאמר זה"].
וראה גם למן סל"ד וסמ"א ב' ט"ז).

8. לפני ברכת הציצית נדפס בסדור רוסטוב: בהתעטפו כו' העטיפה צריך להיות מעומד וגם הברכה
צrica להיות מעומד. [ויש לת Kun ולהדפס] הברכה צrica להיות [ולא צrica להיות, דאם מפני הדקוק
צרייך להיות ב' הפעמים "צrica", ואם [לדייך, ולהדפס כאן כפי שנדפס] בסידור [אדה"ז] אז יש
להדפס] בשניהם "צרייך").

למעשה נדפס בסדור רוסטוב הוצאה תש"ז, ב' הפעמים "צrica".

הגהות לסדר רוסטוב (תש"א)

ג

נעמוד	שווה"מ	הגהה
ברוך ⁹	ברוך ⁹	ת. ב齊ית [כ"ה בתו"א וס"י ולא ב齊ית לעין ג"כ רשי"ס פ"פ שלח ומפרשי המסורה שם]
ובשעת ¹⁰		ט. הטלית [כ"ה בתו"א וס"י ולא "טלית" וי"ל דהו奄 מפני דבר עסיק ב']}]
קודם ¹¹		י. יכו בהנחת תפלין – הנאותיו [וכמו שהוועתק זה מהס"י בטלית].
יא.		יא. אחר הנחת התש"י על הקיבורת קודם שמהדקה יברך [כ"ה בס"י ולא קודם הנחת תפלין וכור' שהווע התקף דין ¹²]. או לכתחוב גם מקום הנחת תש"י או להשמיט כל שורה זו [והוואר נכוון, כשם שלא הובא ג"כ אופן עטיפת הטלית]
יב. בכליות הכלולות ¹³	יב. בכליות הכלולות ¹³	
יג. ביום שא"א תחנון א"א זה [כ"ה בס"י ותו"א]	יג. ביום שא"א תחנון א"א זה [כ"ה בס"י ותו"א]	
יד. ביום שא"א תחנון א"א זה ¹⁵	יד. ביום שא"א תחנון א"א זה ¹⁵	
טו. להשמיט הוראת הכתיב כמה שנשמט באשרי,		
ונאמר ¹⁶		ובאותה עשית את השמים וב"מ
9. בברכת הציצית נדפס בסדר רוסטוב "ב齊ית" (החריק השני חסר י"ד, וצריך לתקן ולהדפיס) ב齊ית (כו הוא [בסייעו] תורה אור וסידור [עם דא"ה, וכ"ה בסדרים היישנים], ולא ב齊ית לעין גם כן רשי"ס סוף פרשת שלח [טו, לט: שמינון גמטריא של ציצית שש מאות], ומפרשי המסורה שם [שנכתב בס"ת חסר י"ד, וא"כ לא הווי גימטריאSSH שראהות].		
10. לפני פסוק מה יקר ג"ז נדפס בסדר רוסטוב: ובשעת עטיפת טלית גודל יאמר זה. [וצריך לתקן ולהדפיס] הטלית (אשר כו הוא [בסייעו] תורה אור, וב[סייעו] עם דא"ח), ולא "טלית". וי"ל [טעם הוספה "ה" הידיעה] דהו奄 מפני דבר עסיק ב'} שכבר נזכר הטלית בקטעים הקודמים שבסדרו).		
11. לפני ברכת תפלין, נדפס בסדר רוסטוב: קודם הנחת תפלין יאמר זה. [וצריך להוסיף ולהדפיס] יכו בהנחת תפלין – הנאותיו [כנגדט בטידור אדה"ז, וכמו שהסידור בטלית [בהטעטו כיון כו"]].		
12. מבואר בשוע"ר סי' כה סי'': על תפלין של יד יברך אחר הנחה על הקיבורת קודם הקשירה.		
13. בכליות הכלל, נדפס בסדר רוסטוב בלבד צדשים. וצ'ל: פכלות הכלולות.		
14. בסדר רוסטוב נדפס: ביום שאין אמרים תחנון אין אמרים אלהינו ואלהי אבותינו זכרנו וכור' ולא רבש"ע. ובמקום זה צריך להדפיס וכך: ביום שאין אמרים תחנון אין אמרים זה (כו הוא בסידור [עם דא"ח ובסייעו] תורה אור).		
15. שכ"ה גם בסדר תורה אור ובסדרו עם דא"ה, כנ"ל.		
16. בסדר רוסטוב נדפס: ונאמר בכל צרterm לו (לא כ'). [וכ"ה בסדר תורה אור ובסדרו עם דא"ה. אבל כאן כדי לחשmitt הוראת הכתיב, כמה שנשמט באשרי [שלא נדפס בסדרו: וגדולתק (וגגדלותר כ'), ובאותה עשית את השמים [לא נדפס בטידור: אתה (את כ'), ובן נשמט [כמה מקומות [בסדרו]. וראה גם לקמן סכ"ו-לא.		

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

ד

NUMBER	SHOAHIM	THE EXPLANATION
17	יהידור	טו. המזבח. עדת [כמו שהוא בין המורי] זרע וצ"ע מפני מה חסר בתו"א. בס"י בכלל איןם. ובכלל חסרים בכתם]
18	נכון	יז. בס"י ותו"א נכון "מאד" לומר ובכל בל' ומשמעות אחרת ומהנכון להשmittת צ"ז כמו שהושמטה שאר דיני התפלה שבס"י ובפרט שאינו נוגע
19	בערב	יח. סממנין [תו"א סי'] יט. קודם הזרי וכוכי להציג באוותיות קטנות א' ב' [כ"ה בתו"א וס"י ²¹] ובמבחן"ב מבריתא דר"י דשם חדש כתובם אף שאינו נוגע משא"ב בזה אדם חסר וכוכי
20	אני	כ. להציג ²² כמו שהוא בס"י ותו"א כדי שייהיו גם הר"ת ובפרט שבספרה ע"כ להביא גם הר"ת
21	טובך	כא. להשmittת הנקדות שבין פנה וזוכרי
22	כמה	כב. להשmittת הנקדות שהוזגו בפסקוק זאת התורה
23	הudson	כג. חטאתי (כ"ה גם בתו"א ²³) לכואורה פשט שצ"ל חטאתי כיון שהוא סמור לצבורי ²⁴ .

17. בסדר רוסטוב נדפס: זרע יצחק ייחדו שנעתק על גבי המזבח עדת יעקב [וציריך להוסיפה נקודה בין המיללים] המזבח. עדת [כמו שהוא בין המיללים] המורה. זרע. וצ"ע מפני מה [נקודה זו] חסר [גם] [בסיור] תורה או. בסדרו [עם דא"ה] בכל נקודות אלין. ובכל חסרים בכתם).

18. לפני פרשת הדשן נדפס בסדר רוסטוב: נכון לומר בכל ימים פרשת תורת הדשן וסיור המערוכה קודם פרשת החתميد, וכך כל לאומורה אפללו קודם אוור היום. [אבל בסידור עם דא"ח ותורה אוור [נדפס] נכון "מאוד" לומר. ובכל בל' ומשמעות אחרת [שלא נדפס שם שציריך לומר את סיור המערוכה קודם פרשת החתميد]. ומהנכון להשmittת צ"ז כמו שהושמטה שאר דיני התפלה שבטניינדו] ובפרט שאינו נוגע.

19. בסדר רוסטוב נדפס: אחד עשר סמןין. וראה סדר רבנו הזקן עם ציונים והערות ע' Kag. 20. מןן אחד עשר הסמנהני, ובכלל שכן מבריתא דרבי ישמעאל, דשם חדש [סדר רוסטוב, שמננו שלוש עשרה המדות, אף שבסיור תורה ובסיור עם דא"ח לא נמננו באוותיות. וראה לפחות סכ"ה שיש להשmittות], אף שאינו נוגע [להלכה, אם הוא י"ג או פחות], משא"ב בזה [שהלכה צריכה להיות דוקא י"א סממנין]adam חסר וכו'].

וראה שער הכלול פ"ג ס"ט וס"ב.

21. בסדר אפוסטט – איןם.

22. בסיום כל שורה, להציג את הר"ת: אב"ג ית"ץ כו. ובפרט שבספרה [ספרית העומר] על כרחך [ציריך] להביא גם הר"ת [שהרי צריך לבודין בהם, כאמור בסידור שם].

וראה היום יום לכ"ד אד"ש.

23. וכ"ה בסדר אפוסטט תקע"ו.

24. ראה גם לפחות פ"ב ס"ז.

הגחות לסדר רוסטוב (תש"א)

עמוד	שווה"מ	הגחה
		כד. בפסקה בפ"ע. ²⁵
26	רבי	כה. להשמי א ב שקדם המדות.
1	אלקי ²⁷	כו. צ"ע אם להביא גם כאן הנ"א דחיתני מירדי כמו שהובא ברבש"ע. ²⁸ מזמור לתודה. ²⁹ ומזמור Shir ליהוה"ש. ³⁰
		להשמי ³¹
12	ברוך פודה	כו. נקודה בין ומציל ברוך ³² [כ"ה בסי]. בתו"א אינו כת. א"א מזמור לתודה בשבת ובו"ט ולא בע"פ ובחו מהש"פ ולא בעירוב [כ"ה בתו"א]. ויל' שחלקם לג"ח, ³³ כי חלקים הם בטעם ³⁵
		הוא ³⁶
		כת. להשמי הוראת הכתב כנ"ל ³⁷
		בшибה ³⁸
		ל. להשמי הוראת הכתב כנ"ל ³⁹
אדירים	לא. צ"ע אם להביא גם נ"א נואה כנ"ל. וטוב יותר להשמי בכל המקומות הקרי וכתיב דין זה עניין סדר זה.	

25. בסדור רוסטוב (וכ"ה בסדור תורה אור ובסדרו עם דא"ח), כל משנה היא בקטע בפ"ע, חוץ ממשנה זו (וכן המשנה הקודמת לה, פרים הנשרפים, שבאה בהמשך לאיזה מקום), שבאה באותה שורה, [צריך להדפסה] בפסקה בפ"ע.

26. נתבאר לעיל ס"ט.

27. במנטור שר חביבת, נדפס בסדור קאפוסט "חייבי מירדי" מירדי. ובסדר תורה אור "חייבי" ובושא"ג: "נ"א התינו בפתח". מירדי כ". ובלוח היום יום ליל"א איריה: חיtiny – בקץ ולא בפתח – מירדי בור.

28. כדיעיל ס"ו.

29. כדלקמן ס"ט.

30. כדלקמן ס"ל.

31. נכתב אוח"כ על הגליוון, כלומר שהמסקנא היא להשמי הכתב בכל 4 המקומות. וכדלקמן סכ"ט-לא וסל"ז.

32. יש להוסיף הנקודה, [שכן הוא בסידור עם דא"ח, קאפוסט וזיטאמיר]. אף ש[בסידור] תורה אור אני.

ובסדרו עם דא"ח (קאפוסט וזיטאמיר) – יש בינויים נקודות להפסק. וראה גם לדקמן פ"ב ס"ט ופ"ד ס"ה.

33. בסדור רוסטוב: א"א מזמור לתודה לא בשבת ולא ביום ולא בע"פ ולא בחוה"מ של פסח ולא בעי"ב. [צריך לתקן ולהדפיס כמו] בסידור תורה אור.

34. אבל בסדור קאפוסט: א"א מזמור לתודה בשבת ובו"ט ובכ"פ ובכח"ה ש"פ ובכ"ב.

35. מבואר בשער סי' נא ס"א.

36. ولو (ולא כ').

37. טעיף בו.

38. עלתה (עלתה כ').

הגהות לסדר אדמו"ר הוזקן

1

1. נמדוֹד	הגהה	שווה"מ	
לב. צ"ע אם להורות הנ"א קרחו.	ארץ ³⁹	14	
לג. מיום – יהוה"כ לכארה הוא כפל לשון ללא צורך וכמו שאינו לעניין זכרנו ⁴⁰ וכו'.	בעשיית ⁴¹	16	
לד. "זה" מיותר ⁴²			
לה. ושבור על הגויים	הארץ ⁴³	18	
לו. נהגים שהש"ז וכוי יחיד וכו' (כיוון שלאו הכל יודעים מזה וכמה דעתו ישנים ונוגע בכיווי, ואם כדעת שעיה"כ שאין כדי להציג כאן כדי שלא לבבל יציגו קודם מה טובו	קדם שמע ⁴⁴ ישראל ⁴⁵		
לו. צ"ע אם להשמיט נ"א ואמונהו א"ל ⁴⁶ וכן נ"ל ⁴⁷	קיים	י	
לה. נקודה אחרי והנורא ⁴⁸	אלקי		
לט. בחסד	כלכלי ⁴⁹	20	
מן. כשהש"ז חזר הש"ע אומרים ⁵⁰ .	בחזרת ⁵¹	49	
מא. "זה" מיותר כניל ⁵²			

.39. בסדר תורה או, נדף בפניהם קרחו, ובשות"ג: נ"א קרחו. ואילו בסדר רוסטוב נדף בפנים
קרחו (וכ"ה בסדר קאפוסט). וצ"ע אם להורות בשוח": נ"א קרחו.

ראאה גם ל�מן סק"ג. פ"ח סכ"י. ובהיום יום ל"א אייר: בפתח ולא בקמץ.

.40. הוא בסדר רוסטוב והן בסדר תורה או, נדף: בעשיית מים א' ד"ה עד אחר יהוה"כ קודם חצי
קידיש יאמר זה.

.41. שנדף שם רק: בעשיית.

.42. כדילעיל סי".

.43. בסדר רוסטוב נדף: ושבור עליינו. [וציריך להדפיס] ושבור על הגויים. וכ"ה באבוזרתם ובסדרו
ר' אשר. וראאה גם ל�מן פ"ד ס"ט.

.44. יש להדפיס (משהו בתוכן): נהגים שהש"ז וכוי [טסיים ברכת הבוחר כי באהבה בלחש]. יחיד
וכוי [לא] יענה אמן אחר טעם ברכת הבוחר בעמו ישראל באהבה. ראה ס' המנהגם – חב"ד ע'. 11. ואף
שנתבאר לעיל ע' 6, בהעה ד"ה נכו', להשמיט דיני תפלה, מ"מ כאן שאני] (כיוון שלאו הכל יודעים
זהו, וכמה דעתו ישנים [כמבואר בשוער ס' נת ס"ד], ונוגע בכל יום. ואם כדעת שעיה"כ [פ"ב ס"ט],
אין כדי להציג כאן כדי שלא לבבל, יציגו קודם מה טובו).

.45. בהיום יום ל"א אייר, מורה לומו: ומלבתו ואמונהו לעד קימת.
וראה גם ל�מן סק"ג. פ"ג סנ"ג. פ"ז ס"א.

.46. סעיף כו.

.47. בברכה ראשונה של שמוא"ע [כפי שהוא בסדר רבנו הוזקן]. וכ"ה בסדר הייעב"ץ.

.48. בסדר רוסטוב נדף: בחזרת הב"ית אינה דגושה.

.49. כפי שהוא בסדר רבנו הוזקן.

.50. סעיף ג.

.51. סעיף י.

הגחות לדדור רוסטוב (תש"א)

ז

	הגהה	שוה"מ	עמוד
מב. זה ⁵² מיותר ועיין בשעה"ב ובמש"כ לעיל 4 שיטה בשעת ⁵³ .	במוצאי	במוצאי	-
ובשעה"ב ט' י"ג דיק במלת זה ⁵⁴ וצ"ע איך יפרש בכלל שאר המיקומות ⁵⁵ .	-	-	-
mag. להשmittת תמצא – קולנו. ולהעמיד כאן עננו. [כ"ה בתו"א וס"י]	יא	בתענית ⁵⁶	-
מד.ותן בקיין ברכה בחורף טו"ל לברכה [כי מחולקים בדגש, כ"ה בתו"א וס"י]	-	תבואה ⁵⁷	-
מה. וכל אויבי עmr מהרה יכרתו ומלכות הרשעה) מכ' כך"ש לאולמאן ⁵⁹	-	ברגע ⁵⁸	-
מו. אחריו ות מגר נקודה ⁶⁰	וכל	-	-
מו. להעמידו לעיל כנ"ל ⁶¹	ענינו	22	-
מח. בחנוכה ובפורים אומרים כאן ועה"ג (.. אתה לשם חוור)	יב	בחנוכה ⁶²	-
מט. : בסוף השורה כיוון שפסקין באמרית פסוקי השם ⁶³	[4] ימין	-	-

.52 בסדור רוסטוב: במוצאי שבת ובמוצאי יום טוב אמרים זה.

.53 סעיף 1 (ע' 4 שיטה בשעת).

.54 שציריך לומר אתה חוננתנו, ולא אתה חונן. וראה لكمן סק"ד.

.55 דלעיל ס"ו, וש"ג.

.56 בסדור רוסטוב נדפס: בתענית צבור אויר הח"ץ כאן עננו: תמצא אחר שמע קולנו.

.57 בסדור רוסטוב נדפס:ותן בחורף טל ומטר (ברכה. ובסי' אדה"ז;ותן (בקין) ברכה (בחורף טל ומטר ברכה).

.58 בסדור רוסטוב ובסדור תורה אוד נדפס: וכל אויביך מהרה יכרתו וכל הרשעה [פני הצעורה].
ובסדור עם דאי"ח (קאפוסט וויטאמיר) הוא בראוי.

.59. אגרות קודש אדמור"ץ מהר"ץ ג"ע ח"ב ע' שפ, וח"י ע' שפת, אל מוה"ר ישראל אולמן:
ובברכת המינים במקום וכל אויביך אומרים וכל אויביך עmr. וראה גם لكمן פ"ב ט"ז-ז. פ"ד ס"ג-א.
קונטרס הסדור ס"ד. רשימת הימנו ע' רנו וע' תפוג.

.60. ראה אגרות קודש שם, ובחיום יום לכ"י טבת: בברכת ולמלשנים מפסיקים קצר בין "ות מגרא"
להטיבת "ותוכנייע", מתאים להכוונה כו). וראה גם لكمן פ"ב ט"ה. פ"ד ט"ב. פ"ז ס"ח. פ"ז ס"ג.
.61. סעיף מג.

.62. בסדור רוסטוב נדפס: בחנוכה ופורים אומרים על הנשים (ואם שכח אינו חוות. ואם נזכר קודם
שיטים הברכה אפי' נזכר בין אתה להשם חוות) [וז"ל: אומרים [כאן] על הנשים].

.63. אחרי "עשה למען קדושתך" מפסיקן באמרית פסוקי השם, ולכן יש להדפיס שם: [סימן לסיום
הענין].

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

ח	הגהות לסדר אדמו"ר הזקן	עמוד
ברגוז ⁶⁴	שווה"ם	נ"ד
כ"ל – עיין תורא ⁶⁵ ד"ה זכור איזה"ש לעניין א"ד' בם ברפה וכוכ' –	גאה	
קדום נא. לשני חמישית	28	
נב. ולא בע"פ ות"ב [להشمיט ולא האחרון. כ"ה בתורא ויסי] ⁶⁶	אא"א ⁶⁶ אין ⁶⁷	
נג. נקודת הפסק אחר ר"ע ולא אחריו "אדון" נד. להעתיק כמו שהוא בסyi ⁶⁸	והושיענו ⁶⁸ כשפוחחים ⁶⁹	
נה. ר'חיצנא ⁷⁰ נו. ר'חיצ שבא.	לא ⁷⁰	
נו. ש"ץ וקהל ולא חזון ⁷¹ נה. ש"ץ וקהל ולא חזון ⁷²	שבשת ⁷² בחול ⁷³	
נת. לבוארה צ"ל בכ"מ שהוא סמור (לרחמים. משא"כ ⁷⁴	אב ⁷⁴	

.64. בסדרור רוסטוב נדפס: ברגוז עקודה תוכור ברגוז תמיימות תוכור ברגוז אהבה תוכור [שילשתם דגושימים]. וצ"ל אחר עקודה ואחר אהבה בלתי מודגשת (כפי שהוא בסדרור עם דא"ח).

.65. עב, א: ובזה יונן מ"ש אדני בם סיני בקדש. דכתיב בם ברפה הבב"ת. וע"פ הדקדוק היה צ"ל דges לפיה י"ז של אדני" מורגשת במבטא.

.66. בסדרור תורה אויר ובסדרור עם דא"ח, קודם אל ארך אפיק, מופיעה כתורת "לשוני וחמשית". וכן ציריך להדפס בסדרור זה.

.67. בסדרור רוסטוב: אין אומרים אל ארך אפיק לא בר"ח .. ולא בע"פ ולא בת"ב. ויש להדפס כמו בסדרור תורה אויר: אין אומרים .. ולא בע"פ וט"ב.

.68. בסדרור רוסטוב (וכן בסדרור תורה אויר ובסדרור עם דא"ח) נדפס: והושיענו מכל רע חטאנו לך אדון. סלח נא.

.69. בסדרור רוסטוב נדפס: כשפוחחים ארון הקודש אומרים זה (ואילו בסדרור אדה⁷⁰: כשפוחחים הארון יאמרו הקהלה).

ובסדרור קאפוסטט לא נדפס כאן בריך שםיה, כ"א: בשעת הוצאת ס"ת אומרים בריך שםיה תמצא בשבת.

.70. בסדרור רוסטוב (ובסדרור קאפוסטט) נדפס: ר'חיצנא. ובסדרור תורה אויר (וברדיטשוב) יש חילוק בין תפלה שבת לתפלה חול.
וראה המסקנה – ל�מן פ"ב סמ"ז.

.71. בסדרור רוסטוב נדפס: ר'חיצ. ובסדרור קאפוסטט: ר'חיצ. ובסדרור תורה אויר (וברדיטשוב) יש חילוק בין תפלה שבת לתפלה חול.
וראה המסקנה – ל�מן פ"ב סמ"ז.

.72. בסדרור רוסטוב נדפס: (שבת וו"ט חזון וקהל) שמע ישראל גו.

.73. בסדרור רוסטוב נדפס: (בחול מתחלין כאן. חזון) גדלו גוי והקהל עונני: לך גוי.

.74. בסדרור רוסטוב (וכן בסדרור תורה אויר ובסדרור עם דא"ח) נדפס: אֵב הרחמים.

וראה ל�מן פ"ב סכ"ז וסנ"ז, שהמסקנה היא לומר: אֵב הרחמים.

הגהות לסדר רוסטוב (תש"א)

ט

NUMBER	SHOW NAME	THEORY
		הרחמן ⁷⁵ שהוא תואר ואין אב סמור) אב בפתח
		וכמש"כ בהקפות כאן בס"י בפתח ⁷⁷ . דמוסף וכו' בזכרנו ⁷⁸
		צ"ל בפתח. ועוד הר יד ⁷⁹ וכיו"ב וגם בשם"ע
		ס. אם אפשרי להעתיק לכאן ברכבת הגומל ובר מצוה
		מתפלת שבת ⁸¹ .
טו	מ"ס ⁸²	סא. לתקן כמש"כ בס"י ותו"א
		סב. צ"ע אם להביא גם הנה"א ונטלתני (שהיא מהגחות
		הצ"צ ⁸⁴)
	בב ⁸⁵	סג. כמש"כ בסידור
	בר"ח ⁸⁶	סדר. כמש"כ בסידור
	סה ⁸⁷	סה. המונם שהם משתחים להבל ולריק; ואנחנו
		וכתב – זה להשmitt שאין זה עניין סי' זה.
	ששה ⁸⁹	טו. זכירות אחר וידבר כמו שהוא בס"י ותו"א.
		75. בברכת שמע קולנו ובברכת אהבת עולם: אב הרחמן.
		76. ראה קונטרס הסדר ספ"ג.
		77. לאחר אמרית הפסוקים: אב הרחמים (בסדר רוסטוב לא נדפסו ההקפות. בסדר עם דאי"ח הוא
		בל" ניקוד. בסדר תורה אוור היישנים: אב הרחמים. ובפירושים החדשניים (תשמ"ז ואילך) שני: אב הרחמים).
		78. בפסוקים זכרנו כו' שאמורים בעשי"ת, שבמוסף אומרים מי מבוך אב הרחמים.
		וראה גם ל�מן ספ"ג.
		83. שכasher תיבות אלו סמכותן בפתח.
		80. ?.
		81. ראה גם גם ל�מן ספ"ח.
		82. בסדר רוסטוב קיצרו את הקטע שלפני למגזה, שנדפס בסידור עם דאי"ח ובסידור תורה או.
		83. בסדר רוסטוב נדפס: ונטלתני (וכ"ה בסדר עם דאי"ח). ובסדר תורה אוור גוסף: נ"א ונטלתני.
		וראה ל�מן סק"ח. פ"ח סכ"ז.
		84. על הסדרו שהי מתפלל בו (נדפסו בסדר תורה אוור רמא, א), שהם העתק מהגחות אדמור"ר חזון על גליון הסדרו שלו (הקדמת שער הכלול סי"ה). וראה קובץ גיגל תורה נגי. חנ"א ע' קכ". הסידור ע' לט וע' ריג.
		85. בסדרו רוסטוב נדפס: בכ' וה' (локחת הש"ץ הס"ח) ואומר יהללו גוי. [וציריך לתקן] כמו שכתוב בסידור [תורה אוור ובסדר Kapoor]: בשני ובחייביש מכיניסין הט"ת להיכיל, ואומר הש"ץ יהללו וכיו'].
		86. בסדרו רוסטוב נדפס: בר"ח אחר שיר של יום אומרים זה. ואילו בסידור אדיה": בר"ח אחר שיר של יום אומרים ברכי נפשי.
		87. בסדרו רוסטוב (היישנים) נשמו התיבות "שם משתחים להבל ולריק" [מפני הצנוזה]. וכ"ה בסדר עם דאי"ח.
		וראה גם ל�מן ס"צ. פ"ב ט"ל. פ"ד טט"ז וטט"א. רישימת היום ע' שצא וע' תפוג.
		88. בסדרו רוסטוב נדפס (לפניהם אך צדיקים): וכתב רשל"ל שצ"ל פטוק זה.
		89. ראה גם ל�מן סק"א.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

NUMBER	THE STATEMENT	THE EXPLANATION
ICH	ס. לא כוארה צ"ל ש שזכירות ⁹⁰ כיוון שזכירה היא ל' נקבה.	הגהה
91	ס. אמרים הodo בכל וכוכי א"א הodo [דמכופלו לבסוף הodo] ⁹² נלמד דפתח אללי אמרים גם אז [להדייא ברשימות תשי"ז] ⁹³	שווה"מ
36	ע. לא כוארה ברור צורך לומר בדיור מהו השם אם מלה "מה" או יוד' קא וכוכי (ואין נראה למיר דשניהם צ"ל זה הוא כפל לשון מיותר לגמרי) וא"כ צריך להורות ע"י שניי באותיות איזה יאמר בפי' וכמודומה שבת"ז אין התיבות "מה כזה" ואולי ישנה מסורה ומנהג מה לומר ⁹⁵	מלגאו ⁹⁴
96	עא. ידיעא עב. ידיעא לך ישתחווה ⁹⁷ וע. [ידיחותיך בתו"א וס"י אבל כיוון שהוא ל' יחיד וכאמרו יערכ ולא יערכ צ"ל בלבד יוד]	כלא
38	עד. להשמיט כל השורה [בסי' אינה] אין זה עניין כי זה עה. הנוקודה בין אור ומעבר להשמיט דעת' פשטותו הוא המשך עניין אחד [בסי' אינו] ¹⁰⁰	בשבת ⁹⁸
C	אור ⁹⁹	
	90. בסדור קאפוסטט – "ו' זכירות". בדףים היישנים של סדור תורה אור – "שה זכירות". ובהמשךת תש"א ואילך – "ש זכירות". וראה גם ל�מן פ"ב סל"ב. פ"ד סי'ז.	
	91. בסדור אדחו"ז נדפס: אמרים הodo בכל ער בערב שבת קודם בלבד בשחל יוט' או חותם בערב שבת א"א הodo. ובסדר רוסטוב שנינו והדפיטו: אמר וזה המזמור בכל ער שבת .. אין אמרים אותו. 92. ראה ל�מן פ"ט סל"ג.	
	93. ראה רשימת היום ע' שפט. היום יומם ל"ח ניסן, ב' תשרי וט"ז תשרי.	
	94. שם מה כוה, יוד' ה"א ואילך ה"א. 95. ראה ל�מן פ"ב סל"ז (בסדור תורה אור הוצאת תש"א תוקן; פ"ה – באותיות גדולות ומונוקדות). סדור רבנו הוזע עם ציונים ומקורות והערות ע' רמז.	
	96. בסדור רוסטוב נדפס: ידיע. 97. בסדור רוסטוב (וסדר קאפוסטט) נדפס: ידיעותך. ואילו בסדור תורה אור וסדרו זיטאמיר: ידיעותך. 98. בסדור רוסטוב [וכי"ה בסדור תורה אור, משא"כ בסדור עם דא"ח] נדפס: בשבת קודם ברכו יאמר זה המאמר והוא מזהר פ' תרומה [ובדףים החדשניים של סדור עם דא"ח הוסיף המולדים גם שורה זו].	
	99. בסדור רוסטוב נדפס: וחשך מפני אור. ומעביר כו'. 100. בסדור זיטאמיר אינו, אבל בסדור קאפוסטט ישנו.	

הגחות לסדר רוסטוב (תש"א)

NUMBER	SHOHAM	THE GLOSS	MANAGER	NUMBER
		עו. מעין ולא מעניין	101	40
		עו. לכואורה להשמיit כ"ז בס"י זה כיון שאנ"ש א"א כ"ז ויס"י זה אין עניינו אלא שיבאו בו עניינים הנחוצים ביויתר ולא להחליף ס"י אדה"ז. וכמו שהושמטה כמה עניינים ודינים		
		עה. ח'טא [ואה"כ אנפין חדתין .. ורוחין חדתין. וצ"ל בכלום בשוה נקוד הדל"ת אם בשבא – ס"י – או בפתח – תוי"א]	102	42
		עת. "תהלים קל" להשמיit. במקומו "תמצא לעיל" פ. גם בתפלת חול ¹⁰⁴	103	48
		ברכות הגומל וברמ"ץ	כד	
		פה. לביר אמר צ"ל בשם ומלי' [עיין שער הכלול] פב. הנקוד "שפטרני" ¹⁰⁶		105
		פג. לכואורה – כנ"ל ¹⁰⁸ – בפתח	אכ ¹⁰⁷	54
		פד. "עלינו ק"י" להשמיit.	רביב ¹⁰⁹	70

101. בסדר רוסטוב נדפס: פסוקים אחרים מעניין קדושת היום. ובסדר אדה"ז: מעין קדושת היום.

102. בסדר רוסטוב נדפס: בפתחו ח'טא ר' אנפין חדתין כר' ורוחין חדתין. בסדר תורה או ר' (בסדר קאפוסטט): ח'טא חדתין חדתין. ובסדר זיטאמיר: ח'טא חדתין חדתין. ולכן צ"ל בכלום בשוה, אם בשוא כמו בסדר זיטאמיר, או בפתח כמו בסדר תורה או ר'.

וראה לקמן פ"ב סלה"ה. הגותה הצמה זדק לסייעו (המצוין לעיל ס"ב סכ"ב בתקפתי). אגרות קודש אדמ"ר מזרחי"ז ג"ע ח"ב ע' קס"ד (אותות ייבת חדתין, הנה הנוסח המדויק הוא בסידור תורה או ר').

סדר רבנו הוזק עם ציונים והערות ע' ר' רנו הערכה.

103. בסדר רוסטוב נדפס שיר המעלות מעמקים רק בתפלת חול, ואילו בתפלת שבת: בש"ת קודם ח'ק אומרים שיר המעלות מעמקים וכו' (תהלים קל).

104. לדיעיל ס"ס.

105. מי שבני הגיעו לביר מצוה יאמר: ברוך שפטרני וכו'. וככה בסדר זיטאמיר. ואילו בסדר תורה או ר' הברכה היא בשם ומלאות [בסדר קאפוסטט לא נDSAה ברכה זו]. ובשער הכלל פרק כד מביא בזה ב' דעות. ובהיום יום ליב' כסלה: ללא שם ומלאות.

וראה גם ללקמן פ"ב סנ"ב. פ"ג סט"י וספ"א. פ"ז ס"ב. פ"ח ס"י. סדר רבנו הוזק עם ציונים והערות ע' שב.

106. בסדר תורה או ר' ובסדר רוסטוב, הניקוד הוא: שפטרני. ובסדר זיטאמיר: שפטרני. וראה המשקנא ללקמן פ"ב סנ"ג, לא לשנות.

107. אב הרחמים, שלפני מוסף.

108. סעיף נת.

109. בסדר רוסטוב נדפס (אחרי פרקי אבות): רבי חנניה בן עקשיא וכו' עלינו. ק"י.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

יב	הגהות לסדר אדמו"ר הזקן	numerous
לז	שוה"מ לשועה ¹¹⁰ פה. "הבונים"	[74]
עלינו ¹¹¹	פו. כשליל יוט במצו"ש אומרים כאן ותודיעענו [ס"י] תו"א]	[74]
לט	רצו ¹¹² פז. הנקדוה בין ביתך ואישיך צ"ע [לעיין בשור"ע או"ח סק"כ ט"ז?] ¹¹³	[78]
והש"ץ ¹¹⁴	פח. מקרא צ"ל ומקרה [וכמ"כ קודם לזה אמר המקרה, דהא אם כי הש"ץ כהן אחר מקרה] – תו"א ס"י –	[78]
ואמצם כנ'	פט. נקדוה אחרי הצדיק { ע"פ רשיימות מישיות נקודה אחר לטובה } כק"ש סוכות רצ"ה ¹¹⁵ דאו מפסיקין	[78]
ולא	צ. להוסיף אחרי המונם שהם משתחים להבל ולרlik ¹¹⁶	[80]
מא	צא. זכור [ס"י ותו"א נمشך אחר מש"כ בואנחנו] צב. "תמצא לעיל" להشمיט [כיוון שלא הכל נמצא]	[80]
הארון	צג. להדפיס שה"מ בשוב ¹¹⁸ כמו שהדפיסו לבני קרת [וכנראה הוא סירכא דס"י] שנדרפסו כל שה"מ במנחת שבת]	[80]
מו	<hr/>	[80]

110. בסדור רוסטוב (היישנים) נדפס: אבן מס' החובנה.

111. בסדור רוסטוב נדפס: כshall ליל יוט במצו"ש שבת אומרים זה. ותודיעענו כו.

112. בסדור רוסטוב נדפסה (בתפלת שלוש רגלים) נקדוה בין ביתך ובין ואשי, ואילו בסדור תורה אור ובסדור עם דא"ח לא נדפסה נקדוה זו.

113. ויש מפרשין על מה שלמעלה ממן, והכי פרישו והשב העובדה ואשי ישראל. ואח"כ תחולת הדבר, ותפלתם באהבה תקבל ברצון כו. וראה שוע"ר שם, שפירש כפירוש השני שברור ובט"ז שם.

114. בסדור רוסטוב נדפס: והש"ץ מקרא [להם כל מלאה ומלה]. ציריך לתכן ומקרה [להם], כפי שהוא בסדור] תורה אור [בשחרית של חול. וב[סידור קאפרוט, במוסוף ר"ה, ובסדור זיטאמיר, במוסוף לשולש גיגלים].

115. רישימת היוםן ע' שנה. היום יום לב'dag השבעות. וראה גם לקמן פ"ב ס"כ"א.
116. כדלעיל ס"ה.

117. בסדור רוסטוב (וכסידור תורה אור היישנים) נדפס: אבינו מלכנו זכור כי עפר אנחנו. וציריך להדפיס זכור (על פי הפסוק (תהלים יג, יד) זכור כי עפר אנחנו. שכ"ה ב[סידור] עם דא"ח. וב[סדור] תורה אור נמשך אחר מה שכתב בואנחנו [לא נדע, שבסדור תורה אוו היישנים נדפס גם שם: זכור]. ובהיום יום ל"י"ב אייר: זכור – במלואם – כי עפר אנחנו". וראה גם לקמן פ"ב ס"כ"ז. פ"ד ס"ז. פ"ט ס"כ"ז. קונטרס הסדור ס"ח וס"ט. סדור רבנו הוזן עם ציונים והערות ע' תקבב. אוצר נגהי חב"ד (תש"י) ריש' ע' קב.

118. בסדור רוסטוב (לפני ברכת המזון) נדפס: ואם הוא יום שא"א בו תחנון במקום על נהרות בבל אומרים שיר המעלות בשוב ה' כו. ואח"כ יאמר זה.

הגהות לסדר רוסטוב (תש"א)

יג

עמוד	שוה"מ	הגהה
92	קודם ברה"ז	צד. הב לוֹן וונבריך וכו ¹¹⁹ צה. לביר אָם להוֹסִיף הרחמן לר"ה ¹²⁰ .
94	ישועות	צו. לביר אָם בברהמ"ז אומרים בעשיית עושא השלום ¹²¹ [בסי' ותו"א אינו]. ועי' שה"כ ט לה ¹²² ופע"ח סוף מוצש" ¹²³ ק
98	מן	צו. "MBERCHIN לאחריו זה" להשמיט צח. צ"ע למה הדפיסו שמע ושבכם" ¹²⁵ ואח"כ "ונוהgin לקורות כו"ו" וצ"ל או שמע ישראל עד סוף ג"פ (עין שה"כ ¹²⁶) או כל פרשת שמע (פסק השו"ע ¹²⁷) ואח"כ ונוהgin כו' או כל ג"פ [תו"א] צט. "ג"פ" מיותר [וגם בסי' ותו"א אינו]
102	וישם ¹²⁸	ק. הצעון שלול ותתנני ¹²⁹ להשמיט כיון שאין מובאים בסי' זה ההג'
130	לעולם	קא. צ"ע הגשם או הגשם [תו"א סי'] קב. ברכות לוֹלֵב כפרות?

119. בסדור רוסטוב נשמט כל הקטע.

120. בסדור אודה"ז וכן בסדור רוסטוב, נדפס בברכת המזון הרחמן – רק לשבת, לר"ח, ליום ולஸוכת. וראה שע הכול פ"ל ס"ד. תורת מנחם תשט"ז ח"א ע' 19 (כאשר הדפיסו את הסידור, שאלתי אצל כ"ק מ"ח אדמ"ר האם להדפיס גם גומ' נהמה הרחמן" דר"ה, בינו שב"ש, שער הכלול" הובאו כמה ראיות שלא לאמריו, וענה כ"ק מ"ח אדמ"ר, שהוא אומרים זאת בלחש". לפועל – סידר זאת המדפיס באותיות של "קידוש לבנה" .. אם מפני שלא היו לו אותיות אחרות, או מטעם אחר).

121. העיר על כך בהקדמת קונטרא הסדור ד"ה ובכל. ובתוורת מנחם התווודויות תשד"ח ח"א ע' 28, מסופר ששאל אצל כ"ק אדמ"ר מורה"ץ ג"ע, והשיבו, שצרכיהם לומר כפי שכותב בסדרו.

122. שאיו ותמיון עשווה השלום אלא בקדיש ובאהלי נזור ולא בתפללה.

123. סוף פ"כ"ז: ובעושה שלום במורמוני יכול ברא"ת ע"ב.

124. בסדור רוסטוב נדפס (ברכת מעין ג'): "על היין מברכין לאחריו זה".

וראה גם לעיל ס"ז.

125. בסדור רוסטוב נדפסו (בק"ש שלל המתה) הפטוקים שמע וברוך שם, ואח"כ: ונוהgin ל��ורת כל הג' פרשיות תמצא לעיל.

126. פ"לו ס"ד, שdone בטעם אמרת כל הג'.

127. ס"י רלט ס"א.

128. ראה היום יומ ליכ"ח אד"ר: "יעלו חתדים – פעם אחת. הנה מתתו – ג"פ. יברך – ג"פ".
ובסדור רוסטוב נדפס ג"פ לפני הנה מתתו; לפני יברך; אחרי יברך.

וראה גם ל�מן פ"ג ספ"ו. פ"ז ס"ד, ופ"ט.

129. בסדור רוסטוב (בתפלת הדרך) על תיבת "ותתנני" מצוין כוכב (בל' ייחיד).

130. שאותה הוא ה' אלקינו משיב הרוח ומוריד הגשם. בסדור תורה אור: הגשם, ובסדור עם דא"ה:
הגשם. וראה סדור רבנו חזקן עם ציונים והערות ע' קליה. ל�מן פ"ט ס"ב.

הגהות לסדר אדמו"ר הוזן

יד

ענמוד	הגאה	שו"ם
	קג. ציוני הדפים ¹³¹	
קד. אם אומרים אתה חונן וגם אתה חוננתנו ¹³²		לברך
	קה. הושיענו ביום ועש"ק ¹³³	
	קו. ואומנותו (או"צ) ¹³⁴	
	קו. קrho פתח או Kmץ ¹³⁵	
	קה. ונטהני הנקוד ¹³⁶	
	קט. (על) כל מעשיך ¹³⁷	
	קי. ה[ק]ל ישועתנו – הטוב ¹³⁸	
	קיא. הו' זכירות (ובפרט שציריך לכונם באה"ע) ¹³⁹	
קיב. בת"צ זכרנו בספר [צ"ק לשון זכירה בספר וכתוב זאת ¹⁴⁰ וגוי קאי בספר אכתב] או זכרנו לחיים		
		טוביים ¹⁴¹

-
131. כאן ציינו כל מספרי העמודים, שהשתבשו בסדר רוסטוב.
132. שدن בזה בשער הכלול פ"ט ט"ג. וראה קצתו של השלחן ס"י צג הערכה ד. ס' המנהגים ע' 35 (בשםו"ע): אחר אתה חונן – אתה חוננתנו. קוביין יגדיל תורה נgi. ח"ז ע' ט, בשם כ"ק אדמוי' ז"ע, משנה תורה ז"ז (דבר זה שאלתי מכ"ק מרוח"ח אדמו"ר שליט"א, ואמר שמתחלין אתה חונן). לעיל סמ"ב, ובושא"ג שם. לקמן פ"ג סס"ד. פ"ח ס"ז.
133. ראה שעיר הכליל פ"י"א סכ"ז, שדן בזה. וראה גם לקמן פ"ב סכ"ט, ופ"ג סל"ג (המסקנא שאומרים). פ"ח ס"ז.
134. בסדר רוסטוב (באמת ויציב) נפסחה תיבת "(ואומנותו)" במוסגר. ובטידור תורה אוור דפוסים ישנים נדפס "ג"א ואומנותו". ודן בזה בשער הכלול פ"ז ט"ז. ובהיום יום ל"י א' אייר, מורה לומרים: ומלוטחו ואומנותו לעד קימת. וראה לעיל סל"ג. לקמן פ"ג סנ"ג. פ"ז ס"א.
135. ראה לעיל סל"ב. ובהיום יום שם: בפתח ולא בקמץ.
136. בהיום יום ל"י א' אייר: טית פתוחה, למד בשבא, תוי דגשוה פתוחה. וראה לעיל סס"ב. לקמן פ"ח סכ"ז.
137. בהיום יום לא' טבת: הנוסח שאומרים הוא: יהלול ה"א כל מעשיך, בהשחתת תיבת "על". וראה סדר רבנו הוזן עם ציונים והערות ע' תפ הערכה 28.
138. בסדר תורה אוור ובסדר רוסטוב מוסגרים תיבות אלו: (הקל ישועתנו ועזרתנו סלה הקל הטוב). וראה מה שדן בזה בשער הכלול פ"ט סל"א. קוביין יגדיל תורה נgi. חלה' ע' רלאג. סדר רבנו הוזן עם ציונים והערות ע' קמח הערכה 275. ובדפוסים החדשים השמייטו מוסגר זה. ראה גם לקמן פ"ב ס"כ. פ"ד ט"ג.
139. מבואר בשוע"ר ס"י ס"ס"ד. ראה גם לעיל סס"ז.
140. בשלח יין, יד (וכותבו זאת צרכו בספר).
141. ראה מה שדן בזה בагרות קודש ח"ב ע' קטג. קוביין יגדיל תורה נgi. חנוך ע' קלז. וראה לקמן פ"ג ס"ח (זכרנו לחיים). פ"ה סכ"ה. פ"ז ס"ט. ס' המנהגים ע' 45 (זכרנו לחיים טובים וכו'). וראה גם לקמן פ"ג ס"א (זכרנו לזכויות).

פרק שני הגותות לסדר תורה אוור (רשימה)

נמוד	שוה"מ	הגאה	מסנן
ד"ג ע"א	שיטות	א. ממי הם ואם להדפיסם או	
	להشمיטם	להشمיטם	
	"ומסתת"	"ומסתת"	
	"מדוקחת" ²	"מדוקחת" ²	
	שיטת שם ⁴	ב. "כו" לבירר מה נשמט ואם	
	צורך למלאות	צורך למלאות	
ד"ה ע"ב	שיטה ברוך	ג. (ג'פ) עשני או עשני (ס' עשני	
		זיטאמיר ⁵)	
		ד. להشمיט בתו"א הערה ב) ⁶	
ד"ז ע"א	שיטה עמר ⁷	ה. תורתך או תורתך (או"ה"מ ⁸) תורתך	
י"ג ע"א	שיטה	ו. נקודת הפסיק בין התיבות המזובח עדת	
		שנעקד ⁹	

1. אודות הגותות אלו ראה לעיל במבו"א פ".
 כ"ק אדמור"ר ז"ע רשם אותם על נייר המכתבים של מקום מרפא אוורארא במורייסטאון, אשר כ"ק חותנו אדמור"ר מורה ר"ץ נסע לשם ביב' מנ"א תש"א.
 בנווף לגותה, רשם לעצמו את הספקות שנשארו אצליו, כדי לבררם אצל כ"ק חותנו אדמור"ר מורה ר"ץ נ"ע.
- על רובם העביר אחד"כ קו למחיקה (אחר שהועתקה הגאה לפיק ובעי דלקמן), ובאלו שהיו שני צדדים לשאללה, העביר קו למחיקת צד אחד, והשאר המשקנא (אחר בירור השאלות אצל כ"ק אדמור"ר מורה ר"ץ נ"ע), או הוסיף לבסוף "לא" או "לא לשונת" וכדומה.
2. תחת הכותרת של הסכמת הרה"ק מהר"י, נדפס בהוצאותיו הראשונות של סדר תורה אוור ומסתרי לבית הדפוס העתק מן הסדור למען יעתיקו ממנו בהזאה הזאת והגთה את ההעתקה בהג"ה מדוקיקת.
3. וכן לקמן פ"ד ס"א. ההסכם אמנה הוושטה בהוצאת תש"א, אבל חורה ונדפסה בהוצאה תש"ו ואילך.

4. בהסכם הרה"ק מהר"י: ובפירוש שמייע ליה מיניה דמר ששמע בשם כו'.
 למעשה לא הגיעו לידי ההסכם בשלימותה, כפי שנדפסה לראשונה בסדרו הוציאת תקף"ג (ר' החלק שנעתק בתחילת סדר תורה אוור).

5. ראה גם לעיל פ"א ס"ג, וש"ג.
6. הערת הצנוזו, על ברכת שלא עשני גוי. וכ"ה לקמן פ"ד ס"ב.
7. בברכת התורה, בסדרו תורה אוור: תורתך לשם, ובסדר אוור המאיר: תורתך לשם.
8. סדר אוור המאיר כפי נוסחת אדה"ז, שנדפס ע"פ הגחת הרא"ד לאוואוט, בוילנא תרמאן ואילך (בכמה הוצאות), כדלעיל במבו"א פ"ב.
9. שנעתק על גבי המזובח עדת יעקב. וראה גם לקמן פ"ד ס"ד.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

טז	הגהה	שוה"מ	עמדו
ט"ז ע"א	שיטה חטאות ¹⁰ (או"מ)	חטאות	מסגנן
טז ע"ב	שיטה רבי ¹² אחר כל מדה ואחרי מסופו	ת. אחר וחמר נקודת ההפסק וכן	חטאות (טור ורוסטוב) או חטאות
יח ע"ב	שיטה פודה ¹³	ט. נקודת ההפסק בין התיבות ומציל ברוך	ט. נקודת (או"מ)
יט ע"א	יד. להשמי מזמור שיר ליהו"ש גוי כיוון דתפלת שוו"ט נדפסה בפ"ע	יא. קדושה או קדושה.	קדושה
כ"ג ע"ב	שיטה בנחת ¹⁵	יב. [לסמן בנקודת ההפסק] ¹⁶ יג. כל השיטה להשמי מכאן כי מקומה בתפלת שבת	יב. לא
כ"ז ע"א	בעשיות ¹⁸ כיוון שנדפסו בפ"ע.	יד. להשמי המוקף בחצ"ג טו. כיוון צ"ל אובי עמד ¹⁹	יד. להשמי צ"ל אובי עמד
כ"ז ע"א	שיטה הזרדים שיטה יברתו	טו. וכל הרשעה צ"ל ומילכות הרשעה ²¹	טו. וכל הרשעה צ"ל אובי עמד

10. ראה גם לעיל פ"א סכ"י.

11. וכ"ה בסדרורים היישנים.

12. רבינו שמעאל אומר כי מקל וחמר כר. וראה גם לקמן פ"ד ס"ו, ופ"ז סל"ח.

13. בברוך שאמר. וראה גם לעיל פ"א סכ"ט. פ"ד ס"ה.

14. אלא להשair גם בתפלת חול, כפי שנדפס בסדרור תורה או.

ועפ"י, נפתרו לכארורה, גם השאלות שלקמן סי"ג, ס"מ"ג. וראה גם לקמן סי"ד.

15. בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה קדושה. וראה סדור רבנו הוקן עם צוינם והערות ע' ככו הערה.¹⁵⁹

16. אחר תיבת קדושה.

17. גם בשבת ויו"ט אומרים אהבת עולם ולא אהבה הרבה.

ולכארורה נפשטה שאלה זו לעיל ס"י. וראה גם לקמן סמ"ג.

18. מי מביך אב הרחמן (במוסיפים, ומנוחת שבת ועילתה: הרחמים).

19. ראה גם לעיל ס"י.

20. ראה גם לעיל פ"א סמ"ה לקמן פ"ד ס"י.

21. ראה גם לעיל פ"א סמ"ה. לקמן פ"ד ס"א.

הגהות לסדר תורה אוור (רשימה)

מסגנאנ	הגהה	שוה"מ	עמוד
	י. [הרשות או הרשות] ²²		
	ית. אחריו ותmag נקודות ההפסק ²³		
	יט. להשמית העטרה השנייה כיוון שאין כאן שער הכלול		
	כ. להשמית החצ'ג, כיוון דואומרים המוקף [וכן בשאר התפלות]	כ"ח ע"ב שיטה כי ²⁵	
	כא. אחריו אלישע נקודות ההפסק [הפסק עניין ובפרט שמפסיכון]	כ"ט ע"ב שיטה מרה ²⁶	
	כב. להשמית נקודה שאחרי מצרעתה ²⁷		
	כג. אחריו לטובה נקודות ההפסק ²⁸	שיטה חולומותי	
	כד. ברוגז רחם תזכור פ"א או פ"א ב"פ ²⁹	ל"ב ע"א	
	כה. חסרים כמה מ"מ. ³⁰		

.22. בהזאת תש"א ואילך: ומלבות הרשות.

.23. ראה גם לעיל פ"א סמ"ו. ל�מן פ"ד ס"יב.

.24. על ברכת ולמלשינים מצוין שם "עינוי נדפס שער תפלה סימן ט אות צ"ט" (שהיא מהדרה קמא של שער הכלול) אמם. בסדור תש"א לא נדפס שער הכלול, וא"כ יש להשמיטה. למעשה לא הושמטה בהזאת תש"א. ובhzאת תשמ"ז (שנדפסה עם שער הכלול) תוקן. עינוי ל�מן בשער הכלול ס"ט אות כב.

וראה גם ל�מן סמ"ה.

.25. (האל שועתנו וערותנו סלה האל הטוב). בהזאת תש"א ואילך נשמו ה chaseyi עיגול. וראה גם לעיל פ"א סק". ל�מן פ"ד ס"יב.

.26. ברכונו של עולם שאמורים בעת ברכת כהנים. וראה גם לעיל פ"א ספ"ט.

.27. לא מוקן בהזאת תש"א, רק בהזאת תשמ"ז ואילך.

.28. ראה גם לעיל פ"א ספ"ט.

תוקן בהזאת תש"א, ונשמט בהזאת תשמ"ז ואילך.

.29. יש סידורים שנדפס בהם ב' פעמים.

.30. נוספו בהזאת תש"א, אבל נשמו בהזאת תשמ"ז ואילך.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

עמוד	שוה"מ	הגה	מסנן
ל"ב ע"ב	שיטתה	כו. זכור צ"ל זכור כמו שהוא	בתילם ³²
ס"ט ע"א	ל"ג ע"א	אב הרחמים ³³ והוא כוון שהוא	אב הרחמים ³⁴
ל"ד ע"ב	שיטתה עמנואל ³⁵	כח. משגב לבארה צ"ל משגב [וכה ט"ו ע"א מ"ט ע"ב ³⁶ ונוד הבדלה. ובשער הכלול ג' י"ח שצ"ל בקמן וא"כ צריך להשווות בהנ"ל]	ס"מ ע"ב [משא"כ הרחמן] ³⁷
ל"ז ע"ב	כט. אם אומרים הוישענו ובועש'ק? ³⁸	כט. אם אומרים הוישענו	ומרים
ל"ט ע"ב	שיטתה ככל ³⁹	ל. צ"ל, "המנם שהם משתחים להבל ולריק: ואנחנו"	להבל ולריק:
לא.	להשmitt הערה א' וכן בכ"מ ³⁹	להשmitt הערה א' וכן בכ"מ ³⁹	

.31. זכר כי עפר אנחנו.

.32. אג, יד. וכדעליל פ"א ס"ג, וש"ג.

.33. בברכת שמע קולנו וברכת אהבת עולם, ובמי כמוך שבשבעית: אב הרחמן.

.34. ועפ"ז נפשטה השאלה בכל הנזכר לעיל פ"א ס"ט. וראה גם לקמן סנו"ז.

.35. ה' צבאות עמו משגב לנו.

.36. שיטידורי תורה הישנים נדפס בשניהם "משגב", ובוואצאת תש"א תוקן "משגב". ראה גם לקמן פ"ד סל"ז. פ"ה סקמ"ז.

.37. – ביום ר' עש"ק. ראה גם לעיל פ"א סק"ה, וש"ג.

.38. בעלינו, נדפס בדפוס תורה אוור הישנים: "ה משתחים להבל ולריק ומ��פללים אל אל לא ישיע". ובושא"ג (מחמת הצנורה): "בעת מתן תורה".

וראה גם לקמן סל"ח וסנ"ח. לעיל פ"א סט"ה. לקמן פ"ד סט"ז-ז וס"א.

ובפתחה נוספת נרשם בכתב"ק:

שהם משתחים – לא יושיע [משם רה"ג נדפס בסוף הקדמת מאור ושם, לירנו תקצט].
והיינו שבסוף הקדמת המחבר (מוח'יר יהודה קורייאט) מעתיק פירוש עליינו לשבח מרוב האי גאון,
שם: שם משתחים להבל ולריק ומ��פללים אל אל לא יושיע, כמה קבלנו קבלה אמיתית מריבינו
IASHTA הפרוש צ"ל, ואין ראוי לכתוב בכתב"ק כי הנסתורות לה' אלהינו.

.39. שיש הערה בשוה"ג מחמת הצנור, וצריך להשמטה.

מספר	שם	הגהה	מסנן
מ' ע"ב	שיטת ששה לב. צ"ל „שׁוֹשָׁנָה“ כיוון שוכירה הוא ל"ג ⁴⁰	שיטה ששה לב. צ"ל „שׁוֹשָׁנָה“ כיוון שוכירה הוא ל"ג ⁴⁰	מ"ה ע"א
מ"ה ע"א	שיטת פתח ⁴¹ לג. חד לכארה צ"ל חד כיוון שאין סוף עניין	שיטת פתח ⁴¹ לג. חד לכארה צ"ל חד כיוון שאין סוף עניין	מ"ה ע"א
מ"ה ע"א	שיטת מראשית שנוי אחרות – איזו מתיבות אלו צריך לבטא, ואיזה אינם רק פ"י מ"ה אחרות גודלות השאר כמו שהוא ⁴²	שיטת מראשית שנוי אחרות – איזו מתיבות אלו צריך לבטא, ואיזה אינם רק פ"י מ"ה אחרות גודלות השאר כמו שהוא ⁴²	לד. מ"ה כזה כו"ר [להורות ע"י
מ"ט ע"א	שיטת חזתין ⁴³ לה. לכארה צ"ל חזתין וה"ה באזמר בשבחן [זיטאמיר אויה"מ ⁴⁴	שיטת חזתין ⁴³ לה. לכארה צ"ל חזתין וה"ה באזמר בשבחן [זיטאמיר אויה"מ ⁴⁴	שינוי אחרות – איזו
נ' ע"ב	שיטת ונפלאות ⁴⁵ לו. לבירר אם צ"ל נסימ צ"ל „ונפלאות“ [אויה"מ	שיטת ונפלאות ⁴⁵ לו. לבירר אם צ"ל נסימ צ"ל „ונפלאות“ [אויה"מ	להניח ושמרו
נ"א ע"א	לוז. להניח או להשמש ושמרו	לוז. להניח או להשמש ושמרו	להניח ושמרו
נ"ה ע"ב	שיטת כל ⁴⁶ לה. כו"ל ל"ט ע"ב לט. לבירר אם להוסיף אך צדיקים גוי כתוב רשות ⁴⁷ כו' רשות כו'	שיטת כל ⁴⁶ לה. כו"ל ל"ט ע"ב לט. לבירר אם להוסיף אך צדיקים גוי כתוב רשות ⁴⁷ כו' רשות כו'	(ס"י מ"ז ⁴⁸)

40. לשון נקבה. וכן תוקן בהוצאה תש"א. וראה גם לעיל פ"א סס"ה. לקמן פ"ד ס"ז.

41. פתח אליו ואמר רבנן עלמין דעתו הוא חד. למעשה נשאר בכל הסידורים: חד.

42. בדףו תורה אור הישנים, גם תיבת "מ"ה" הייתה באותיות רשי" קטנות. ובהוצאה תש"א תוקן "מ"ה" באותיות גודלות, ומונקדת (אבל בהוצאה תשמ"ז ואילך נדפס בלי תיקון). וראה גם לעיל פ"א ס"ע. לקמן פ"ד ס"ח.

43. בסוף כגוננו, מהוחר פרשת תרומה, נדפס: חזתין.

44. סדרו עם דא"ח זיטאמיר תרכ"ג, וסדר אור המAIR, נדפס: חזתין.

45. וראה גם לקמן ס"מ, ולעיל פ"א סע"ת, ובשוח"ג שם, שהמסקנה הוא לומר חזתין.

46. בסדרו תורה אור: העישה גודלות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר. ובסדר אור המAIR: נסימ ונסילות.

47. סעיף ל. וראה גם לקמן סנ"ח.

48. בשוח"ת ס"י סד.

49. בסדרו תורה אור דפוס תרמ"ז נדפסה שורה זו גם בתפלת ערבית לשבת, ואילו בשאר הדפוסים נשמטה שורה זו ממש, ונשארה רק בשחרית. ובהוצאה תש"א נוסף גם בתפלת ערבית לשבת.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

כ

מס' סעיפים	הגהה	שורה נ"מ	עמוד
	נ"ז ע"ב שיטה נזמין, מ. לכארה צ"ל פרטא, פרטין, צוחין, למעבד ⁴⁹		
	ס"א ע"ב מא. להוסיף המ"מ למזמור של יוה"ש וד' מלך כיוון שישמיות מתפלת חול ⁵⁰		
	ס"ב ע"ב מב. נקודה קודם Shir ואחר ומלכות ⁵¹ [מטעם וכמו בתפילה חול]. וכן צ"ל גם בהגדה ⁵²		
	ס"ד ע"ב קודם שיטה מג. גם בשבת ויר"ט אומרים אה"ע ולא אה"ר ⁵³	אהבת	
	ס"ז ע"א מד. "אלילים" או "פסילים" "אלילים"	שיטה מלכנו ⁵⁴	
	ס"ז ע"ב מה. להשミニת ההערה ⁵⁵		
	ס"ח ע"ב מו. רחיצנא רחץ ובחפת חול רחיצנא רחץ להשות ⁵⁶		
	ס"ט ע"א שיטה אחד ⁵⁷ מו. אדוננו חסר י"ד [כיוון שהוא ל' יחיד] וכמו מלכנו וכן צ"ל גם בתפלת קוה בחול ובשבת ⁵⁸		

.49. שנדף בסדר תורה אוור: פרטא, פרטין. וראה גם לעיל סל"ה. ולעיל פ"א סע"ח, ובשורה ג' שם, שהמסקנה הוא לומר פרטיני.

.50. נפרה שאלה זו לעיל ס"י.

.51. וכן תוקן בהוצאת תש"א.

.52. בהוצאת תש"א תוקן (רכ) אחר ומלכות.

.53. ראה לעיל ס"ג.

.54. בתפלת שחרית בשבת, בסדר תורה אוור: "ולא הנחלתנו מלכנו לעובדי אלילים". ובסדר אוור המαιיר: לעובדי פסילים.

.55. ע"י בשער תפלה סימן י"ז אות כג' (שהיא מהדורה קמא של שער הכלול). אמן בסדר תש"א לא נדפס שער הכלול, וא"ב יש להשミニת.

למעשה לא הושמטה בהוצאת תש"א. ובהוצאת תשמ"ז (שנדפסה עם שער הכלול) תוקן: עיין בשער הכלול ס"י י"ז אות כט.

וראה גם לעיל ס"ט.

.56. וכן תוקן בתפלת חול, בהוצאת תש"א.

.57. אחד אלהינו גדול אדונינו.

.58. לא תוקן בהוצאת תש"א.

NUMBER	SHOAH "M"	HAGHA	MUSKAN	NUMBER
ס"ט ע"ב	מה. י"ג מדות ביו"ט ⁵⁹ פ"א או פ"א ג"פ [כמו בר"ה ויוהכ"פ]	שיטה ומפשע ⁶⁰	מט. בז'רנון צ"ל בז'רנון [כמוש"כ לפני העקודה]	
ע' ע"א	נ. אם אומרים לנΚבה לרמ"ח כמו בם"ז ⁶¹ וLERPAOTAH איברי?	שיטה ולרפאותה		
ע' ע"ב	נ.א. "	שיטה לרמ"ח ⁶²		
	נ. ברכת שפטני אם בשם לא לשנות ⁶³ ומלכות	שיטת ברוך		
ע"ד ע"א	נ. ג. נקוד שפטני ⁶⁴ לא לשנות	נ. מה להכenis בלווה אחר מי שברך ע"ד שבת המולדות ⁶⁶	mbircin ושבת ר"ה תש"ב תש"ג ⁶⁷	
.73				

.59. בפתחת הארון לפני קריית התורה. וראה סדרו רבנו הוזע עם ציונים והערות ע' רצט הערכה גם קונטרס הטידורו אותו ייח. لكمן פ"ז סכ"ט.

.60. בסדר תורה אור דפוסים הישנים: "וזכרנו בז'רנון טוב". ובהוצאתת תש"א תוקן: בז'רנון. וראה כי שנדפס בסדר תורה אור הוצאה הריאוניה (וילנא תרמ"ז), שבשתה נשמטה לגמרי שורה זו [פרק: שבת היא מלזעך כו], ובחולות: "לרמ"ח אבריו ושת"ה גידיו (לנΚבה בכל אבריה וגדייה)" וכן תוקן בהוצאת תש"א].

[ולא כמו שני בדפוסים הבאים (שהחרי תרמ"ז): "לרמ"ח אבריו (אבריה) ושת"ה גידיו (גדייה)". וראה גם لكمן פ"ז סמ"ז.

.62. כנ"ל, بما שברך לשבת.

.63. אף שמנاهגינו בלא שם ומלכות, כדלעיל פ"א ספ"א, וש"ג.

.64. בסדר תורה אור הנקוד הוא שפטני. וראה גם לעיל פ"א ספ"ב.

.65. בסדר תורה אור (ביברכת הפטירה): "כ" אל מלך נאמן נ" ורחמן".

וראה הערכה בשוה"ג בסדר תורה אור שם, ובשיעור הכלול פ"ה ס"ג. لكمן פ"ה סקמ"ב. ובהיום יום לו' אד"ש: בביברכות הפטורה אומרים תמיד: נאמן ורחמן אתה. תושיע ותשמעת.

.66. בסדר תורה אור הוצאת תרצ"ה נדפסו המולדות לשנים תרצ"ה-ת.

.67. מנוגינו באמירת תהילים בשבת מברכין, שבת שלפני ר"ה. ולהוח המעודות לשנים תש"ב תש"ג. וראה גם لكمן פ"ז סל"ג.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

כב

מס' סעיף	הגהה	שורה נ"מ	עמוד
נ"ו. אָב או אָב [כְּנֵיל לְג ע"א אָב ס"ט ע"א ⁶⁸]	שיטת אב ⁶⁸	ע"ד ע"ב	הגהה
נ"י. "	מי ⁷⁰	ע"ה ע"ב	אָב
נ"ח. כְּנֵיל ⁷¹ בְּעַלְינוֹ דְּחוֹל וְכִצְל גֶּם בְּתַפְלַת ר"ה	שיטת ככל	ע"ז ע"ב	נ"ח
נ"ט. לְהוֹסִיף אַחֲרַת תִּבְתַּח שְׁלָמ "עַלְינוּ ק"י ⁷³	שיטת ותורתך ⁷²	פ"ב ע"א	נ"ט. לְהַשְׁמִיט הַהֻּרָה
ס. לְהַשְׁמִיט הַהֻּרָה אַחֲרַת הַהֻּרָה ס. לְהַשְׁמִיט הַהֻּרָה אַחֲרַת הַהֻּרָה ס. לְהַשְׁמִיט או שְׁמָשׂוֹת ⁷⁵	פ"ג ע"א פ"ג ע"ב פ"ה ע"א פ"ח ע"א	פ"ג ע"א פ"ג ע"ב פ"ה ע"א פ"ח ע"א	ס. לְהַשְׁמִיט הַהֻּרָה אַחֲרַת הַהֻּרָה ס. לְהַשְׁמִיט או שְׁמָשׂוֹת ⁷⁵

.68. אָב הַרְחָמִים שֶׁלְפָנֵי מֹסֵח.

.69. סְעִיף צ.

.70. מֵי כִּמְרֵך אָב הַרְחָמִים.

.71. ס"ו וטל"ה.

.72. בסדור תורה או ר, בדפוסים הישנים (אחר צדקתן) "קדיש שלם". וראה סדור רבנו הזקן עם ציונים והערות ע' שכג הערה¹⁴.

.73. לא תוקן בהוצאת תש"א.

.74. העורות הצנוריה בפרק אבות.

.75. בפרק אבות פ"ה מ"ו נדפס בסדור תורה או ר (דפוסים הישנים) "בין השמשות". ובהוצאת תש"א תוקן: שמשות.

פרק שלישי הגהות לסדר תורה אור (פתרונות)

פתרונות א

10. פסקן וא'

הגהה או בירור מנהג

א. זכר או זכר רב טובך² וכן זכר עמלק³

ב. הללווי הلم"ד בשבא או חטף פתח⁴ וכן כה תברכו,
ארככם⁵, גם הטבת חלום⁶, אהלה ד'⁷, נרננה⁸, ירננו⁹,
המתהלים¹⁰, ירננו, יהלוך¹¹, צללו¹², רוממו¹³, יוננה¹⁴,
נרננה¹⁵, ברכי¹⁶, ברכו¹⁷

1. במקום הייתה שאלת מה (מכ"ק אדמור' ז"ע) ומענה (מכ"ק חותנו אדמור' מוהרבי"ץ נ"ע), בא המענה בטור זה.
2. בהיות יום ל"א אייר: זכר – זיין בסגול ולא בצירי – רב טובך. וראה סדרו רבנו הזקן עם ציונים והערות ע' קין הערתה 109.
3. ראה ספר המנהגים ע' 72.
4. בסדרו תורה אור (בתפלת חול): הללווי הלווי (והשאר: הללווי).
5. בסדרו תורה אור: כה תברכו, ארככם. וראה גם למן פ"ז סכ"ה.
6. בסדרו תורה אור (אחרי שחררי): כה תברכו, ארככם.
7. בסדרו תורה אור: אהלה.
8. בקבלה שבת ובשיד של יום (רביעי): לבו נרננה. במלנץ יענרט: נרננה.
9. בהודו (או ירננו עצי העיר): יוננו. בקבלה שבת (או ירננו כל עצי העיר), בסדרו תורה אור: ירננו. ובסדרו רוסטוב ותחלת ה' ירננו.
10. בסדרו תורה אור (במזרע ה' מלך): המתהלים. ובסדרו רוסטוב ותחלת ה': המתהלים.
11. בהלן: יהלוך, ובгадה: יהלוך. ובסדרו רוסטוב ותחלת ה' (כהל): יהלוך.
12. בא ישיה: צללו.
13. בהודו (כ"פ): רוממו. לפני קרהית (בחול ובשבת): רוממו. בקבלה שבת: רוממו.
14. בשיר של ים (שניא): יוננה עד עולם סלה. לפני בהמ"ז (לבני קורה): יוננה עליון.ليل ר'ה ויו"ב (לוד מומר): על נהרות יוננה.
15. בקבלה שבת ובשיר של יום (רביעי): לבו נרננה. במלנץ יענרט: נרננה.
16. בלכישת טלית גדול: ברכי. במזמור ברכי נפשי, בסדרו רוסטוב ותחלת ה': ברכי נפשי ג' ברכי נפשי ג'. בסדרו רוסטוב ותחלת ה': ברכי נפשי ג' ברכי נפשי ג'.
17. בשחרית ערבית וקריאת התורה וול ושבת: ברכו את ה' המבורך. בקבלה שבת: ברכו שם. במזמור לתודה: ברכו שם. בערבית: הנה ברכו את ה' ג' וברכו את ה'. בשחרית שבת: בית ישראל ברכו את ה' בית אהרן ברכו את ה' בית הלווי ברכו את ה' יראי ה' ברכו את ה'. ובסדרו רוסטוב ותחלת ה' – כולם: ברכו.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

- הגה או בירור מנהג
- ג. רצונך דמודים דרבנן הנון בשבא או סגול¹⁸
- ולא כבשאר¹⁹
- ד. לכארוה צ"ל מאמר לחרו עם נאמר²⁰
- ה. מבטחו או מבטחו²¹
- ו. תהלהך²² [על קצוי ארץ?]
- ז. בסתר רעם²³ (או קמצ)
- ח. קראים²⁴ או קראים [תלילים צט]
- ט. שוא או צטף²⁵: צוררי²⁶, רננו²⁷, ממכוון²⁸, ונរוממה²⁹,
- יברכוכה³⁰, ומבריך³¹, ויברכ³²
- י. סליחות א"מ שלפני ואנחנו אחד או ג³³
- יא. א"מ בת"צ ברך או חדש עליינו שנה טוביה³⁴.
- זכרנו לזכיות או בספר ז³⁵
- [וואז להוסיף בא"מ לר"ה "בת"צ"]
-
18. בסידור תורה אור, בתפלת חול הנזון בסגול, וכתפלוות שבת וג' רגלים ור' יה' בשבא.
19. וכ'ה למן סי' ט. פ"ה סט' ט. וראה גם קונטרס הסדרור (אות טז).
20. בסידור תורה אור (הישנים): ותקשי מנו מאקר כי ושם נאקר. ובזהוצאה תש"א תוקן: מנו מאקר – כי ושם נאקר. וכ'ה בלהה "הוים יום" (יב א'ירא) מנו מאמר – מ"ס שלישית קמצה. כיום כר' נאמר – מ"ס פתווחה. וראה קונטרס הסדרור סט' טז.
21. נדפס בפתח. אגדות קודש ח"ט ע' ס.
22. בשיר של יום שני (תלילים מה, יא), בסידור תורה אור (ובסדרור רוסטוב): תהלהך. ובתנ"ך: תהלהך.
- וראה יגדיל תורה ירושלים גלינו ה ע'.⁸⁷
23. בשיר של יום חמישי (תלילים פא, ח), בסידור תורה אור (ובסדרור רוסטוב): רעם. ובתנ"ך: רעם.
24. בקבלת שבת, בסידור תורה אור (ובסדרור רוסטוב ותחלת ה): קראים אל ה'. וכ'ה בתנ"ך (שהה' נחח).
25. ראה גם לעיל ס' ב.
26. במזמור לדוד, בסוף ערבית שבת, ולפני קידוש בלילה וביום, ובטעודה ג' (תלילים כג, ה), בסידור תורה אור (ובסדרור רוסטוב): צוררי.
27. בשחרית לשבת (תלילים לג, א), בסידור תורה אור (ובסדרור רוסטוב): רגנו.
28. שם (תלילים לג, יד), בסידור תורה אור (ובסדרור רוסטוב): ממכוון.
29. לפניו קרה"ת (תלילים לד, ד), בסידור תורה אור (ובסדרור תחלת ה), בחול: ונרוממה, ובשבת: ונרוממה.
30. באשרי (תלילים קמה, יא), בסידור תורה אור, בשחרית ומנחה חול, ושחרית שבת: יברוכוכה. במנחה שבת ונעילה: יברוכוכה.
31. ביויתן לך (בראשית כז, כט), בסידור תורה אור: ומבריך ברוך.
32. שם (בראשית מט, כה), בסידור תורה אור: ויברכ.
33. ? ? וראה למן פ"ח סכ"ה, שאל מלך אומרים בסליחות תמיד ג' (פ).
34. ראה למן סי'ז (ברך), וש"ג.
35. ראה לעיל פ"א סק"ב (לענין זכרנו לחיים), וש"ג.

מוסקנא

הגה או בירור מנהג

יב. לבסוף **רוחח סי' ר"ב** לך בשמחה אכל ובקלהת ט' ז'
אכל בשמחה

יג. **ובכשלו?**³⁷יד. מהר לשמעו³⁸ או מהיר?

*

פתרונות ב

מוסקנא

הגה או בירור מנהג

איך זאג⁴⁰טו. הושענו אחר ששיי³⁹ ביו"ט, ר"ה יהכ"פ ר"ח**בלא שוי"מ**טו. שפטני בשוי"מ או בלא שוי"מ⁴¹**אם ברך**

יז. בת"צ אם ברך או חדש

זכרנו לחיים⁴³

ית. בת"צ אם זכרנו לחיים או בספר

יט. רצונך במידדים דרבנן או⁴⁴כ. צטפ פתח בכמה תיבות⁴⁵כא. אצילות או אצילותות⁴⁶ [תו"א]**ומפוז**כב. ומפוז או ומפוז⁴⁷**שחוור ונותל כ"**⁴⁸**כג. העירוב**

.36. בסיום הטבת החלום, בסדר תורה אור: לך בשמחה אכל לחם. לבירור [אם כן הוא גם] ברכות סי' ר"ב [שהוא מקור סדר הטבת החלום]; אבל שם לא הובא פסק זה. וראה סדרו רבינו הוזקן עם ציונים ומקורות והערות ע' רז (טעם השינויים מלשונו הכתוב קולת ט, ז).

.37. בפרק אבות פ"ד מ"ט. ע"פ משליכך, יי.

.38. בסדר תורה אור (פרק אבות ר' מה'ב) מהר.

.39. בסדר תורה אור, אחר הלל, ואחר אבינו מלכינו (בשחרית ר'ה) נזכר רק ששיי (לא הושענו).

.40. מענה כי' אדמור' מוהרשר'ב נ"ע, לשאלת כי' בנו אדמור' מוהררי'ץ נ"ע. וכדלקמן סמ"ה.

וכ"ה בהיון יומם לכה"ה אדר". לקמן פ"ח ס"ז. ולענין יומם ועש"ק, ראה לקמן סל"ג.

.41. ראה גם לעיל פ"א ספ"א, וש"ג.

.42. ראה גם לעיל סי' א. לקמן פ"ה סק"ג.

.43. ראה גם לעיל פ"א סק"ב, וש"ג.

.44. כדעליל ס"ג.

.45. כדעליל ס"ב וס"ג.

.46. בפתח אליהו, בסדר תורה אור נדפס "דאיהו ארוח אצילותות". וראה גם לקמן פ"ה סנ"ה.

.47. בלבמנצח השמים מספרים, שבסדר תורה אור נדפס: ומפוז, ובסדר רוסטבו; ומפוז רב.

וראה גם לקמן פ"ח סכ"ז.

.48. בעירובי תבשילין, נדפס בסדר תורה אור: "ומי שזכה נוטל בידו ומגביה טפח והזוכה מריך".

ובסדר עם ד"א: "ומגביה טפח וחוזר ונוטל מיד הזוכה והזוכה מריך".

וראה גם לקמן פ"ה סק"ג. פסקי הסדר סק"ט.

מסקנה	הגהה או בירור מנהג
או בארץ ⁴⁹	כד. קרה"ת: לך כה. נשא
(מנาง אשכנז ⁵⁰)	
שאלות ר'ג ⁵¹	
(בפתחה)	כו. מסע'
כמו שנדפס ⁵³	כו. וילך
ומתנаг	כח. א"ז ⁵⁴ מתנаг או ומתנאג [נהה ⁵⁵ משעה"ב ופע"ח]
כט. נשיקת ציצית אמרת. לעד קימת. לעד ולע"ע ⁵⁶	
וזאת ⁶⁰	לו. נשיים. ביום י"ג וזאת ⁵⁷ או פ' בהعلוי ⁵⁸ [הניל ⁵⁹]
באמצע ⁶³	לא. ברכת ט"ג קודם העטיפה ⁶⁰ באמצע ⁶²
ג"פ ⁶⁴	לב. כפרות הסיבוב פ"א או ג"פ

- .49. בקריאת ב' וה/, בפרשת לך, נדפס בסדר תורה או רפרשת לוי – עד: ונסוע הנגבה (יב, ט). וצ"ל – עד: או בארץ (יב, ז). וראה גם ל�מן סע"ה. פ"ה סקל"ט.
- .50. בפרשת נשא, בסדר תורה או ר, נסוף בסוף החקיריה: «עד כאן קורין באשכנז, ובפולין מוסיפים זה [ויפקד גוי ביד משה]. וצ"ל כמנהג אשכנז. וראה גם ל�מן סע"ח. פ"ה סק"מ».
- .51. או"צ"ל: [לשאלות ר' יוחנן ג'ורודון], שהייתה הבעל קרייה בז'ז. 770.
- .52. דלקמן סע"ה, בשם הר"א סימפסאן (מהמנהג שאצל כ"ק אדמור"ר מורה"ש בע"ע): מסע', תע"ב או תע"ג הלכה למעשה, לוי – ומקרים מסוימים עד סוף המסעות.
- .53. ישראל – עד לרשותה (למרות האמור ל�מן סע"ז).
- .54. בסדר תורה או ר נדפס בסליחות: אל מלך כמי מתנאג בחסידות.
- .55. בקונטרס הסדר ספרט מציין שהתקדמת פסלי הסדר מבי"א משער הכותנות שצ"ל ומתנאג בחסידות. ובכ' המנהגים ע' 54 מצינו: ראה פע"ח שער הסליחות פ"ח [שם ד"ה מע"ה: וצ"ל ומתנאג בחסידות בו"ז]. ס"י האריז"ל, וכ"ה בזוח"ג רכת, א, בתיקוני ז"ח קיא, ג.
- ORAHA GAM LKAMIN P"H SKAM".
- .56. ראה גם חיימר יומם לכ"ב סיון: נושאים הציציות שש פעמים, היינו באמירות תיבות: ציצית, ציצית, ציצית, ציצית.
- .57. ננדפס בסדר תורה או ר ח"ב.
- .58. מבואר בשוע"ר ס"י תכט טט"ג.
- .59. הרא"ח נאה, בקונטרס הסדר ספרט.
- .60. וכ"ה ל�מן פ"ח סי"ט. וראה ס' המנהגים ע' 36 (שמסתפק בזוה). לקו"ש חל"ב ע' 19 העירה ז.
- .61. כאמור בסדר: וקדם שיתחיל להתעטף יברך.
- .62. מבואר בשוע"ר ס"י ח"ב: וכשיתחיל להתעטף, קודם שיתעטף למורי יברך.
- .63. ראה הימים יומם לה' אלול: «מחזיר אותו מכגד פניו לאחורי ומתחילה ברכבת להתעטף בצדצית, סיום הברכה סמוך לכרכיבת ב' כנפות ימין סביר צווארו לאחריו מצד שמאל». ובכ' המנהגים ע' 3: ועיין שרarity יהודא או"ח סי"א. דברי נחמי או"ח סי"ט.
- ORAHA GAM LKAMIN P"H CH"Z. סדר רבנו הוקן עם ציונים והערות ע' תרנד.
- .64. וכ"ה בהיום יומם לט' תשרי. ל�מן פ"ח טט"ז. וראה גם ל�מן פ"ז סי"ב. אוצר מנהגי חב"ד (תשרא) ע' קעה סי".

הגהות לסדר תורה אור (פתרונות)

כז

moskanet

הגאה או בירור מנהג

לג. הושענו גם בועש"⁶⁵

לד. לדוד מזמור בר"ה ויוחכ"פ קודם עליינו⁶⁶

לה. אן⁶⁷ רק פ"א

לו. נבדים היינו אמרים בשח"⁶⁸

לו. מלך בברהמ"ז גם בחול⁶⁹

לה. אין קוראים שמחית בלילה⁷⁰

לט. בתפלת יו"ט החמ"ץ ואת יו"ט וכן בקדוש
בתפלת ר"ה את יו"ט וכן בקדוש ווכן יוחכ"פ⁷¹

בצ"ל⁷²

מ. ברכת הקשת

בצ"ל⁷³

מא. נשמות מבית עבדים

שורת ומבית עבדים

מב. ערבית קהל ברוך⁷⁴ צ"ל קהל – וחוץ
שחרית קהל וחוץ ברוך רוטסוב גם בערבית

ומג. בחומר"ש אם אמרים בשמחה⁷⁵

מג. בחומר"ש אם אמרים בשמחה

*

.65. ראה גם לעיל פ"א סק"ה, ופ"ב סכ"ט. ולענין ר"ח יו"ט וכו', ראה לעיל סט"ו.

.66. וכ"ה בהיום יום לא' דר"ה. לקמן סמ"י, ופ"ח ס"י".

וראה אוצר מנהגי חב"ד (תשרא) ע' סז סק"ז.

.67. א/or זרעו שאומרים בלילה יו"כ – רך פעם אחת. וכ"ה בהיום יום ליהוכ"פ. לקמן סנ"א. פ"ח ס"ז.

.68. ראה מה שdone בזה בשער ובכול פמ"ח ט"א. קונוטס הסדרו ספ"ה. ס' המנהגים ע' 37 (שנוגאים

לאמר), כאמור בשוע"ר סוט"ה תל). אוצר מנהגי חב"ד (גיטן) ע' יח סכ"ז. וכ"ה לקמן סנ"ד. פ"ח ס"ח.

.69. ביעלה ויבוא שבכמה", נדפס בסדרור תורה אור "כ" אל חנון ורוחם אתה" (כ"א שבשוע"ר ס"י

קפח ס"ג). ובגהגות אדמור"ר מוהרשב"ב נ"ע לסדר תורה אור (ע' רמה) הוכחה שצרכיך לומר "כ" אל

מלך". וכ"ה בס' המנהגים ע' 22. וראה גם לקמן סנ"ז. פ"ד סמ"ג. פ"ח ס"ז.

.70. וכ"ה לקמן סט"ב. טע"ז. היום יום לשמחה".

.71. וכ"ה לקמן פ"ח ס"ג. וראה כפר חב"ד גליון 1143 ע' 28, וגליון 1160 ע' 36.

.72. ראה גם היום יום לכ"ט תשרי: "מכרבין ברכת הקשת, ולא כייש מפקפים זהה". וראה אגרות

קדוש אדמור"ר זי"ע חת"ו ע' תלת. חת"ז ע' שכח.

.73. ראה גם לקמן פ"ח ס"ה.

.74. בסדרור תורה אור בערבית, אחריו ברכו, נדפס: והקהל עונים ברוך בו. וצ"ל: קהל וחוץ [כמו

שהוא בסדרור תורה אור ב[שחרית]: קהל וחוץ ברוך [כו] וכמו שהוא בסדרור רוטסוב [אשר] גם בערבית

[נדפס קו"ח].

וראה גם לקמן פ"ה סנ"ט. סדרור רבנו חזקן עם ציונים והערות ע' תרפד.

.75. וכ"ה בהיום יום ל"ז בתשרי. וראה גם לקמן פ"ח ס"ט.

פתחה ג

מסקנא
 "מ'פלעגט זאגען אנהייבען אייבט מען און דעם
 צויעיטען טאג⁷⁶ אבל היי توועין „להתלמד"⁷⁷ שלא
 כסדרם"
 היו אומרים⁷⁸ בלחשא אבל א"צ להדפים עד"ז
 מה. אם אומרים לצד
 אוֹרִי
 מו. לדוד מזמור בר"ה
 ויווהכ"פ קודם עליינו⁷⁹
 [ולא כmobא בלוּח כוּלָּל
 חב"ד]⁸⁰
 מו. אם מדליקים נר
 בש"ק כשהבעל אינו
 במקום אשתו
 מדליקים וע"ד הרגיל ב' נרות. פשיטה שבלא
 ברכיה⁸¹. אבל אדנ"ע האט ניט געמאכט אזאך
 דערפונ⁸², הי' מצוה לפעמים לי או לגערעליק⁸³
 להדליך, רק בחדר אחד.
 היולדת עצמה מדלקת⁸⁴ מדיערליניגט די ליכט צום
 בעט⁸⁵.
 וכן אין מושנים בהליכה לביהכנ"ס או בתפלות גם
 בעת נחתם⁸⁶, וכן הורה הצ"ץ לאיז הר' רבכה וכן
 הורה אדה"ז להרבנית ח' מושקה אשת הצ"ץ
 מה. הושיענו – אחר
 יהוכ"פ[⁸⁷]
 ששי

.76. היו אומרים: להתחיל מתחילה ביום השני.

.77. וכ"ה בהיום יום לאד"ח אלול. וראה אוצר מנגגי חב"ד תשרי ע' ז.

.78. וכן נדפס בהיום יום שם.

.79. כדלעיל סל"ד, וש"ג.

.80. בשם מוהרש"ל אליעזרוב, שמדיך מלשון אדה"ז בסדרו "קודם קדיש בתרא", דהיינו אחר עליינו.

.81. ראה שווע"ר סי' רסג ס"ט, שם אשתו מדלקת נר שבת בביתו משלו, ובבעל הבית מדלקת במקומות שהולך לשם, אינו צריך להדליך שם, אפילו אוכל שם ממשו (ולכן הי' מצוה לבנו או למשרת להדליך, ורק בחדר אחד, ואין לברך).

.82. לא היה עושה מזה עניין.

.83. המשב"ק ר' אברהם גערעליק. ראה ס' השיחות תר"פ ע' 1, וש"ג.

.84. ראה שווע"ר סי' רסג ס"ה.

.85. מגישים הנרות למטה.

.86. ראה שווע"ר סי' פח ס"ב.

.87. כדלעיל סט"ו, וש"ג.

<p>מסקנתו בכל כמש"נ בס"י מה שערם.⁸⁸</p> <p>לבד: א"א אף אורח משפטיך [מוסף יומ' א' דר"ה] מוסיפין אומץ אדרי [מוסף יומ' א' דר"ה] קודם מלך עליו⁸⁹</p> <p>לא רצה להורות</p> <p>יש כוונות לנשימה א' ויש כוונות לב' וש"י⁹⁰. כשהיהichi תוקע – ב' שנים – היתי מאיר בתקיעה עד שאدن"ע ה"י בידו לכון ב' הכוונות. ה"י סימן באופן הוראתו באצבע אם לעשות וש"י א' או ב'. קרה ולא הקפידו שהי' בנשי' א' בתקיעות דמישוב⁹¹.</p> <p>קרה ורצתה אדון"ע שהיו מ"ב תרעות בתשר"ת, ע"ב ברתר"ת⁹²</p>	<p>הגהה או בירור מנהג מט. סדר המחוור</p> <p>ג"פ⁹³ כ"א אחריו סלח נא וכן א"א אז אל תבוא גו⁹⁴/ בנעליה א"א טבע זיו – חז וירא⁹⁵</p> <p>א"א א"מ אחריו ברוח נדיבת, כי א"א רק ג"פ א"מ⁹⁶. _nb.</p> <p>88. סדר מה שערם (ברדייטשוב תרע"ג).</p> <p>89. בסדר תורה אור (תש"א), פיווט אף אורח משפטיך – נשפט, ופיוט אומץ אדרי – נדפס מעבר לשער (מחוסר מקום במקומו). ובוואצאת המחוור (תש"ט) נדפס אומץ אדרי במקומו (מוקטן). וראה אוצר מנהגי חב"ד (תש"י) ע' קכט ש"ג.</p> <p>90. כדיליל סל"ה, וש"ג.</p> <p>91. ראה גם ל�מן פ"ח סכ"ה.</p> <p>92. אל מלך אומר בערכית דיום הכהורים ג"פ, כי אין אומרים אל מלך אחריו סלח נא, וכן אין אומרים אז אל תבוא גו' (ולא כמו בסדר מה שערם, שאחריו סלח נדפס אל מלך וכור' אל תבוא במשפט כ'!).</p> <p>93. בסדר מה שערם נדפס פיווט זה (אחרי ברכת מהיה המתים), ובסדר תורה אור נשפט.</p> <p>94. בסדר מה שערם נדפס אחריו ברוח נדיבה (סוף פיווטumi יעמוד) "אל מלך וכור'" ובסדר תורה אור נשפט – כי אין אומרים רק ג"פ אל מלך.</p> <p>95. ראה שוע"ר ס"י תקצ ס"ח-ט.</p> <p>96. ראה אוצר מנהגי חב"ד (תש"י) ריש' ע' קכט.</p> <p>97. ראה רשימת היוםן ע' כסלה (ר"ה תרצ"א). אוצר מנהגי חב"ד תש"י ע' קכג.</p>
---	---

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

ל

הגה או בירור מנהג מסקנות

נג. אומרים באמוראי'

ומלי' וגם זאמוןתנו⁹⁸

נד. יה"ר שאחר הנשיים

אומרים.

בכollow⁹⁹: שאדן"ע אמר

שatz"ל היה"ר שאחר

הנשיים¹⁰⁰. לאומרים

עבדים הרין¹⁰¹

נה. בقولו של שמח"ת:

שהעולה א"א חזק¹⁰²

נו. קע"ד ע"א תענה¹⁰³

באי צ"ל בא (כollow¹⁰⁴)

נו. מלך בברהמ"ז אם גם [כמ"ש בכollow¹⁰⁵]

בחול או רק בי"ט ור"ח

נה. אם להדפס גם לא¹⁰⁶

התהלים והמחוזר?

נת. קדוש דיום ר"ה תקעו

גו' כי חז גוי ולא

אל[ה] מועדי או אתקינו

לסעודתא¹⁰⁷

*

98. ראה לעיל פ"א סל"ז וטק"ז, וש"ג.

99. בלוח כולל חב"ד, בתחלת ניט.

100. ומ"מ מסקנותיו ייתה שציריך לומר הרי רצון. וראה גם ל�מן פ"ח ט"ט. היום יום לר'ח ניסן. אוצר מנהגי חב"ד (ניסן) ע' ד ואילך.

101. ראה גם קונטרס הסדרור ספ"ח. לעיל סל"ז, וש"ג.

102. בלוח כולל חב"ד שם: "ואומרים לו חזק, אבל העולה לא יאמר כלום". ובஹי'ם לשמח"ת וליה"ח בטבת: "גם העולה לתרורה אומר חזק ונתחזק". וראה אגרות קודש ח"ד ע' יד. אוצר מנהגי חב"ד (תש"ר) ריש' ע' שפא. (ניסן) ע' רפ.

103. בסדרור תורה או, בהשענות להושענא רבבה ד"ה תענה.

104. כן הגהה בלוח כולל חב"ד להושענא רבבה, ובكونטרס הסידור (אות עט). וראה גם ל�מן פ"ז סס"ב. סדרור רבנו הזקן עם ציונים והערות ע' תקפה העולה.

105. בלוח כולל חב"ד ליל"ה. וכ"ה בكونטרס הסדרור סל"ה. וכ"ה לעיל סל"ז, וש"ג.

106. למעשה נדף המחוור עם הסדרור תורה אוור (וראה לעיל סמ"ט-נא – הוראות בסידור המחוור). אבל לא התהלים.

107. וכ"ה בהיום יום לא' דר'ה. ל�מן פ"ח ט"ו.

ודלא כמ"ש בשער הכלול פ"מ ט"ה. וראה אוצר מנהגי חב"ד (תש"ר) ע' קלט שם"ב.

פתרונות ד

מתקן&

ס. מה שאומרים בש"פ החדש כל העם – איש מאחיזתו אינו שייך לרבים¹⁰⁸.

סא. מה שמלחקים בש"פ בראשית בין פשוטה למעברת אינו שייך לרבים¹⁰⁹.

סב. אין קוין בתורה בליל שמחה¹¹⁰ טג. היו שבעי רצון בליבך שהשמיטו ושקצנו כתמתת הנדה כו¹¹¹

סד. אתה חונן וגם אתה חוננתנו¹¹² טה. מסייםים "אמת" – בקשעמה"ט – בהפסק קצר¹¹³. אין לשנות בסי'¹¹⁴

טו. פקודיך¹¹⁵ [טי] "אני זוכר" כולל אין] וייש חירום ותשלם כל [חומרש "ספרדים"] ותשלם כל המלאכה [חומרש המלאכה אשכנזים]¹¹⁶

108. ראה רשימות היוםן ע' לתו, שבשנת תש"ב אמר ב"ק אדמור' מוהרבי"ץ נ"ע בהפטרת פר' החדש כל העם – מאחיזתו" (ישע' מה, טז – מו, יח). ואמר לכ"ק חותנו אדמור', שאין זה אלא עני פרטיאני שייך לאחים. וראה עוד שם ובשוהג. וכ"ה בסדר הפטורות שבסדר תורה אור (תש"א): פ'

109. ראה רשימת היוםן ע' שדמ, אמר לו ב"ק חותנו אדמור' מוהרבי"ץ נ"ע, בתשי' תרצ"ה,

שאומרים הפטורה בש"פ בראשית, בשנה פשוטה עד ואידיר (כמנהג הספרדים), ובשנה מעוברת עד לא יהי' (כמנהג האשכנזים). וכ"ה לקמן ס"ע.

110. ואילו בסדר הפטורות שבסדר תורה אור (תש"א) נדפס רק שמשיים גדיל תורה ויאדר. ונtabאר בשיחת ש"פ בראשית תש"ז ותשכ"ה ותשד"מ, כי בעית הדפסת הנג' הורה לו ב"ק חותנו אדמור'" מוהרבי"ץ נ"ע, שלא היה לך לרבים. וראה אוצר מנגagi חב"ד תשרי' ע' שצ.

111. ראה גם לעיל ס'ל'ת. לקמן ס"ע.

112. בכמה סידורים, בוהוא רוחם לשוני וחמיישי, יש עוד כמה תיבות: "אל הביטה דל כבודנו בגוים ושקצנו בטומאת הנדה, עד מתי עוזר בשבי ותפארתך ביד צר".
وابאגורת קדוש אדמור' מוהרשב' נ"ע (ח"א ע' יז): וצ"ע מה שהשמיט ב"ק אדמור' תי[בות] אל הביטה כו' שחסר ח' תי[בות] ממני הפ' תי[בות], שמבואר בפ"ח שער הסליחות סוף פ"ח: מן הפותח עד סוף פ' תיבנוי).

וראה קנטורט הסדרור ס"ז-ז (שהיא המשמת הצנור). קובץ יגדיל תורה ירושלים גליון ז' ע' 85 (שכ"ק אדמור' מוהרשב' נ"ע הורה ליז"א יסילון, להשмест מילים בלבד בסדרו רוטטוב).

113. ראה גם לעיל פ"א סק"ד, ושם.

114. ובסדר תורה אור (תש"א) לא נדפסת תיבת אמת.

115. מכאן ואילך – מעבר לדף, שתثور באמצינו ותחלתו חסן.

116. הפטרת פקודתי, כתוב ב"ק אדמור' מוהרשב' נ"ע, בהגחותיו לסדר תורה אור (רמד, ד), "אני זוכר". ובלוח כולל חב"ד "אין" (כיוון שהוא חלק בפרשת החדש, או שוקיחל פקודוי מוחברים). ויש לברר אם להפטיר ויעש חירום כמנגה הספרדים או ותשלם המלאכה כמנגה האשכנזים.

ובסדר הפטורות שבסדר תורה אור: ותשלם כל המלאכה גו'.

- מסקנא הגהה או בירור מנהג
 סו. שקלים ויכרות יהודע [חומרש „ספרדים“] בן ז' שנים ויכרות יהודע
 [כולל חומרש „אשכנזים“]¹¹⁷
- סח. זכור ויאמר שמואל [חומרש „ספרדים“] כה אמר גוי כה אמר גוי פקדתי פקדתי [כולל אינו. חומרש אשכנזים]¹¹⁸
- סט. פרה - ועשיתи [חומרש „ספרדים“] גוי צאן קדשים גוי ועשיתי [חומרש „אשכנזים“]¹¹⁹
- ע. ההזדש כל העם [חומרש „אשכנזים“] כה אמר גוי בראשוון כה אמר גוי בראשוון חומרש „ספרדים“ עד¹²⁰

*

פתחה ה

הגהתesi[דור]

- מסקנא הגהה או בירור מנהג
 ר"י גורדון עא. ברוך שפטרני¹²¹

בקיצור תרע"ז בסלאוויאנסק בעת חבר מצוה של ישראל דובער בהרמ"מ¹²² שמעתי מפורש מפי כ"ק אדמו"ר נבג"ם ז"ע שאמר להרמ"מ שיברך ברכבת הפטירה¹²³ בלי שם ומלכות.

הוראה להרב סיומפסן בלבד שם ומלכות

117. הפטרת שקלים, יש לבירר אם להפטר ויכרות יהודע, כמו מג הספרדים, או בן שבע שנים, מכובא ר בלהו כולל חב"ד, והוא מנהג האשכנזים.

ובסדר הפטרות שבסדר תורה אור: ויכרות יהודע גו.

118. הפטרת זכור, יש לבירר אם להפטר ויאמר שמואל כמו מג הספרדים, או כה אמר גוי פקדתי. בלהו כולל חב"ד אינו [בלוח תש"ד ותש"ה: כה אמר ה'].

ובסדר הפטרות שבסדר תורה אור: כה אמר ה' צבאות פקדתי גו.

119. בסדר הפטרות שבסדר תורה אור: ויהי דבר ה' גוי – אני ה' דברתי ועשית.

120. בסדר הפטרות שבסדר תורה אור: „כה אמר גוי בראשו באחד לחדש גוי – וולת תמיד.“

וראה לעיל ס"ה, וש"ג.

121. שנתבאר לעיל פ"א ספ"א, יש לבירר אם המסקנא היא שצרכי לברכה עם או בלבד שם ומלכות.

ולעיל ט"ז נתברר שהמסקנא היא – בלבד שם ומלכות. מבואר כאן איך נתבררה מסקנא זו.

122. באדמו"ר מוהר"ש נ"ע.

123. ברכת שפטרני.

הגהה או בירור מנהג מסקנא עב. קב' ונקי מ"ח ומנו"א ע"ג ע"ב¹²⁴

עג. עזה¹²⁵ אצטומכא [קי"ז ע"א]

עד. רבינו סימפסאן:¹²⁶ מסני¹²⁷ תער"ב או תער"ג הלכה למשה, לי – ומצרים מקברים עד סוף המסעوت

עה. ר"י גארדזון:¹²⁸ פ' לך הפק השני צ"ל והכגעני אז בארכץ. כן שמעתי מבעל קורא מזקני אנ"ש בדוקשין

עו. בערך ג': פ' וילך עד זקני ישראל, אף שהוא רק ט' פסוקים¹²⁹

עז. אין קורין בתורהليل ש"ת¹³⁰

עה. לבדר נשא אם כאשכנז או פרלין¹³¹

*

124. לביר בספר קב' נקי, אם יש לכתוב מרחשון ומנחם אב. ועפ"ז לתקן בסדר תורה אור דף עג עב' (בלוח המולדות ומיעדים).

וראה גם פ"ה סע"ב (המסקנא – מרחשון) ופ"ז ס"ה (הבירור בקב' נקי).

125. בסדר ברכת הנהנין פ"ד ה"י, שבסדר תורה אור (קייז, א' שווה"מ עליו), נדף אצטומכא, ויש לתקן: אצטומכא – עפ"י עירוך השלים ערך אסטומכא.

126. קריית התורה בב' ווה' פרשת מסטי (ראה לעיל סכ"ו, שזה מבואר בפתחה שלפניו), סייף הר"א סימפסאן, מה שזכור מליבאוייטש בשנת תער"ב או תער"ג הלכה למשה, שקרוא ללו עד סוף המסעوت.

וראה גם היום יום לכ"ג תमו: "ללו עד סוף כל המסעות". והיינו שבסדר תורה אור נדף לפרשת לוי – עד בקיצה המדבר (лаг, ו), ולפרשת ישראל – עד וייחנו על ים סוף (lag, י). וצ"ל לפרשת לוי – עד סוף כל המסעות (lag, מט) ולפרשת ישראל – עד לרשעת אותה (lag, נג).

וראה גם ללקמן פ"ה סקמ"א. פ"ז סל"ד.

127. ר' יוחנן מדורשין, שהיה הגבאי והבעל קורא ב-770.

128. כדלעיל סכ"ד. ללקמן פ"ה סקל"ט.

129. ראה לעיל סכ"ז "כמו שנדפס" – בסדר תורה אור (דהיינו ישראל – עד לרשעתה).

וכ"ה לעיל סלה' ח וסטה' ב.

130. ראה לעיל סכ"ה (המסקנא – כמנוג אשכנז). ללקמן פ"ה סק"מ.

לד הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

פתחה ו (הרham"א חודוקוב)¹³²

ב"ה כ"ה סיוון, ה' תש"ב ברוקלין נ.י.

שאלתי היום את כ"ק אדמו"ר שליט"א שאלות אחדות אשר נתערכו בעת קריית הקאריקטורה של ה"בענטשטעלע"¹³³.

כ"ק אד"ש הוואיל לענות לי הדברים דלקמן:

עת. את ה"ברשות מראן" כشمגדשים על הלחם – לא להזפיס¹³⁴.

פ. ביעלה ויבא ב"זכרנו" אומרים "בו" (הבית דגושא) וב"פקדנו" אומרים "בו"¹³⁵.

פא. יש דיקוק כי בתהלים אומרים "כל מעניין בר" (הכף של כל בקמץ), ובסדר אומרים **כל מעניין בר** (הכף של כל בחולם)¹³⁶.

פב. ברצה דברהמ"ז אומרים **בעל היושעות** (בבית דגושא).

פג. הוא היטיב – להשair היהוד אחר הכא¹³⁸, הוא ייטיב – להשair שתוי יודין לפני הטית.

פד. כשבכול ברכת מעין ג' על מינים שונים – מסייםים ועל פרי הגפן והפרות (היינו שלפני **הפרות** אצלל **ועל**)¹³⁹.

פה. בברכת בורא נפשות צרכיים לומר על כל מה שבראת (היינו הכף בחולם, כמו שבסדר תוע"א, ולא על **כל**)¹⁴⁰.

*

.132. שכטבו אל כ"ק אדמו"ר ז"ע, להודיעו תוכן המענות שקיבל מאת כ"ק אדמו"ר מוהרהי"צ נ"ע.

.133. עלי הగהה של חוברת "סדר ברכות ותפלות" לילדיים, עם תרגום אנגלי.

.134. סדר העבודה (וילנא ותער"א): שמנו נדף סדר תהלת ה' נדף בקידוש: "על היין סברוי מרנן ... על הפט בראשות מרנן. ברוך אתה ... – עפ"י האמור בשוע"ר סי' קס"ב (בפתח), וס"י קעד סי"א (ביני: סברי מרנן ולא בראשות מרנן).

.135. ונדף בסדר ברכות ותפלות הנ"ל: "כشمגדש על היין: סברי מרנן ... כshmagedush על לחם: ברוך אתה ... וכו' וכן נדף בסדר תהלת ה' תש"ה ואילך).

.136. אמרנו בס' המנהיגים (ע' 28): גם בקידוש על הפט אומרים סברי מרנן. ועפ"ז تكون כן גם בהוצאותה החדשות של סדר תהלת ה'.

.137. וכ"ה בהיום יום לא' אד"ש. וראה הטעם בסדר רבנו הזקן עם ציונים והערות ע' קמד ציון .254

.138. וכ"ה בהיום יום לי"ז אד"ש. וראה סדר הנ"ל ע' שטו ציון 8.

.139. וכ"ה בהיום יום לה' ניסן. וראה סדר הנ"ל ע' שעב ציון 39.

.140. להשair כפי שנדף בסדר תורה או. וכן تكون בסדר תהלת ה' (דלת כפי שנדף בסדר העבודה הנ"ל): "הוא היטיב".

.141. וכ"ה בהיום יום לי"ח אד"ש. וראה סדר הנ"ל ע' שפה ציון *

.142. וכ"ה לזמן פ"ד ס"ז. היום יום לט' אד"ש. וראה סדר הנ"ל ע' שפו ציון 97.

בשוליו הגלילון בכתיב"ק אדמו"ר זי"ע:

פו. בקששנהו מ"ט יעללו פ"א. הנה מטהו ג"פ. יברך ג"פ¹⁴¹.

*

פתחה ז (הרחמן"א חודוקוב)¹⁴²

פו. בעלינו לשבח (בכל מקום בסידור) חסירה נקודת הפסיק בין "עוד" ו"אמת".
פת. הפה נשבר – נשבר¹⁴³.

141. כදלעיל פ"א ס"ט, וש"ג.

142. שרים בפתחה בפ"ע, ומסרו לידי כ"ק אדמו"ר זי"ע (ומונח יחד עם שאר הפתחאות שלפנינו).

143. בתנ"ך (תהלים קכד, ז): נשבר. וכ"ה בסדור אפאוטס וסדור רוסטוב. אבל בסדור תורה אוור

וסדור תחלת ה: נשבר. וואה סדור רבנו הוקן עם ציונים והערות ע' קפב.

פרק ובייעי

הגהות לסדר תורה אוור (הוראות להדפסה)

2000 עקזואםפל¹ מהם 500 על ניר דק (כמו הוצאות חורב, תניא תר"ץ)
1500 על ניר טוב (כמו לקו"ד פורים תש"א קונו' תשרי תש"א ולא כפוקח
עוריהם²)

כrica יפה. על הגב: "סידור תורה אוור תש"א"
חות של nisi בכל עקי³ – לסיימן³ – וכמו ספרי הוצאה חורב
שלא ידפים לעצמו – יותר על הניל⁴
גם המאטሪיצין יעשה ויתן⁴
ישלח מורה שיקארענטען⁵ לראות אם יצא כהוגן
קודם שיעשה הפוטו יגוי ויתכן בכל הסי': סימני הדפים והעמודים, נקודות
החסרים, הגהות דלקמן.
השער להוספה: יוצא לאור בהגהה מדעית וכמה הוספות על ידי אגודת
חסידי חב"ד העולמית ברוקלין ני. תש"א.

אחריו השער מפתח בהוראת הדף
אחריו המפתחعلاה נוספּ בו יבוֹא: אלף בית (וגם אל מחוברים⁶) באותיות
גדולות בלי נקודות,
נקודות (פורמט גדול) קמץ פתח צירי סגול שווא חולם חירק קובץ
מלאופם
אלף בית מנוקדים (קמץ, פתח, צירי, סגול, חולם, חירק, שורק, מלאופם,
חטף קמץ, חטף פתח, חטף סגול)
תורה צוה לנו משה מורה קהילת יעקב.

1. עותקים.

אלוי זה ההוראות כלילות לבית הדפוס, ובסוף בא רשיית התקינון.

2. שנדפס בשנת תש.

3. לסמן הדף שאוחזו בו.

4. יעשה ההוצאה הקודמת של סדר אוור, ולאחר ההדפסה יחויר לאגו"ח.

5. העתקי שימוש.

6. לא נדפס בסדר זה. וראה גם ללקמן פ"ו ס"כ.

7. נדפס בשינוי הסדר. וראה ללקמן פ"ז סכ"א-ב.

שמע ישראל ד"א ד' אחד.

בשכמלו⁸.

בריך רחמנא – דהאי פטא.

ברכות הדלקת הנרות: ברוך כוי של שבת קדש. של יו"ט. של שבת ושל יו"ט. של יום הזיכרון⁹. של שבת ושל יום הזיכרון. של יהוכ"פ. של שבת ושל יהוכ"פ.

שהחינו

ברכת הפרשת חלה

בסוף הסרי סליחות. הפטורות¹⁰

עמוד	שורה"מ	הגהה ¹¹
ג' ע"א		א. להشمיט כל ההסכמה ¹²
ה' ע"ב		ב. להشمיט הערה השני ¹³ (וכן אות הסימן "ב" שעיל מלת גוי)
ח' ע"ב	שיטת כמור ¹⁴	ג. שיהי, צ"ל שיתבאר ¹⁵
י"ג ע"א	שיטת שנעקד ¹⁶	ד. להציג נקודת הפסיק בין התיבות המזבח עדת
י"ג ע"ב	שיטת נעים	ה. ומה צ"ל ומה ¹⁷
ט"ז ע"ב	שיטת רבבי	ו. להציג נקודת הפסיק אחר תיבת וחרם ¹⁸
ט"ז ע"ב	שיטת בפרוש	ז. להציג נקודת הפסיק אחר תיבת מסופר ¹⁹

8. ראה אגורות קדש ח"ג ע' קמ, וח"ז ע' קכח.

9. רשימת "סדר הסליחות". נדפסה שם אחר סליחות לבה"ב ותענית צבור (ריל, א-ב).

10. רשימת "סדר הפטורות שיש בהם חולקי מנהגים". נדפסה שם אצל קרייאת התורה של שבת (עג, א).

11. רוב ההוראות שבירשימה זו, הן הסיכום והמסקנות לדלעיל פ"ב-ג, והן הוראות להדפסה (בצירוף ההוראות הכליליות לבית הדפוס).

12. חלק מהתיקונים לא הספיקו לתקן בהוצאה זו, ונכללושוב בלוח התקון – דלקמן פ"ה.

13. כדלעיל פ"ב ס"א-ב.

14. בתחלת הלכות ציצית.

15. ראה גם ל�מן פ"ה ס"ה.

16. כדלעיל פ"ב ס"ז.

17. ומה יפה ירושתנו.

18. כדלעיל פ"ב ס"ח.

19. ודבר הלמד מסופר.

לח הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

NUMBER	THE HAGHA	SHOAH"	SHOAH"	NUMBER
20	ת. להציג נקודת ההפסק אחר תיבת ומציל ²⁰	שיטת פודה	י"ח ע"ב	
	ט. עלנו צ"ל על הגויים ²¹	שיטת עלנו ²²	כ"ד ע"א	
	י. אויביך צ"ל אויביכם עמר ²³	שיטת הזרדים	כ"ז ע"א	
	יא. וכל צ"ל ומלכות ²⁴	שיטת יכרתו	כ"ז ע"א	
24	יב. להציג נקודת ההפסק אחר תיבת ות מגרא ²⁵	שיטת יכרתו	כ"ז ע"א	
	יג. להשmitt החצאי עגול ²⁶	שיטת כי ²⁵	כ"ח ע"ב	
	יד. זכור צ"ל זכר ²⁷	שיטת קראנו	לו"ב ע"ב	
	טו. צ"ל המונם שהם משתחווים להבל וליריק: ואנחנו ²⁸	שיטת ככל	לו"ט ע"ב	
	טו. להשמיitr הערה הראשונה והשנייה ולשנות הסמנים א) במקומם ג) וב(ב) ²⁹	שיטת האחרונה	לו"ט ע"ב	
	יז. ששה צ"ל שיש ³⁰	שיטת ששה	מ' ע"ב	
	יח. מ"ה צ"ל באותיות גדולות כאשר השורה מ"ה ³¹	שיטת מראשית	מ"ה ע"א	
	יט. להשמיitr החציעג ³²	שיטת וככל	נו"ב ע"ב	
	כ. להשמיitr החציעג ³³	שיטת ישועתנו	נו"ב ע"ב	
	כא. צ"ל המונם שהם משתחווים להבל וליריק: ואנחנו ³⁴	שיטת ככל	נו"ג ע"ב	

20. כدلעיל פ"א סכ"ז ופ"ב ס"ט.

21. בסדרור תורה או ררעה", נדפס בברכת אהבת עולם "ושבור עלנו מעל צוארינו". ובהזאתת
תרצ"ה ואילך תוקן "ושbor על הגויים". וראה גם לעיל פ"א סל"ה. לקמן סכ"ו.

22. כدلעיל פ"א סמ"ה. פ"ב סט"ז.

23. כدلעיל פ"א סמ"ה. פ"ב סט"ז.

24. כدلעיל פ"א סמ"ז. פ"ב סי"ח.

25. כי טוב (האל ישועתנו ועזרתנו אלה האל הטוב).

26. כدلעיל פ"א סק"י. פ"ב ס"כ.

27. כدلעיל פ"א צ"א, וש"ג.

28. כدلעיל פ"א סס"ה. פ"ב ס"ל.

29. בשוה"ג נדפסה א) בעת מתן תורה [שהיא הערת הצנוזורה שיש להשמייט]. ב) ישעה מה, כ
שהוא ציון אל: ומתפללים אל אל לא יוישע, שיש להשמייטו]. וראה גם לעיל פ"ב סל"א. לקמן פ"ו
סנ"ג.

30. כدلעיל פ"א סס"ח. פ"ב סל"ב.

31. כدلעיל פ"א ע"ג. פ"ב סל"ה.

32. כدلעיל סי"ג, וש"ג.

33. כدلעיל סי"ג, וש"ג.

34. כدلעיל סט"ז, וש"ג.

הגחות לסדור תורה א/or (הוראות להדפסה) לט

עמוד	שורה"מ	הגהה
נ"ט ע"א	שיטת ברוך	כ. נקודת הפסיק אחר תיבת ומציל ³⁵
ס"ב ע"א	שיטת קלות	ג. אנו צ"ל אנו ³⁶
ס"ב ע"ב	שיטת לעולם ³⁷	כד. נקודת הפסיק אחר תיבת ועד ³⁸
ס"ב ע"ב	שיטת גיגורה	כה. נקודת הפסיק אחר תיבת ומילכות ³⁹
ס"ה ע"א	שיטת עלנו	כו. עלנו צ"ל עול הגויים ⁴⁰
ס"ח ע"א	שיטת וכל	כו. להשמי חצ"ג ⁴¹
ס"ח ע"א	שיטת ישועתנו	כח. להשמי חצ"ג ⁴²
ס"ט ע"ב	שיטת ומפשעי	כט. בזקرون צ"ל בזקרון ⁴³
ע' ע"ב	שיטת אחר	לו. אחר קרה"ת, צ"ל קודם הקרייה למפטיר ⁴⁴
ע"ב ע"א		לא. להשמי הנotonin תשועה. במקום החלק עד אמרית תילים בש"ק מברכין ⁴⁵
ע"ג ע"א וע"ב		לב. להשמי ⁴⁶
ע"ד ע"א		לג. להשמי. להציג לוח המולדות והמועדדים לשנות תש"ב תש"ג המועדים הילינוי: ר"ה, יהכ"פ, החה"ס, שמע"ץ, י"סלו, י"ט כסלו, חנוכה, י" בטבת, ט"ו שבט, פורים, פסח, פ"ש, ל"ג בעומר, הח"ש, י"ב תמוז, י"ז תמוז, ט' באב, ט"ו באב, ח"י אלול להורות גם ר"ח. עירובי תבשילים

.35. כدلעיל ס"ח, וש"ג.

.36. בנסחתה: אין אנו מספיקים.

.37. בישתבה: לעולם ועד שיר ושבחה כו.

.38. כ"ה בהגותה כי אדמור מוהר"ש ב"ג לעסדור תורה או/or (ר מג, ג). וראה גם ל�מן ס"ה, ופ"ה סקל"ג וסקג"ג.

.39. כ"ה בהגותה כי אדמור מוהר"ש ב"ג שם. וראה גם ל�מן ס"ו, ופ"ה סקנ"ד.

.40. כدلעיל ס"ט, וש"ג.

.41. כدلUIL ס"ג, וש"ג.

.42. כدلUIL ס"ג, וש"ג.

.43. כدلUIL פ"ב סמ"ט.

.44. בהזאתת תרע"א נדפס: "אחר קריית התורה אומר ח"ק". בהזאתת תרצ"ה נשמטה שורה זו.
ובהזאתת תש"א: "קדום הקרייה למפטיר אומר חזי קדיש".

.45. כدلUIL פ"ב סנ"ה.

.46. לוח המולדות משנים קודמות. וכدلUIL שם.

.47. כدلUIL פ"ב סנ"ה.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

מ	הגהה	שוה"מ	עמדו'
ע"ז ע"ב	שיטה וככל לד. להשミת החצע"ג ⁴⁸	שיטה וככל	ע"ז ע"ב
ע"ז ע"ב	שיטה ישועתנו לה. להשミת החצע"ג ⁴⁹	שיטה ישועתנו	ע"ז ע"ב
ע"ז ע"ב	שיטה ככל לו. ציל המונם שהם משתוחים להבל ולריקן: ואנחנו ⁵⁰	שיטה ככל	ע"ז ע"ב
פ' ע"א	שיטה שביעית ⁵¹ לו. משגב ציל משגב	שיטה שביעית ⁵¹	פ' ע"א
פ"א ע"ב	שיטה וככל לה. להשミת החצע"ג ⁵³	שיטה וככל	פ"א ע"ב
פ"א ע"ב	שיטה ישועתנו לט. להשミת החצע"ג ⁵⁴	שיטה ישועתנו	פ"א ע"ב
פ"ג ע"א	שיטה אחרונה מ. להשミת העורה ⁵⁵	שיטה אחרונה	פ"ג ע"ב
פ"ג ע"ב	שיטה אחרונה מא. להשミת העורה האחרונה ⁵⁶	שיטה אחרונה	פ"ג ע"ב
פ"ח ע"א	שיטה דברים מב. השמשות ציל השמשות ⁵⁷	שיטה דברים	פ"ח ע"א
צ"ו ע"ב	שיטה חנון מג. ציל מלך חנון ⁵⁸	שיטה חנון	צ"ו ע"ב
צ"ז ע"ב	מד. להוסיפ הרחמן לר"ה הרחמן הוא ייחד עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה ⁵⁹	מד.	צ"ז ע"ב
צ"ט ע"א	שיטה מלפני ⁶⁰ מה. ופרש ציל ופרש ⁶¹	שיטה מלפני ⁶⁰	צ"ט ע"א

.48. כدلעיל סי"ג, וש"ג.

.49. כدلעיל סי"ג, וש"ג.

.50. כدلעיל סט"ז, וש"ג.

.51. ה' צבאות עמנו משגב לנו גור.

.52. ראה גם לעיל פ"ב סכ"ח. לפקון פ"ה סקמ"ז.

.53. כدلעיל סי"ג, וש"ג.

.54. כדלעיל סי"ג, וש"ג.

.55. כدلעיל פ"ב ס"ס.

.56. כدلעיל פ"ב סס"א.

.57. כدلעיל פ"ב סס"ג.

.58. כدلעיל פ"ג סל"ז.

.59. ראה גם לעיל פ"א סכ"ה, וש"ג.

.60. בברכת השביבנו.

.61. בסדור תורה או רדפוס תרמ"ז, ופרש". ובכתבב כ"ק אדמו"ר מוהרשב אליו (יט מה תרמ"ח; עדין בכתובים): "עתה מצאתי בס"י אחד הגה"ה בכ"ק כ"ק אדמו"ר זוקלה"ה עלי ופרש עליינו סוכת שלומן, נהשם על תיבת ופרש וויל, ציל ש' שמאלית, כן ראייתי שתיקן להיות שי' בגוף כי' הק' בעצמו, ווי' באבודר' ובמודש תילם עכ"ל. ונראה הכוונה מפני שהוא ע"ש הפסוק פרש ענן למסך, ושם כתוב בשין. איך שייה' לפ"ד נכוון לתיקן זה".

ועפ"ז תוקן בדפוס תרמ"ט. ושם בהשלמות שער תפלת (פייז ס"א) העתיק מכתב הניל. וביאר שהכוונה למ"ש באבודריהם שהוא על שם הפסוק (תהלים קה, לט) פרש ענן למסך, ומבוואר במדרש תהילים שהכוונה לפרש ענן השכינה ביצ"מ, שעיל ידו ידעו מתי יום ומתי לילה. ועוד כתוב שם שמ"ש כת"ק הכוונה לכת"ק אדמו"ר הזקן.

אמנם בהגהות כ"ק אדמו"ר מוהרשב נ"ע לסדור תורה או רדמד, א): "וזאי הכוונה על רבינו אדמו"ר זוקלה"ה" [הצמה צדק].

הגהות לסדר תורה אוור (הוראות להדפסה) מא

NUMBER	THE HYPOTHESIS	TYPE OF HYPOTHESIS	THE HYPOTHESIS	NUMBER
ק"ב ע"א	שיטה וכמ"ש	שיטה וכמ"ש	מו. פל"ט צ"ל פ"מ ⁶²	מו. להדיח צ"ל להדיחו
ק"ג ע"א	שיטה במים ⁶³	שיטה במים ⁶³	מה. אין, צ"ל מצטרפין זע"ז יותר מכן אין ⁶⁵	ט. חברים זה צ"ל חברים בבית זה ⁶⁷
ק"ב ע"ב	שיטה אין ⁶⁴	שיטה אין ⁶⁴	נ. כל צ"ל קליג ⁶⁹	שיטה בהם ⁶⁸
ק"א ע"ב	שיטה שהלכו ⁶⁶	שיטה שהלכו ⁶⁶	נא. להشمיט החצע"ג ⁷⁰	שיטה וכל
ק"ג ע"ב	שיטה ישועתינו	שיטה ישועתינו	נב. להشمיט החצע"ג	שיטה ישועתינו
ק"ל ע"ב	שיטה וכל	שיטה וכל	נג. להشمיט החצע"ג	שיטה ישועתינו
ק"ל ע"ב	שיטה ישועתינו	שיטה ישועתינו	נד. להشمיט החצע"ג	שיטה וכל
קל"ג ע"ב	שיטה וכל	שיטה וכל	נה. להشمיט החצע"ג	שיטה ישועתינו
קל"ז ע"א	שיטה וכל	שיטה וכל	נו. להشمיט החצע"ג	שיטה ישועתינו
קל"ז ע"ב	שיטה ישועתינו	שיטה ישועתינו	נו. להشمיט החצע"ג	שיטה וכל
קמ"ב ע"א	שיטה וכל	שיטה וכל	נת. להشمיט החצע"ג	שיטה ישועתינו
קמ"ב ע"א	שיטה ישועתינו	שיטה ישועתינו	ס. להشمיט החצע"ג ⁷¹ וכן ע' קמ"ט ע"א, קנ"ב ע"ב, קנ"ז ע"ב כס"ז ע"א.	שיטה וכל
קמ"ו ע"א	שיטה ככל	שיטה ככל	סא. צ"ל המונם שהם משתחווים להבל ולריק; ואנחנו ⁷²	שיטה תענה ⁷³
קע"ג ע"א	שיטה תענה ⁷³	שיטה תענה ⁷³	סב. באי צ"ל בא ⁷⁴	

.62. ההצעה כ"ק אדמור"ר זי"ע על גליון הסדרו שלו: טה"ד? מ?.

.63. סדר נטילת ידיים לטעודה ס"י.

.64. סדר ברה"ג פ"ח ח'ג'.

.65. ראה במחזרה החדשה של שוע"ר, וש"ג.

.66. שם פ"ט ח"ג.

.67. ראה גם ל�מן פ"ה סק"ט.

.68. שם פ"י"א ח"ג.

.69. בהוצאות האחרונות לא תוקן.

.70. כדיעיל סי"ג, וש"ג.

.71. כדיעיל סי"ג, וש"ג.

.72. כדיעיל סט"ו, וש"ג.

.73. בהושענות, תענה כי למען באי באש ובמים.

.74. כדיעיל פ"ג סנ"ו, וש"ג.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

מב	הגה	שוה"מ	עמוד
גע"ח ע"א	סג. בקדוש [זהגדה] (ושבת ומועד) צ"ל (ושבת) ומועד ⁷⁵	ס"ה. נקודת ההפסק אחר תיבת ועד ⁷⁸	ס"ה. נקודת ההפסק אחר תיבת ועד ⁷⁸
ס"ה. בקדוש [זהגדה] להעיר בשולי הגליון בليل ב' דסוכות מברכים שהחינו ואח"כ ליישב בסכה ⁷⁶	טו"ה הגהה שיטה ובארץ ⁷⁷	טו"ה הגהה שיטה ותפארת ⁷⁹	טו"ה הגהה שיטה על ⁸⁰
טו"ה. נקודת ההפסק אחר תיבת ומלאכות ⁸¹ טו"ה. נקודת ההפסק אחר תיבת ומלאכות ⁸² טו"ה. נקודת ההפסק לאחר ציל כל ⁸³	טו"ה הגהה שיטה עליון ⁸⁴	טו"ה הגהה שיטה עליון ⁸⁵	טו"ה הגהה שיטה עליון ⁸⁶
טו"ה. ברכת הפטרת דשחו מה"ס צ"ל מקדש השבת וישראל והזמנים ⁸⁷	טו"ה. יה"ר שאחר אמרות הנשיאים צ"ל "הנ"ר ציפורי קדישי לאטר קדישה דאיתמר עליה עין" ⁸⁸	טו"ה. סוליות לשני קמאו הביאנו אל היר צ"ל תביאנו אל היר	

.75. וכ"ה ל�מן פ"ה סקל"ב. וראה אוצר מנהגי חב"ד (ניסן) ע' קמה טט"א.

.76. ראה שוע"ר סי' תרגמג ס"א. ההגת אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לסדר תורה או"ר (רמ"ה, ד). ס' המנהגים ע' 67. אג"ק אדמו"ר ז"ע ח"ה ע' ז. ל�מן פ"י סל"ד.

.77. ובכן ישתחב כר' ובארץ כר'.

.78. כדלעיל סכ"ד, וש"ג.

.79. כדלעיל סכ"ה.

.80. ברכת בורא נפשות: על כל מה שבראת. כדלעיל פ"ג ספ"ה.

.81. אבל בברכת בורא נפשות שאחר ברכת המזון, נדף גם בסדר תורה או"ר היישנים: כל.

.82. כ"ה בהגהות כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב לסדר תורה או"ר (רמ"ה, ד). וכ"ה ל�מן פ"ט ס"מ, וש"ג.

.83. ראה גם ל�מן פ"ה סקמ"ה. פ"ז סל"ה.

.84. לפניו שמע קולנו.

פרק חמישי

לוח התקון לסדר תורה אוֹר

נרשם פה רק פעמי הראשונה שנמצא בסדר הטעות, וממנו ידונו על השאר ולכען, לדוגמה, יש לתקן פסוד¹ דתפלת שבת ע"פ פסוד² ז' דתפלת חול וכיו"ב²

NUMBER	NAME	TYPE	PAGE
1.	הגחה	שיטת זומן ³	דף ג' ע"א
2.	א. לזמן הלמד בחירק	שיטת זומן ³	דף ג' ע"א
3.	ב. סכנה ומ"מ יש	שיטת הרבים ⁴	דף ד' ע"ז
4.	ג. מפני הפחח	שיטת עד	
5.	ד. בזה צ"ל כוה	שיטת אורי ⁵	דף ז' ע"א
6.	ה. צ"ל כמו שיתබאר וכו'	שיטת כמו ⁶	דף ח' ע"ג
7.	ו. צ"ל עניין אחר אבל	שיטת עניין ⁸	דף י"א ע"א
8.	ז. אלקיים ⁹ , צ"ל בטעם גרשימים	שיטת ואוי	דף י"ב ע"א
9.	ח. שפט (במונה, שיין בשבא) הים (באתנחהא, ה"א בפתח, יו"ד בקמץ)	שיטת את	דף י"ב ע"ב
10.	ט. צ"ל ובמדת הב"ית בשבא	שיטת ויגלו	
11.	י. צ"ל לפנים הפ"א בשבא	שיטת הרחים	
12.	יא. צ"ל געלתים העי"ן בפתח	שיטת געלתים	
13.	יב. צ"ל יקחך הח"ית בסגול	שיטת נדchar	
14.	יג. צ"ל אבטך הב"ית בחולם	שיטת ד'	

1. נדפס בשערו (בשנת תש"ב) על גליון בן 4 עמודים (לצרכו לסדר תורה אוֹר).

2. חלק גדול מהתיקונים, הן אוטוטו וניקוד שלא יצא טוב בהדפסה.

3. בברכת שהחני, נדפס: לזמן, ז"ל; לזמן. וואה גם הגש"פ עם לקוטי טעמי ומנוגדים (סוף קידוש): "הלמד בחירק, וכ"ה בס"י שליה. רשות. מט"מ. מג"א ר"ס תרע"ו".

וראה גם ל�מן סקני. "הסידור" ע' קמ.

4. בסדר נטילה.

5. בדורש הקול יעקב.

6. בהלכות ציצית.

7. כדיליל פ"ד ס"ג.

8. בהלכות תפילין דיה מי שאין לו.

9. בויהי אחר גוי ויאמר אברהם אלהים, נדפס בזוקף גדול.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

מד	הגאה	שרה"ם	עמוד
דף י"ג ע"א	שיטה והביאותים יד. צ"ל והביאותים הה"א בחטף פתח טו. צ"ל חלביה החית'ת בסגול	שיטה חלביה	דף י"ד ע"א
דף ט"ו ע"א	צ"ל הצרי הה"א בחטף קמץ יוז. צ"ל ולמה .. מפני הפ"א דגושה יה. צ"ל אשרי הש"ין בשבא	שיטה הצרי	דף ט"ו ע"א
דף י"ט ע"א	יט. צ"ל נאווה ע"פ ב' הנוסחאות ¹⁰ האל"ף בחטף נאמנו	שיטה ולמה	דף י"ט ע"א
דף כ' ע"ב	ב. צ"ל אמרתי המ"ם בשבא הר"יש בקמץ	שיטה השם	דף כ"א ע"א
דף כ"ב ע"א	כא. צ"ל עשה העי"ן בחולם	שיטה אחרונה	דף כ"ב ע"ב
דף כ"ב ע"ב	כב. כמה נאדר הכ"פ הראשונה דגושה	שיטה במים	דף כ"ב ע"ב
דף כ"ג ע"ב	כג. נמגו .. תפל עליהם – בטעמי: ז"ג,	שיטה יאחזמו	שיטה שיר
דף כ"ג ע"ב	פשטא, מהפך		פחה
דף כ"ג ע"א	כד. המעלות ממעקים ב' העיניין בחטף		
דף כ"ג ע"ב	כה. עונות העי"ן בחטף פתח	שיטה אוניך	דף כ"ג ע"ב
דף כ"ג ע"ב	כו. פורקנה הנו"ז בצيري	שיטה מלכותה	דף כ"ג ע"ב
דף כ"ד ע"ב	כו. דכל (הכ"פ בקמץ) בעגלא (עי"ן בחטף	שיטה ובחוי	פתח) ורבא (הבי"ת בקמץ)
דף כ"ג ע"ב	כה. לעולם הלמ"ד בשבא	שיטה לעולם	דף כ"ג ע"ב
דף כ"ה ע"א	כט. ויתרה הו"ז בחירך	שיטה ויתרה	דף כ"ה ע"ב
דף כ"ד ע"ב	ל. אחרי במחפר, היו"ד אינו נקוד	שיטה את	דף כ"ד ע"ב
דף כ"ה ע"ב	לא. לבבכם בפשטא	שיטה לבבכם	דף כ"ה ע"ב
דף כ"ה ע"ב	לב. ובכורך הביה"ת בשבא	שיטה ובכורך	דף כ"ה ע"ב
דף כ"ז ע"א	לג. אהובים האל"ף בחטף פתח	שיטה אהובים	דף כ"ז ע"ב
דף כ"ז ע"ב	לד. אויבים היו"ד בשבא	שיטה אויבים	דף כ"ז ע"ב
דף כ"ז ע"ב	לה. מלכנו הכ"פ בדgesch	שיטה שומע	שיטה בו
<hr/>	לו. טובים הביה"ת בחירך		

לוח התקיון לסדר תורה או רוח מה

הגהה	שורה מ' מ	עמוד
לו. אלקי (האל"ף בסגול) נצור (הנו"ז בשבא) לשוני הלמ"ד בשבא	שיטת אלקי	דף כ"ט ע"א
לה. וענני העי"ז בחחפ' פתח לט. הברכה הבית' בשבא	שיטת רוח שיטת יהי	דף כ"ט ע"ב דף ל"א ע"א
מ. ודבש הבית' בקמץ מא. עשה השי"ז בסגול מב. בסופה צ"ל חסד מג. תוכור הכ"ף דגושה	שיטת העשרים שיטת עשה שיטת יאמרו שיטת אהבה	דף ל"א ע"ב דף ל"ב ע"ב דף ל"ב ע"ב
מד. מצוין (מ"ם וצ"די בחירק) תצא (ת"יו בציריך)	שיטת אייביך	דף ל"ז ע"א
מה. בערים הבית' בדגש מו. ואמלט האל"ף בחחפ' פתח מו. לך הלמ"ד בקמץ	שיטת ערים שיטת אני שיטת כאשר	דף מ' ע"א דף מ' ע"ב דף מ' ע"ב
מח. ישאלך (בטעם תביר) בנך (במירכא) מט. יהיו"ד הא' בשבא מלפנייך (הלמ"ד בשבא)	שיטת אדם שיטת יהי	דף מ' יהי
נ. מיגונם היי"ד בשבא נא. פדה הפ"א בקמץ _nb. זה הזי"ז בסגול נג. בשכר הכ"ף בפתח נד. דאפריש הפ"א בשבא	שיטת אבלם שיטת לברכה שיטת זה שיטת כנו שיטת דקשייר	דף מ"א ע"א דף מ"ב ע"א דף מ"ה ע"א
נה. אצלות הויא"ו במלואיהם ¹¹ נו. נסוני הנרו"ז בחירק נו. נשבעתי הבית' בדגש	שיטת כזה שיטת נסוני שיטת ידעו	דף מ"ז ע"א
נה. במקדשו הבית' בדגש נט. צ"ל קהל וחוזן ¹²	שיטת במקדשו שיטת והקהל	דף מ"ט ע"ב

11. כدلעיל פ"ג סכ"א.

12. כدلעיל פ"ג סמ"ב.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

מו	הגאה	שורה נמ	עמוד
	ס. ישמרו הש"ז ומ"ם בשבא טא. תפוחיו (החיית בחירק) אתין (אל"ף בפתח תי"ו בשבא)	שיטת ישמהו שיטת דחקל	דף נ"ב ע"א דף נ"ה ע"א
	סב. הגבר הגימ"ל בكمץ סג. אהב (האל"ף בחולם) לראות (הלים"ד בחירק)	שיטת סביב שיטת אהב	דף נ"ו ע"ב דף נ"ז ע"א
	סד. מחשי הסטמ"ר בחירק סה. לולי הווא"ו במלואופם סו. והדברור הב"ית דגושא הווא"ו במלואופם	שיטת ישב שיטת ב ¹³ שיטת הדעה	דף נ"ח ע"א דף נ"ט ע"א
	סז. בכבוד הב"ית דגושא סת. ובהascal הכ"ף דגושא סט. רצונך הנז"ן בסගול (וכן כל מודים דרבנן) ¹⁴	שיטת הקדש שיטת בדעת שיטת ולעשות	דף ס"ג ע"ב דף ס"ז ע"ב דף ס"ז ע"ב
	ע. יראו הריר"ש בשבא עה. בסופה צ"ל : ודוחה הפטרת ש"ח עב. צ"ל מרחשון ¹⁵ עג. ייחדשו (היו"ד בשבא) כל עמו הווא"ו בחולם)	שיטת יראו שיטת מסעי שיטת חשון שיטת ייחדשו	דף ס"ט ע"א דף ע"ג ע"א דף ע"ג ע"ב דף ע"ד ע"ב
	עד. צ"ל קונים עה. כסדרם הכ"פ דגושא עו. תעבד הב"ית בחולם עו. ישער העי"ז בסගול ומtag עה. שאתת הש"ז בקמץ עת. משפטיך השי"ז בשבא פ. כל, הכ"פ בקמץ פא. צ"ל גותנין עליו	שיטת קינים שיטת כסדרם שיטת זוכן[] שיטת באמת שיטת מנוחה שיטת צדקתן שיטת למד שיטת גותנין	דף ע"ה ע"ב דף ע"ח ע"ב דף פ' ע"א דף פ' ע"ב דף פ"ב ע"א דף פ"ג ע"ב דף פ"ה ע"א

13. או"ל: א (שיר המעלות לדוד לולי גו).

14. כדעליל פ"ג ס"ג.

15. ראה לעיל פ"ג סע"ב. ל�מן פ"ו סס"ה.

לוח התקיון לסדר תורה או ר

עמוד	שורה נמ	הגה	שיטה חסמא	פב. צ"ל (בן) חסמא
דף פ"ז ע"א	שיטה וgmtיריאות פרגראות פג.	שיטה וgmtיריאות פרגראות פג.	שיטה שפלה פד. שפלה השיין'ן בשבא פה. והרחבה הריין'ש בשבא פו. צ"ל ורעות (הואין'ן בשבא, הריין'ש בצרוי)	שיטה שפלה פד. שפלה השיין'ן בשבא פה. והרחבה הריין'ש בשבא פו. צ"ל ורעות (הואין'ן בשבא, הריין'ש בצרוי)
דף פ"ט ע"א	שיטה חדרי	שיטה אל	שיטה כדנה	שיטה חדרי
דף ק"א ע"ב	שיטה יראה	שיטה יראה	שיטה יראה בושת	פה. רחמייך המם בסגול פט. יאבדו הואין'ן במלואופם צ. צ"ל יראה בושת
דף ק"ב ע"ב	שיטה ואחר	שיטה ואחר	שיטה ואחר צא. החי צ"ל החיל	שיטה ואחר צב. צ"ל לחמור
דף ק"ח ע"ב	שיטה דחמור	שיטה מבעי	שיטה מבעי צג. (ק"ב ב') צ"ל (צ"ו ב')	דף ק"ט ע"א
דף ק"ט ע"ב	שיטה דלא	שיטה דלא	שיטה דלא צד. (ק"ח ב') צ"ל (ק"מ ב')	דף ק"ט ע"ב
דף ק"ט ע"א	שיטה דדרום	שיטה דדרום	שיטה דדרום צה. צ"ל משטתי	דף ק"ט ע"ב
דף ק"ג ע"א	שיטה ובשעתא	שיטה נשתנו	שיטה נשתנו צו. זההו צ"ל בההייא צו. לתוכה צ"ל לתוכם	דף ק"ג ע"א
דף ק"ז ע"א	שיטה ואפאו	שיטה בכסנון	שיטה בכסנון צח. כי טרייה צ"ל כטריתה צט. צ"ל בכסנון	דף ק"ז ע"א
דף ק"ז ע"ב	שיטה והפת	שיטה שיעור	שיטה והפת ק. צ"ל והפת ... וכמו הטוען	דף ק"ז ע"ב
דף ק"ז ע"ב	שיטה החמאה	שיטה החמאה קב. (י"ב) צ"ל (י"ג)	דף ק"ז ע"ב	
דף ק"ז ע"ב	שיטה לפירוריין	שיטה לפירוריין קג. אותו צ"ל אותן	דף ק"ז ע"ב	
דף ק"ז ע"א	שיטה בעב	שיטה בעב קד. השקה צ"ל המשקה	דף ק"ז ע"א	
דף ק"ז ע"א	שיטה עליו	שיטה עליו קה. אצטומוכא צ"ל אצטומוכא ¹⁶	דף ק"ז ע"א	
דף ק"ז ע"א	שיטה אצלם	שיטה אצלם קו. כ"א צ"ל וכ"א[א]	דף ק"ז ע"א	

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

מה			
עמוד	הגהה	שרה"מ	
דף קי"ט ע"א	קו. צ"ל לקיום	שיטתה לקיים	
דף קי"ט ע"ב	קח. כמוותה צ"ל כמוותם	שיטתה אכילת	
דף קכ"א ע"ב	קט. חברים זה צ"ל חברים בבית זה ¹⁷	שיטתה שהלכו	
דף קכ"ב ע"א	קי. להחדר צ"ל לחדר קיא. לנ' צ"ל לו	שיטתה שנ[ו]י	
שיטתה אלא	קיב. בגודלו צ"ל בגודלותו	שיטתה ואם	
שיטתה ואם	קידג. לבינה צ"ל לבנה	שיטתה ואם	
שיטתה על	קיד. ואם ברכותיהם צ"ל ואם אין ברכותיהם	שיטתה על	
דף קכ"ז ע"א	קטו. י/ה הא"א דגושא	שיטתה מן	
דף קכ"ז ע"ב	קטו. חטא ולשלום	שיטתה ולשלום	
דף ק"ל ע"ב	שיטה ומי שזוכה	שיטה ומי שזוכה	
דף קל"א ע"א	מיד הזוכה והמזוכה מביך ¹⁸	שיטה ולכל	
דף קל"א ע"ב	קית. הזאת הא"א בפתח	שיטתה אחרונה	
דף קל"ז ע"א	קיט. ישרים שי"ז בקמץ	שיטה בגיישת	
דף קל"ט ע"א	קב. טעיפים העי"ז בחריק	שיטה [א]וסיף	
דף ק"מ ע"ב	קכא. התיר, בכולם התהי"ז בצيري קכב. יצוריו הי"ז בשבא	שיטה מי	
דף קמ"ב ע"ב	קכג. א"מ חדש צ"ל : (בת"צ א"מ ברך) ¹⁹	שיטה כ[ה]	
דף קמ"ג ע"א	קכד. כלה הכה"פ בפתח	שיטה שנייה	
שיטתה י"א	קכה. א"מ כתבנו צ"ל (בת"צ א"מ זכרנו לח חיים טובים) וכן כלם ²⁰	שיטה י"א	
דף קמ"ז ע"ב	קכו. צ"ל זכיות (זויי"ז בשבא, כ"פ בשורק)	שיטה י"ד	
דף קמ"ז ע"א	קכו. הצורך הי"ד בשבא	שיטה היוצר	
דף קנ"ב ע"א	קכח. הזזה (זויי"ז בסגול) יכפר (י"ד בשבא) עליכם (כ"פ בסגול) לטהר (למ"ד בשבא)	שיטה כי	

17. כדלעיל פ"ד סמ"ט.

18. כדלעיל פ"ג סכ"ג.

19. כדלעיל פ"ג ס"ז.

20. ראה גם לעיל פ"א סק"ב, ושם.

עמוד	שורה מ	הגהה	שורה מ
דף קנ"ד ע"ב	שיטת אמרנום	קפת. אמרנום המ"מ בפתח	דף קנ"ה ע"ב
דף קנ"ה ע"ב	שיטת רבו	כל. לבגד הלמ"ד בשבעה	דף קס"ב ע"ב
דף קס"ב ע"ב	שיטת והאפר	קלא. והילך הווא"ו בקמץ	דף קע"ח ע"א
דף קע"ח ע"א	שיטת בחורת	קלב. צ"ל (ושבת) ומועדין, כי גם בחול	דף קפ"ז ע"ב
דף קפ"ז ע"ב	שיטת וברארין	צ"ל ומועדין ²¹	דף קפ"ח ע"ב
דף קפ"ח ע"ב	שיטת י"ב	קלג. צ"ל נקודת הפסיק אחר תיבת ועד	דף קפ"ח ע"א
דף קפ"ח ע"א	שיטת אהרונה	קלד. הוד שביחס צ"ל חסד שבchod	דף ק"צ ע"א
דף ק"צ ע"א	בסוף העמוד	קללה. מן ואומר הש"ז עד סוף העמוד	דף קצ"ג ע"ב
דף קצ"ג ע"ב	שיטת ששית	מיותר	דף קצ"ה ע"א
דף ר"א ע"א	שיטת שביעית	קללו. בסוף העמוד נשמטה השורה: בס"ת	דף קצ"ה ע"א
דף ר"א ע"ד	שיטת בארץ	שנייה קורין לחנן בראשית ואומרים	דף ר"א ע"א
דף ר"א ע"א	שיטת עד כאן	מרשות מרום וקורין מבראשית עד אשר	דף ר"א ע"ג
דף ר"א ע"ג	שיטת לוי	ברא אלקים לעשות	דף ר"ח ע"א
דף ר"ח ע"א	שיטת תשיעית	קללו. התיבות „המפטיר אומר – ושמחו"	דף ר"ט ע"ג
דף ר"ט ע"ג	שיטת הארץ	מיותרות	דף ר"ג ע"[ב]
דף ר"ג ע"[ב]	שיטת עד כאן	קלחת. בסופה צ"ל לנגה ברק	דף ר[י"ג] ע"[ב]
דף ר[י"ג] ע"[ב]	שיטת תשיעית	קלט. לישראל קורין מפסק וירא ד' אל	דף רט"ז ע"ג
דף רט"ז ע"ג	שיטת רחמים	אבրם גורם ²³	דף רט"ז ע"ד
דף רט"ז ע"ד	שיטת שביעית	קמ. מנהגנו כמנハ אשכנז ²⁴	דף ר"ח ע"א
דף ר"ח ע"א	שיטת לוי	קמא. קורין לורי עד סוף כל המסעות	דף ר"ט ע"ג
דף ר"ט ע"ג	שיטת תשיעית	קמב. תיבת ורחמן מוקפת בחצ"ג ²⁶	דף ר[י"ג] ע"[ב]
דף ר[י"ג] ע"[ב]	שיטת תשיעית	קמג. צ"ל תושיע ותשמה	דף רט"ז ע"ג
דף רט"ז ע"ג	שיטת רחמים	קמד. צ"ל ומנתנהג בווא"ו ²⁷	דף רט"ז ע"ד
דף רט"ז ע"ד	שיטת שביעית	קמה. צ"ל ציפרי קדייש לאתר קדישא	21. כدلעיל פ"ד סס"ג. 22. כدلעיל פ"ד סכ"ד וסס"ג. 23. כدلעיל פ"ג סכ"ד וסע"ה. 24. כدلעיל פ"ג סכ"ה וסע"ח. 25. כدلעיל פ"ג סע"ד, וש"ג. 26. כدلעיל פ"ב סנ"ד, וש"ג. 27. כدلעיל פ"ג סכ"ח. 28. כدلעיל פ"ד סס"ט, וש"ג.
		דאitemר עליה עין כו ²⁸	

הגהות לסדר אדמור' הרוזן

נ

הגהה	שורה נט	עמדו
קמו. צ"ל משגב הגימל בקמץ ³⁰	שיטת על ²⁹	דף ר'יע' ע"א
קמו. בשל צ"ל בשלו	שיטת הלטיש	דף רכ"ה ע"א
קמה. צ"ל דכים ברומםך	שיטת שマー	
קמט. נשמט הציון שאח"ז: א"מ אבינו אתה א"מ אל מלך כי א"מ רחם כי א"מ חנו ועננו כי	שיטת מתרצה ³¹	דף רכ"ט ע"ב
קג. נשמט הציון שאח"ז : אבד חסיד. כרחם. סלה. הטה.	שיטת אא"א ³²	דף רכ"ט ע"ד
קנא. תיבת אבות מקומה בשורה שלפ"ז	שיטת אבות	
קנב. צ"ל ויושב שם	שיטת שם ³³	דף רלב ע"א

*

מחוזר³⁴

קנג. נקודה אחר תיבת ועד ³⁵	שיטת כי	דף א' ע"א
קנד. נקודה אחר תיבת ומילכות ³⁶	שיטת עוז	
קנה. צ"ל בטלי למד הב' בצורי	שיטת לעטרה	דף ב' ע"ב
קנו. צ"ל ק"ש ותוקעין עשרה קולות קודם תתקבל	שיטת שנייה	דף י"א ע"א
קנג. לזמן הלמ"ד בחירק ³⁷	שיטת זמן	
קנת. יצרו היי"ד בקמץ	שיטת עשה	דף י"ב ע"א

.29. ה' צבאות עמו משגב לנו גור.

.30. ראה גם לעיל פ"ב סכ"ת. פ"ד טל"ז.

.31. בסוף סליחות ליום ראשון.

.32. בסליחות לערכ' ר'יה.

.33. בהגחות אדמור' מוהרשר"ב נ"ע לסדר תורה אוור, ד"ה קריית התורה (בhzאות החדשנות: רמד, ג) ויושב [שם] מיושב.

.34. תיקונים למחוזר שנדפס עם סדרור תורה אוור תש"א, צלום המחזור הוצאת ברדייטשוב מרע"ג (עם שינויים ותיקונים).

רוכם תוקנו במחוזר הוצאה תש"ט ואילך.

.35. כדלעיל פ"ד סכ"ד וטס"ג.

.36. כדלעיל פ"ד סכ"ה וטס"ד.

.37. כדלעיל ס"א.

לוח התקון לסדר תורה או ר

עמוד	דף י"ג ע"ב	דף כ"ב ע"ב	דף כ"ח ע"ב	דף ל' ע"ב	דף ל"ב ע"א	דף ל"ג ע"ב	דף ל"ד ע"ב
הגהה	שורה"מ	שיטה פותחין	שיטה שלם	שיטה וברכת	שיטה או"א	שיטה החתימה	שיטה אח"כ
קנט. תיבת אחר כל – כחומר מיותרין כי אין כופלים כחומר כי	קס. אחריו ומודים צ"ל א"מ זכור רחמייך (ואומרים אותו בכל תפנות יהה"כ)	קסא. צ"ל שלם ואומרים ששי' לדוד ה' אורי, אתה הראית, ומוציאין	קסג. להוסיף : אחר קה"ת (שבשת יקום פורקן) הזכרת נשמות אב הרחמים אשרי יהלו הנני העני ח"ק ומתפלין מוסף תמצא בסידור	קסה. עד עוזה השלום" מיותרת	קסו. צ"ל : וידבר וקטורת, יהיה בנסוע, מוציאין ס"ת	קסז. בסופה צ"ל : א"מ זכור רחמייך. שם שלום א"מ ק"ש לדוד ה' אורי ק"י	קסח. בסופה צ"ל א' מלך וכוכ'
(ויאין נ"כ) שם שלום	קסט. וחתום וכל החיים ברכת כהנים	קסז. עד עוזה השלום" מיותרת	קסה. עד עוזה השלום" מיותרת	קסו. צ"ל : וידבר וקטורת, יהיה בנסוע, מוציאין ס"ת	קסז. בסופה צ"ל : א"מ זכור רחמייך. שם שלום א"מ ק"ש לדוד ה' אורי ק"י	קסח. בסופה צ"ל א' מלך וכוכ'	קסט. וחתום וכל החיים ברכת כהנים

פרק ששי הוספות ללוח התקון (תש"ו)

— נוסף על לוח התקון —
תקוניים — בלבד מאותיות קטיעין — להוצאה שנייה

עליל"ד	מעל"ז	শোহাম	נמוד
		תיקון	
		א. אדומו"ר צ"ל אדמו"ר	השער וכן במחוזר
		ב. [לאדי צ"ל ליידי?]	
		ג. ותעניתים צ"ל ותעניות	
		ד. ולתעניתים צ"ל ולתעניות	
		ה. ילדים צ"ל ילדים	
		ו. יצא צ"ל יוצא	
		ז. להש.mit "וגם"	
		ח. חסר: שנת הדפוס	
		ט. חסרים ג' ציונים הראשונים	מפתח
		י. לג' رجالים כ"ז צ"ל סט ע"ב	
		יא. לוח המולדות ומועדים צ"ל ע"ג ע"ב	
		יב. סדר הגדה צ"ל קע"ז ע"ב	
		יג. סליחות צ"ל אחר סדר הקראיה	
		יד. צ"ל סדר הסליחות קודם ר"ה	
		טו. ברכות אירוסין ונשואין?	
		טז. צ"ל הగחות אדומו"ר מהורש"ב נ"ע	
		יז. שו"א שב"כ" פשוטה מיותרת	אלפ-בית
		ית. שי"ן ימנית קודם שי"ן שמאלית	
		יט. להש.mit השורה פולנית	
		כ. אל? ?	
		כא. ציירי אחרفتح	מעל"ז

1. ראה לעיל במבוא פ"ג.
2. כאן צייר בכת"ק ציור הרכבת אל-

ט' ע"א	י"א ע"א	י"ב ע"ב	ט' ע"ב	ט' ע"ז	ט' ע"מ	עמוד
כ. חולם אחר שוא						
כג. להשנית התיבות "חלק ראשון"						מפתחות
כד. לתקן ע"פ הנדפס בחוברת בפ"ע ³						
כה. לברר טברכו אברכם בשואה או בחטר ⁴						
כט. נפשכם, צ"ל חסר יו"ד	שיטת כט					
ל. «ואף גם» بلا מkap ⁵	שיטת מדשו ⁶					
לא. «הווצתי אותם» במקף? ⁹	שיטת שמתפלל ⁷					
לב. «מכלי העמים» במקף? ¹⁰	שיטת גגו וشيخטה					
לג. «אשר-ירשו» במקף? ¹¹	שיטת ד'					
לד. וכן שבין: «אֲפִישׁוּתָנוּ», «וַעֲתָה-						
צְרָה», «אֲשֶׁר-נִשְׁבָּעָת», «לְכָל						
הָעִמִּים» ¹² , «כָּל שָׂוֹר», «כָּל דְבָשׂ», «לֹא						
תְּקִטְרִירּוּ» ¹³ , «מִשְׁגַּב לְנוּ», «בַּיּוֹם קְרָאָנוּ» ¹⁴						

3. בשנת תש"ו עסוק כ"ק אדמור ז"ע בעריכת מהדורה חדשה של "סדר נתילת ידים לსעודת וסדר ברכת הנהנין", עם מ"מ וציונים מהגאון מוהרשו"מ שניאורסאהן, נכד אדמור' הזמן צדק. ובאותה מהדורה תיקן והשלים כ"ק אדמור' ז"ע את המפתחות הנדפסות בסדרור תורה או. החוברת לא הושלמה ולא נדפסה באותה תקופת, כי אם בהווצאת קה"ת בשנת תשנ"ט. אפשר שגם כאן הכוונה למפתחה שתוקן עברו אותה חוברת [ומ"ש "הנדפס פירושו "הנדפס עתה", הינו שנמצא עתה בהכנה לדפוס]. והיינו שגם בסדרור תורה או ידпиiso את המפתחות המתוקנות האלו.

4. ראה גם לעיל פ"ג ס"ב.

5. בהלכות ציצית (בשוע"ר מהדורה החדשה ע' תריב: וכן י Kushner הציצית).

6. בפסוקי מה יקר.

7. בהלכות תפילין ד"ה המהלך.

8. ברובו של עולם שאחר יהיו אחד, נדפס: ואַח-גָּמ-זָאת.

9. בתנ"ך (ויקרא כו, מה) נדפס במקף, ובסדרור שם בלי מקף.

10. בתנ"ך (דברים ל, ג) נדפס במקף, ובסדרור שם בלי מקף.

11. בתנ"ך (שם ל, ה) נדפס במקף, ובוחמש שם בלי מקף.

12. שבכל אלו נדפס בתנ"ך (ישע"י לג, ב, ירמי' ל, ג, מיכה ז, ב, ישע' נו, ז) עם מקף, ובסדרור שם בלי מקף.

13. שבכל אלו נדפס בתנ"ך (ויקרא ב, יא) במקף, ובסדרור (תנייא בר קפרא) בלי מקף.

14. שבתנ"ך (תהלים מו, ח, ב) נדפס במקף, ובסדרור (ה' צבאות גו' ה' הוושיעת גו') בלי מקף.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

נד

נמוד	שרה"מ	תיקון	לה. צ"ל "צרתם ולוי"? ¹⁵
י"ד ע"ב	שיטת צרתם	שיטה ועשית	לו. ה"ג" שעל ועשית מיותר
ט"ז ע"א	שיטה מלח	שיטה מלח	לו. רבע ללא דגש ה"ר"? ¹⁶
ט"ז ע"ב	שיטת רבי	שיטה רבי	לה. נקודה אחר וחמר ¹⁷
י"ז ע"ב	שיטת יכפר	שיטה יכפר	ט. יתר מ[קף] ¹⁷ בין "ולא ישחת" וכן "שיר חנוכת" "אל שחחת", "ה' עזר", "כמו עשב" ¹⁸
מ. יתר קו בין "הושיעת את"? וכן "רגע באפור" ¹⁹		שיטה ביום	מא. צ"ל קו בין "ה' עוזר"? ²⁰
מג. צ"ל [?] מkap בין "לב איש", "הוא צוה", "כבי בחור", "בחור לו", "ולא עיר", "נערכו מים", "אלופי אדום" ²²		שיטת אל	י"ח ע"א
מד. צ"ל קו בין "כבי לא". וכן בין "קרון לעמו", "אמן ואמן", "ד' מצינו", "ברוך ד'", "ד' ימלוך" [חביב], "ד' לעולם" ²³		שיטת אלקים	י"ט ע"א
מה. הגימל בלי דגש מו. פשטא על "הזהאת"		שיטת מחשבות	י"ט ע"ב
מו. צ"ל [?] מkap בין "עד עולם", וכן בין		שיטת לסגולתו	
כ"א ע"א		שיטת ועגב	
כ"ב ע"א		שיטת אז	
כ"ב ע"ב		שיטת לשמד	

15. שכ"ה בתנ"ך (ישע" טג, ט) ובסדרו נדפס بلا קו.

16. כדילע פ"ב ס"ח.

17. בכתי"ק: מפרק (וכן כמה פעמים לקמן).

18. שם נדפסו בתנ"ך (תהלים עת, לה. שם ל, א. שם ל, יא. שם צב, ח) ללא מkap (רק

חלקם), ובסדרו (בסוף הדרי, בMOVED שיר חנוכת הבית, ובMOVED שיר ליום השבעה) עם מkap.

19. שנדפסו בתנ"ך (תהלים כת, ט. שם ל, א) בלבד, וכן בתנ"ך (בסוף הדרי, בMOVED שיר חנוכת הבית)

עם קו.

20. כמו שהוא בתנ"ך (תהלים ל, יא).

21. בMOVED לתודה (תהלים ק, ג).

22. שם נדפסו בתנ"ך (משליט, כא. תהלים לג, ט. שם כלב, יג. שם קללה, ד. שם עת, לה. שמות טו, טו, טו) עם מkap (רק חלקם?), ואילו בסדרו (יהי כבוד ואיזיר) בלי מkap.

23. שכן נדפסו בתנ"ך (תהלים צד, יד. שם קמח, יד. שם פט, נג. שם כללה, כא. שם עב, ית. שמות טו, ייח), ובסדרו (יהי כבוד, הלളה הללה, ברוך ה, או ישר) בלי קו.

24. אפשר שהשים שאלת, רשם לעצמו לסייע שץיר לבור במקור (ראה ציון הבא, שرك חלום נדפס בתנ"ך עם מkap).

נמוד	שורה נמ	תיקון	עה נמ
		"עשה פלא" [כה ע"ב], "את ישראל" [כט, ב. ומיותר קודם את], "פנה אליו" ²⁵	
כ"ז ע"א	שיטה יכרתו	מה. נקודת ההחלטה אחר ותמגר ²⁶	ל ע"א
	שיטה טוב	מט. יתר מכך בין "טוב וישראל". וכן "מי זה", "הוא יוציא", "ראה אויב", "ולא ישחית", "אל תזכור", "כי הוא" (על ימים) ²⁷	שיטה הוציאני
	שיטה עשה	נא. יתר קו בין "אני ד'", "למען יומר", "لدוד הטה", "זה יצרת", "לך אמר" (לב), "אלילים וד'", "כמכתה באלים" ²⁹	ל"א ע"א
ל"ה ע"ב	שיטה עשית	_nb. ציל קו בין "יבואו וישתחוו", "ד' דרך", "בשםך אלקים", "ד' כי" (בא), "אתה ד'" (עליזן), "הנה ברכו" ³⁰	ל"ז ע"א
	שיטה רע	נג. יתר מכך בין "עד יקרה", "השם עבים", "ישפטת תבל", "ישפטת תבל" ³¹	ל"ח ע"א
	שיטה מבאו	נד. ציל מכך בין "תשת חסר", "שם רמש", "זה יצרת", "על אויב"	
25. שם נדפסו בתנ"ך (תהלים ז, ב. שמות טו, יא. דברים כה, טו. תהילים פו, טז) עם מקה (וקחיקם?), משא"כ בסדור (בישתח, לפניו שירה חדשה, רבונו של עולם שאחר הדוכן, ובתפלה לדוד שלפני שיר של יום).			
26. כדლעיל פ"א סמ"ז, וש"ג.			
27. שככל אלו נדפסו בתנ"ך (תהלים כה, ח; יב; טו; יט. שם עח, לח. שם כד, ב) בלי מקה, ובسدור (בנטילת אפים, והוא רחום, ואנחנו לא נעדי, ובשיר של יום ראשוני) עם מקה.			
28. שככל אלו נדפסו בתנ"ך (תהלים כה, יג. שם מ, ח. שם כד, ג. שם צד, יג. שם צמ, יא. שם קד, ו) עם מקה, משא"כ בסדור (בנטילת אפים, למנצח יענץ, ובא לציוון, שיר ליום ראשון וליום רביעי, וברכי נפשי).			
29. שככל אלו נדפס בתנ"ך (תהלים קית, כה. שם ל, יג. שם פו, א. שם קד, כו. שם צו, ח. שם צו, ה. שמות טו, יא) בלי קו, ואילו בסדור (בוהוא רחום (איין כמור) ובא לציוון, תפלה לדוד, ברכי נפשי. לדוד אויר, קבלת שבת, ולפנישירה חדשה) עם קו.			
30. שככל אלו נדפס בתנ"ך (תהלים פו, ט. שם כו, יא. שם מה, יא. שם צו, יג. שם צו, ט. שם קלד, א) עם קו, משא"כ בסדור (בתפלה לדוד, שיר ליום שני, קבלת שבת, ושיר המעלות שלפני ברכו).			
31. שככל אלו נדפס בתנ"ך (תהלים צד, יג. שם קד, ג. שם צו, יג. שם צח, ט) בלי מקה, ובسدור (בשיר ליום רביעי, ברכי נפשי, וקבלת שבת) עם מקה.			

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

עמוד	שרה"ם	תיקון	הערות	ל"ט ע"ב
			(סבירות), "שאו מנוחה", "לפני ד'", "בי בא", "כי קדוש" ³²	
			נה. ב' הערות הראשונות מיותרות, לסמן הג' א) במקום ג) ³³	
			נו. צ"ל מ[קף] בין "בבית ד'" ³⁴	מ[ח] ע"א
			נו. יתרו קו בין "אר טוב" ³⁵	נ"ג ע"ב
			נה. צ"ל יגדיל	ע"ג ע"א ³⁶
			נת. אם תשוב ג'	
			ס. סוערה ג'	
			סא. גור נדחית	
			סב. אמר ד"א בראשון. ³⁷	
			סג. להשות בעניין הקווין –	
			סד. להשות: בוקר (מלא או חסר)	ע"ג ע"ב ³⁸
			סה. חנון בו"ו אחד לבירר [קב ונקי] ³⁹	
			אם צ"ל: מה, מנ"א	
			סו. מחפתם המ"מ צרוי	צ"ט ע"א
			טו. "החיל אשר נגע יראת" לכארורה פשוט	ק"ב ע"ב
			שתיכת "יראת" מיותר וכ"ה ש"א י' ב"ז. ⁴⁰ וכ"כ בשו"ע שלו ס"א ס"ב. ⁴¹ וכ"ה בס"י קאפוֹט תקע"ז. ברדייאתו תקצ"א	
			32. בכל אלו נדפס בתנ"ך (תהלים קד, כ. שם קד, כה-ו. שם כו, ו. שם צה, ט. שם צט, ט) עם מקף, משא"כ בסדר (בברכי נפשי, לדוד אורי, וקבלת שבת).	
			33. כדעתיל פ"ד ט"ז.	
			34. בתהלים צב, יד נדפס בלי מקף.	
			35. תיקוני טעות בסדר ההפטורות שיש בהם חלוקי מנהגים.	
			36. בפרק החדש, נדפס "כה אמר גוי בראשון", וצ"ל "כה אמר ד"א [אדני הרוי בניקוז אלקים בראשו].	
			37. תיקוני טעות בלוח המולדות ומועדים.	
			38. בכתיבת גיטין (ראה שם ס"י קד: אב ... מרחשון. ושם הערכה יד, דן בכתיבת מנחם אב).	
			39. ראה גם לעיל פ"ג סע"ב. פ"ה סע"ב.	
			40. וילכו עמו החיל אשר נגע אליהם בלבם.	
			41. שוע"ר מהדו"ב ס"י א ס"ב.	

הוסף ללוח התקון (תש"ו)

תיקון	שורה"מ	עמוד
סח. שורה האחרונה מיותרת		קפ"ח סע"ב
פט. להגיה כל הקוריאה כי הט"ס רבו במאד		
הגהות אدن"ע	שיטה ובעניין	ע. אמר"ר
שיטה וכמבואר	עא. מות	שיטה קראתית
שיטה עב. שער	עג. בכתיק	שיטה קאי
שיטה וככ"ק	עד. מהרש"ב נ"ע ⁴²	שיטה והענין
עה. אלא	עו. החצע"ג מיותר ⁴³	שיטה הניל
שיטה מלך	עו. שצ"ל ⁴⁴	שיטה השכינה
שיטה השכינה	עה. מנהגינו	מחוזר ליה ע"ב
בראש העמוד	עת. מפטיר והפטירה כו. וכן ל"ז נ"א.	בראש העמוד יו"כ מיותר.
מ' ע"א	פ. קריאה למנחה יו"כ מיותר.	
מ' ע"ב	פה. צ"ל בראש העמוד למנחת יו"כ וכן בע' שלאחו ⁴⁵	

.42. וכן צרייך לתקן בנדפס בהוצאה החדשה (רמא, א) בשווה"ג שווה"מ כו.

.43. וכן צרייך לתקן בנדפס בהוצאה החדשה (רמא, ד) שווה"מ שאיןו ושווה"מ כאן.

.44. וכן צרייך לתקן בנדפס בהוצאה החדשה (רמא, ב) שווה"מ זזוקלה"ה.

פרק שבעי

לוח התקון לסדר תהלת ה' (תשט"ז)

נמוד	תיקון ¹
176	א. (נ"א ואמנתו) ²
186	ב. הערה בשולי הגליון לברכת שפטני * יש אומרים בלבד שם ומלכות ³
כח, ג'	ג. אחריו ותמגר נקודה ⁴
	ד. בקשעהמ"ט לתקן מתאים להיום יום כח איד"ר ⁵
צב	ה. אמתך (פלונית)? ⁶
	ו. בהערה להשוויט תיבת לכארה ⁷
186	ז. בסוף הע' ⁸ להוסיף ברכה מעין שלוש תמצא לעיל ע' ...
234	ח. בשולי הגליון ⁹ להעיר שצ"ל בשם האם [וכמדומה יש שאין נוהgin בז]
כלז	ט. שורה א ¹⁰ יום ב'. צ"לليل ב' [צ"ע למה הוכפלה שורה זו עו"ה"פ?]
ע' 68, נג	י. להעיר בתענית ציבור או מרים א"מ הארוך תמצא لكمן ע' ...

-
1. חלק מתיקונים אלו תוכנו בהזאה שביעית (פורמט CIS) ושמינית (פורמט רגיל) שננדפסו בשנת תשט"ז.
- תיקוניים אלו, בתוספת העורות וצינויים בשוח"ג, נדפסו בקובנרטס "לוח השמותות ותיקונים על סדרת ברגנו הזוקן" (ג. תחס"ה).
2. כدلעיל פ"א סל"ז וסק"ו (להשוויט המוסגר), וש"ג.
3. כدلעיל פ"א טפ"א, וש"ג.
4. כדלעיל פ"א סמ"ר, וש"ג.
5. בקריאה שמע של המטה: רבוש"ע הרני מוחל וכן למנצח ג"ר בבואה – א"א בשווי"ט, אבל צ"ל בשאר ימים שא"א בהם תחנו. בסימן הג' פרשיות או מרים תיבת א"מת. יעלוזו חסידים – פעם אחת, הנה מטו – ג"ט.
- וראה גם לעיל פ"א סצ"ט.
6. ברכונו של עולם שלפני קריית התורה בשלש רגלים ושםע"צ, שבסדרים הקודמים הי' כתוב "(פלונית) אמתך", וצ"ל "אמתך (פלונית)".
7. במי שברך, לומר גם בלידת בת לTORAH.
8. אחריו הבדלה.
9. בהזורת נשמות.
10. באמירת ותודיעינו.

		תיקון	נמוד
יא.	לש"ז ברכת כהנים ¹¹ , צ"ל: שהכהנים נ"כ	294, קנו	264
יב.	ב"ס' כפרות מסיים: אומרים ב"א כרי!!! ¹²		
יג.	bih"r דתשליך לת Kunן כבמזהור ¹³		
יד.	להוסיף במוסף דר"ה דתוקעין כshall בחול.		
טו.	צ"ע הקדמהקידוש דיו"ט לתפלת יו"ט.		
טו.	נשמטה ההקדמה לעירובי חזרות.		
יז.	תקנת אמרית תהילים – צ"ע מקומו ¹⁴		
יח.	"פוחחן הארון", צ"ל קודם ברוך ¹⁵		266
יט.	א"מ לת"צ. צ"ע אם אפ"ל בספר ¹⁶ ולברר בס"י הנוסחא זכרנו לחיים טובים וכו'.		278
כ.	יה"ר לתשליך. לא נת Kunן החסר ¹⁷		כמה
כא.	חבל על שלא הובא החיק ¹⁸ , כיון שחידוש בו ולוילא,		קנות
כב.	הכוונה דשם הרוי ¹⁹ . הלא אין בס"י זה כוונות ומה נשנה?		קעה
כג.	עד מלכות ²⁰		296
כד.	בליל ר"ה ויו"כ ²¹ קודם, ויו"כ מיותר		276
כה.	בליל ר"ה ויו"כ ²² קודם, ר"ה מיותר וצ"ל יו"כ		קנג

11. במוסף לשולש رجالים, ולר"ה ולויוכ"פ.

12. תקון: וחזור ואומר בני אדם וגוי וכשה עושה ג' פעמים, ובכל פעם מסבב ג"פ. סך – הכל מסבב ט' פעמים; וכدلעיל פ"ג סל"ב, וש"ג.

13. בנוסח שבסדר תורה אור וסדר רוטטוב חטרו כמה תיבות, ובמחזור לר"ה ויוה"כ (קה"ת תש"ג) הושלם.

וראה גם ל�מן ס'כ.

14. תקנת אמרית תהילים בשבת מברכים נדפסה אחרי יקום פורקו. ותקנת אמרית תהילים בכל יום – לפני תחלת התהילים (שנדפס בהוצאה כיס בסוף הסדר).

15. בברכת טל בשמע"ץ (ולא כמו בסדר תורה אור שנדפס לפני "אף בריך אתה").

16. כدلעיל פ"א סקי"ב, וש"ג.

17. כدلעיל סי"ג.

18. לפני תפלה נעלמה.

19. בברכת ספירת העומר, אחר שם ה' נדפס: יוד הא ואו הא. והושמט בהוצאה תשט"ז.

20. אחרי סדר כפרות, נוסף בהוצאה תשט"ז אודות מלכות.

21. אמרית לדוד מזמור (אחר תפלה ר"ה).

22. אמרית לדוד מזמור (אחר תפלה יו"כ).

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

ס

נמוד	תיקון
?	כו. אומרים א"מ צ"ל שהכונה רק למונזה.
קסג	כו. דיני קה"ת נדפסו 2 פעמים!
קסע	כח. בין א[בינוי] מ[לכנו] ²³ ו[דיש] ש[לם] אומרים שמע ישראל וכ"ו
ר	כט. הקעפיל תפלת נעילה! ²⁴
ר' 400	ל. להעיר בשולי הגליל שano מברכינו שהחינו גם ביום. ²⁵
ר' 400	לא. התיקנו בברחה? ²⁶
רכג	לב. שיטה ההם ²⁷ ובזמן צ"ל בז"
רכג 454	לג. שיטה לעומת ²⁸ ונוטנים צ"ל ונוטנם
רlich	لد. למשעי – קורין לווי עד סוף כל המסעות (כמש"כ בלווה התיקון ²⁹)
רlich	לה. עלייה ³⁰ צ"ל עליי
רlich	לו. בסופו ³¹ ח"ק ומתפלליין.
רל	לו. שיטה ח"ק ³² קודם לזה צ"ל: ומניחין גם ס"ת השלישית ואומריין
רל	לח. שיטה המפטיר ³³ צ"ל: ח"ק ומתפלליין..
רל	לט. שיטה נשמות ³⁴ צ"ל: ח"ק ומתפלליין..
רל	מ. שיטה המפטיר ³⁵ צ"ל: ח"ק ומתפלליין..
רל	מא. עד הפטורת ש"ח מנ"א ³⁶

.23. אחורי נעילה.

.24. בהוצאה הקודמת נשארה בעמוד זה הכותרת של העמודים הקודמים.

.25. בקראיית המגילה בפורים (כמובאר בפסק דין צמח צדק בסופו. שער הכלול פמ"ז. ס' המנהגים (73).

.26. ראה לעיל פ"ד סס"א ואילך, כמה תיקונים לסדר ברה"ג שבסדר תורה או.

.27. ביה"ר شبשיפת החמן.

.28. בסדר קרבן פסה.

.29. דלעיל פ"ה סקמ"א, רוש"ג.

.30. ביריה רצון שאחר אמרית הנשיאות. וראה גם לעיל פ"ד סס"ג. פ"ה סקמ"ה.

.31. בהוראות שאחר הפטרת שמח"ת.

.32. אחורי קרה"ת לשמח"ת.

.33. בהוראות שאחר הפטרת ש"פ.

.34. בהוראות שאחר הפטרת אשח"פ.

.35. בהוראות שאחר הפטרת יום א' ויום ב' דשבועות.

.36. להוסיף בסדר הפטורות: שבת ר"ח מנ"א – מפטירין שמעו.

לוח התקון לסדר תħallat ha' (תשת"ז) סא

נמוד רלט	תיקון מב. הוצאה שלישית? ³⁷
654	מג. להעיר בשולי הגליון: ³⁸ עפ"י נוסח רבנו הוזקן בתפלת אתה יודע רזי כו' ³⁹ – צ"ל גם כאן: שתמחול לנו. פשענו. המו"ל.
שכח	מד. לשיטה שאנחנו. ⁴⁰ להעיר בשולי הגליון: בכ"מ אומרים: شأنנו. המו"ל.
656, של	מה. בסופו ⁴¹ צ"ל היה"ר הנדפס בתקלה ע' של – כי שייך להו"ר.
מו. לככל איברי ⁴²	מז. שיטה מכ"ק דהווצהה ⁴³ צ"ל בהווצהה
שלב	

.37. בשער התהילים שבסוף מהדורות כיס של הסדר.

.38. ביהי רצון לאחר תהלים.

.39. ראה סדר רבנו הוזקן עם ציונים והערות ע' תקמה הערה .33

.40. ביהי רצון לאחר תהלים בשבת ויו"ט.

.41. ראה סדר רבנו הוזקן עם ציונים והערות ע' תרא הערה .14.

.42. אחר יהיו רצון להוש"ר, אומרים גם היהי רצון (הנדפס בדף של) לאחר תהלים שאומרים אחר צאת הלבנה.

.43. כדעת פ"ב ס"ג, וש"ג.

.44. פתח דבר מכ"ק אדמור"ר שליט"א דהווצהה השלישית.

פרק שמייני מנהגי חב"ד השיעיכים לסדר (תש"ב)

– מנהגי חב"ד –

– דינים ומנהגים –

קונטראס מלוקט מכתיבך כ"ק אדמור"ר שליט"א ורשימותיו

אוסף דינים ומנהגים

הגהות והערות בנווגע לסדר התפילה ודיני' בכלל

ונוסח אדמור"ר הזקן ופסקיו בסידורו בפרט

מסודר על הסידור תורה אור,

שיצא לאור ע"י אגודת חסידי חב"ד העולמית, ברוקלין תש"א

– **לקוט א'** –

בראש הקונטרס א. הצע"צ ציווה לכל המלמדים שלמדו עם נכדיו הקטנים שמלבד לומדים הרגילים ילמדו אותם פיה"מ של התפילה – פי' הפשט – ופעם בחודש היו באים אל הצע"צ להבחן בזה²

ר' ע"ב ב. ההקדמה הקל קול גוי נדפסה מתחלה בסוף התניא בשם "חתימה" [תניא שקלאו תקס"ז³]

דף ט' ע"ג ג. ברכת ט"ג. התחלת הברכה קודם השלכת כנה ימין על כתף שמאל וגורמה עם גמר ההשלכה⁴

דף כ"ז ע"ב ד. ציצית נשיקת הציצית בק"ש ו"פ: באמרית תיבות ציצת, אמרת, לעד קימת, לעד ולע"ע⁵

כ"ה ע"א ה. בעורת אבותינו ומבית עבדים פדיינו. בנשمة כל חי מבית עבדים פדיינו

לו"ז ע"א ו. אומרים אתה חונן גם במוציאך ובמושיעך⁶

ז. הוושיענו שאחר שישי אומרים אותו תמיד, גם בוועש"ק, ר"ח,

י"ו"ט, ר"ה וויהכ"פ⁸ [שבת? לביר][⁹]

1. שליקט כ"ק אדמור"ר זי"ע, מכתבי כ"ק חותנו אדמור"ר מהרי"ץ נ"ע. קונטרס זה לא נדפס באותה שעה, אבל אח"כ (בתחלה שנת תש"ג) נדפס "היום יום", ונדפסו בו גם רוב המנהגים שלפנינו.

2. היום יום לה' בטבת.

3. ראה סדר רבני הזקן עם ציונים והערות ע' עד העירה.

4. כדლעיל פ"ג סל"א, ושות'ג.

5. כדלעיל פ"ג סכ"ט, ושות'ג.

6. כדלעיל פ"ג סמ"א.

7. ראה גם לעיל פ"א סק"ד, ושות'ג.

8. כדלעיל פ"א סק"ה (וואש"ק), ופ"ג סט"ו (ר"ח יו"ט ר"ה וויהכ"פ), ושות'ג.

9. בהיום יום לכ"ה אדר': הן בחול הן בשבת, יו"ט ר"ה וויהכ"פ.

ח. המתפללים באربع זוגות תפילין כך נהיגין¹⁰ א) מנחין תש"י ותש"ר דרש'י, קודם אמרת פרק איזהו מקוםן, מתפללים עד אחרי אך צדייקים גוי, ומוסרים ריק תש"ר ב) מנחחים תש"ר דשמושא רבא, אלא ברכה, וכורין שמע גוי עד אמת, אומרים מזמור תהילים כפי סדה"י (شمיטיים תהילים בכל חודש). והמהדרין לומדים אותו עם פירושי ומצדות. חולצים תש"ר ותש"ג. ג) מנחחים תפילין דרא"ת תש"י ושער- בלבד ברכה, שמע גוי עד אמת. קדש והי כי יבאך. שש זכירות. לומדים פרק שניות כ"א לפני הבנות. חולצים תש"ר בלבד. ד) מנחחים תש"ר דראב"ד, בלבד ברכה, שמע גוי עד אמת. חומש עם פירושי (פרשת השבוע, ביום א' עד שני, יום ב' עד שלישי וכיו'ב) בר"ח מנחחים כנ"ל קודם תפילה נוספת, לימוד השיעורים אחר התפילה¹¹

דף מ' ע"א

ט. באויב שלום גם בשחוה"מ אומרים בשמחה¹²
י. ברכות שפטוני. מברכים בלבד שם ומלכות¹³. אם דוקא בשבת?
לברך¹⁴

מ"ח ע"א

ע' ע"ב

צ"ו ע"ב

יא. יעוזי בברהמ"ז [ק]ל מלך חנוון אומרים הן בחול הן בשבת¹⁵
יב. בקשעהמ"ט מסיטים אמת¹⁶ בהפקת קצת מתיבת אלקיים
יג. ז"ט בתפילה יוט – וכן בקדוש – אומרים את חג פ' ואת יו"ט
בתפלה ר"ה וקידוש היום – וכן ביווהכ"פ – אומרים את יום הזכרון
(הכפורים) את יום – בלבד וא"ו¹⁷

צ"ז ע"ב

כל"ב ע"א

יד. ר"ה ויווהכ"פ: לדוד מזמור אומרים קודם עליינו¹⁸
טו. בקידוש יום ר"ה אומרים תקעו גוי כי חז גוי ולא אלה מועדי
גוי אוatakינו לסעודה¹⁹

קמ"ב ע"ב

טו. סדר כפרות. גם הסיבור הוא ג"פ כי אחר כל אמרה של בן"א
גוי זה החליפתי כו' מסיבות²⁰.

דף ק"ג

ע"ב

10. היום יום ליר"ט מנ"א.

11. היום יום לר"ח טבת.

12. כדלעיל פ"ג סמ"ג, וש"ג.

13. כדלUIL פ"א ספ"א, וש"ג.

14. ראה לעיל פ"ז ס"ב, להדפס בסדור תחלת ה', גם בקריה"ת לשבת (ע' 186): יש אומרים בלבד שם ומלכות.

15. כדלUIL פ"ג סל"ו, וש"ג.

16. כדלUIL פ"ג סס"ה, וש"ג.

17. כדלUIL פ"ג סל"ט.

18. כדלUIL פ"ג סל"ד, וש"ג.

19. כדלUIL פ"ג סנ"ט, וש"ג.

20. כדלUIL פ"ג סל"ב, וש"ג.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

יז. ליל יהכ"פ, או"ז ג' מתחילה ד' מלך ג'. אמרת פסוק או"ז ג'
רק פ"א²¹.

יק"ח ע"א
רט"ו ע"א
בסיומו ית. שבת הגזゴן. למנה אומרים עבדים היינו.²²
יט. אמרת הנשאים. גם כהנים ולויים אומרים היה"ר שאחר
אמירת הנשאים²³.

דף רכ"ט ע"א
כ. ביום י"ג מתחילה זוatta חנוכה גו²⁴.
כא. סליחות: סליחות הא' – במושאי מנוחה – אומרים במוש"ק
אחר חצות

זכור ברית²⁵ – באশמורת הבוקר. ואין נופלים²⁶
לברר הימים شبניותם – באשморת הבוקר?²⁷
כב. סליחות ויהכ"פ, בשמעו קולנו פסוק אמרינו ג' מקומו כמו
שנדפס בסיסי, ולא כי"ג שמקדים מי²⁸

כג. ער"ה אין אומרים שופט כל הארץ
כד. ער"ה אין אומרים זכור ברית אברהם²⁹
כה. [כל מלך אומרים ג"פ הן בסליחות הון בליל יהכ"פ הון
בתפילה נעללה³⁰
כו. היו אומרים: חיtiny – התיז³¹. קrho – הקו"ף³². נואה – הנז"
קמוצה, ונטלתני³³. ומפו – הפ"א בפתח³⁴

21. כדילעיל פ"ג סל"ה, וש"ג.

22. כדילעיל פ"ג סל"ג, וש"ג.

23. ראה לעיל פ"ג סנ"ג. היום יום לא' ניסן.

24. כדילעיל פ"ג ס"ל, וש"ג.

25. ראה לקמן סכ"ד.

26. ראה גם רשימת היום ע' קנט. היום יום לכ"ה אלול.

27. היינו שברישות שם מבואר רק אודות מוצאי מנוחה וער"ה (זכור ברית). וראה היום שם:
אבל בשאר הימים – באשמורת הבוקר.

28. ראה אוצר מנגגי חב"ד (תשרי) ע' כו סס"ה (שכ"ה בנוסח ליטא רישין זאמוט).

29. ראה אגרות קודש חי"ח ע' ע' (בשאלת על מנגנו של לא למור פסוקי זכור ברית בער"ה .. שאלתי את כ"ק מ"ה אדמוני בעת שדר רשות הסליחות, ואמר שלמנורות הקושיה, אבל כן נהוגם). אוצר
מנגגי חב"ד (תשרי) ע' ל.

30. כדילעיל פ"ג סנ"א.

31. ראה לעיל פ"א סכ"ז.

32. כדילעיל פ"א סל"ב וסק"ג.

33. כדילעיל פ"א סס"ב וסק"ח.

34. כדילעיל פ"ג סכ"ב, וש"ג.

פרק תשיעי הערות לשער הכלול (רשימה)

הערות לש' הכלול ודרה"ח וננה"ח:

לוח הר"ת:

טה"ת – סדר התקינות להרב ב' קאראסיק.¹

קצתה"ש – קצות השלחן לראה"ח נאה.²

פה"ס – פסקי הס"י להנ"ל.³

א. א' א'. ומבואר בשו"ת ד"ג' כו. כי"כ גם בצד"ץ משנהות שבת פ"ז.⁴

ב. א' ב'. שכל המחודים שלוי כו' הוא תמהה. והרי בשאר"י כ' שכל ספק כו' וכ"כ בדברי נחמי (י"ט ע"ג).⁵

ג. ש"א ס"ג. ע"פ המדרש. עיג'כ ב"ר רפע"ח.⁶

ד. א' ח'. וגם ל' הגمرا כו'. וכ"מ גם מל' דחדא"ג (בה"ש ד' ז').

ה. א' ז'. בשע"ת כו' אבל אדמור'ר כ' ייש לדחות ראיית השע"ת, מדעת האgor ושבה"ל (ב"י סי' רל"א) דעתו שינת היום צ"ל ג' כי א"נ ולא אמרו כן אמבעיר שינה, משמע דאי"נ שיכת לשינה ממש ומה"ש לשחר דוקא מפני מנהגו של עולם ובטלת ראיית השע"ת. כן יש לצרף סברת הפר"ח (ס"י נח) דבברכת מה"י מתים יוצא י"ח א"נ [בה"ש ה' ח].

1. לשער הכלול, ולדרך החיים לבעל החותם דעת, עם הגחות נתיב החיים להרא"ד לאוואות, שננדפסו בסוף שער הכלול. ראה להליל במובא ס"ב.

2. ברשימה שהגיעה לידיינו ישנן רק העשרות לשער הכלול. רוב הערות נלקטו משלשת הספרים דלקמן.

3. הרשום כאן הוא רק תמצית הדברים, ולהליר פריט יש לעיין בספרים הנ"ל.

4. סדר התקינות וקורנותם, עם הגחות בסדר תורה או רע עם שעורי תפלה לה"ז דובער קאראסיק. ווילנא תרבי"ח. וחזר וננדפס ביגדיל תורה ירושלים גליון ה' ע' 40 ואילך.

5. עם "בדי השלחן" [לকמן; בה"ש]. ירושלים תרפ"ז – תש"ד.

6. ירושלים תרצ"ז.

7. חוות סי' בא, שהסדר חובר לאחרונה.

8. מו, ב: מיהו הסידור כ' זמן רב אחר השו"ע.

9. שלא קדמותו בעלי השו"ע הסגiry בחצאי עיגול.

10. מבוא לקונטנס השלחן הערכה ה.

11. חדשים לבקרים הרבה מונתק כו. וכ"ה ל�מן פ"י ס"ב.

הגהות לסדר אדמור' רוזן

ו. א' ט"ז. בגם' היה' רוזן בלי' רבים. גם בשבת הגי' בן ע"פ הג' הר"ף¹⁰ [סה"ת]. ז. ב' ב'. קשר אגדול כו' לעדר ב' גודלין. כ"כ הראב"ן [ש"ך יו"ד מ"ז י"ג וע' בפמ"ג] ובפרדס לרשי' והאריך בס' לב חיים ח"א ס"י פ"ד, וכ"פ בס"י יעבץ ושרה תמיית הקישו"ע [בה"ש ר' ז'].

ח. ש"ב ס"ב. טעם השינוי כו'. אין בזה רק שינוי ל' ולא בהלכה [פה"ס סי' כת']. ט. ב' ג'. אך היקל כו' טעות הדפוס כו'. ציוון כ"ב"נ קאי על עיקר ויש שכתו נוגאים להקל הוא דברי הרמ"א עצמו כו' וניכר שהכריע מעצמו להתרMER שלא ליתן כו' בדבר קל וכמ"ש בסד"ה שאפשר להתייר. אך טעם אדה¹² משומ דלאי' זוטא כ' דמלבוש שהוא אחר הרמ"א ס"ל דמותר כמ"ש הב"י וכמ"מ מל"ח [סה"ת].

ו. ב' ר. קיבלת כו'. לפ"ז תמהה הפסק בס"י לעונת קדיש וכו' בין תש"י לתשר'ר, אך יגרום ברכיה שא"צ ע"פ זהה, כיון שאין בש"ס מפורש נגד זההו והוא מחולקת הראשונים. אבל טעם אדה¹³ פי' בעצמו זו"ל – לעניין ענית קדיש – ואף שאין להוגג כן לכתילה דס' ברכות להקץ עכ"ל. אבל מהזהר אין ראי' מפורשת. וכמוש"כ ב"י סי' כ"ה. ובש' הכוונות תפלה השחר דרוש ב' ג' טעם ע"פ קבלה לב' הדיעות [פה"ס מוב] ו夷ג"כ בתו"א¹⁴ ד"ה מי שם פה טעם ב' הדיעות כnil.

יא. ב' ז. ומש"כ אדמור' כו' הינו כו'. זה דוחק. וייל' שלא רצה אדה¹⁵ לפוסוק נגד מנהג מדיניות אלו, דס"ל דשירך רק לי"ח ולכון כ' יש נוגאין [פה"ס מ"ח].

יב. ג' ר' ב'. באצבעותיהם¹⁶. כ"ה בם"ח¹⁵ ופער"ח¹⁶.

יג. ג' ר' ז. בפער"ח. ש' עולם העשי' פ"ב ופ"ה¹⁷.

יד. ג' כ'. ולקמן בס' עבודת יהכ"פ כו'. בן הוא בחילוק זה בש"ס: תמיד פ"ז ווומא פ"א¹⁸.

10. אף שבגמרא שלנו ברכות (ט), ב) הגירסה היא "שתצילנו" בלבד' רבים, מ"מ בשבת (ל, ב) הגירסה היא "שתצילנו" (אף שבשבת שם נדפסה הגהה ר' ישע' פיך עה'ג, שראו להיות "שתצילנו" כמו במס' ברכות). וכ"ה לקמן פ"י ס"ז.

11. הציוון כל בו שברמ"א ס"י כא"ג, קאי על עיקר הדברים, שמחמיר מליית תפלה עם ציצית לכובס עכ"ומ.

12. בשוע"ר שם ס"ה, שמkill בזה לגמר.

13. שמות נב, ב.

14. שכל פעמי שאמורים י"א סממני הקטורת מונחים אותם באצבעותיהם. וכ"ה לקמן פ"י ס"ז.

15. מס' תפלה העשי' פ"ה מ"א.

16. ש' עולם העשי' פ"ה.

17. וכ"ה לקמן פ"י ס"ה.

18. שמשנה א' היא הטבת הנרות, ואח"כ משנה ג' היא הקטרת הקטרת. ואילו ביוםא פ"א (יד, א) הקטרת היא לפני הטבת הנרות. וכ"ה לקמן פ"י ס"ט. וראה גם סדרו רבנו רוזן עם ציונים והערות ע' קו.

הערות לשער הכלול (רשימה)

סז

טו. ד' סס"א. בשע"א ססנ"ד¹⁹ דאין מקדיישן בסיום תושבע"פ רק בסיום תפלה יה"ר, אף שהוא מוקף בחצ"ג הוא מפני שכ' בב"י ססנ"ה מפאר הדור – וכן נהגים – לאחר תפלה רחמים לא יאמרו קדיש. אלא שהעתיק הקדיש לבסוף וקאי גם לכاؤ [סה"ת].

טז. ד' ב'. במ"ח כ' דאין לאומרו²⁰ [סה"ת].

יז. ה' ג'. מובן שכונתם כו'. איננו מובן הטעם בזה. וייל באו"א דהתיבות הכהולים נשנים לאחד – בלבד ההיות שיש ע"ז השבון ביחיד – ע"ד מ"ש בכל בו ס"י��"ה ובמשמרת שלום לעניין נוטח הקידוש גם תיבת מזמור ל"ח²¹ כמש"כ בפ"ח לעניין מזמור לתודה [סוף פה"ס].

יח. ז' ב'. בפ"ח לא מצאתי²². נמצא בהשומות סוף ח"א דפוס²³ – "צריך קודם שיעשה הצדקה והתפלה לומר לשם כו" ועייג"כ ש' הזמירות ספ"ה. אבל بد"ד לא מצאתי לע"ע.

יט. ז' ט'. בסופו²⁵. וכ"ה ג"כ בפ"ח ש' הק"ש ספ"ב.

כ. ט' ה'. הטל בקמץ כו' טعمו דחוק. וייל דarf דסמור למכללי כו' בכ"ז קמו"ץ כמ"ש בז"ק²⁶ קמץ כ"פ,ogi הטעם דהכוונה בזה – בש' הכוונות ובמ"ח – מתאים למש"כ בהתחלה ת"ז ע"פ שראשי נמלא טל ושם קמו"ץ ולכון גם כאן קמו"ץ [פה"ס פ"א]. כ"ה ע"פ דקדוק דמשקל גשם קמו"ץ רק באס"ף²⁷ בלבד יוצאה מן הכלל אבל משקל טל קמו"ץ בכל נגינה מפסקת.²⁸

כא. ט' י"א. צ"ל "וצ"ל שכונתו שבברכה"²⁹.

כב. ז' ב'. תיבת "ומג"א" מיותרת.³⁰

19. בשער הכלול פ"ד סוף ט"א כתוב, הטעם שנוטח הקדיש בסדור אדה"ז הוא קודם עליינו, כי שם הוא עיקר מקום הקדיש אחר אגדתא, משא"כ כאן לפני הodo, שהוא אחר יה"ר, וע"ז מעיר בסדר התקיימות, שבשלוחן עורך אדריכ"ר סוטני נד (במוסגר) מובהר שכאן הקדיש הוא אחר יה"ר.

20. במשנת חסידים (מסכת גמilot חסדים ג, א) שלא לאמיר בקדיש הנוטח לאתחדთא לעלמא (שמוסיפין בקדיש אחר סימן מסכת וקבורת המת).
21. לא חשב.

22. אוזרות אמרית לשם ייחוד כו'. וראה גם לממן פ"י ס"י.

23. נשאר מקום חלק בכתיב"ק, וצ"ל: קראען תקמ"ב.

24. נשאר מקום חלק בכתיב"ק (ובדפוסים האחרים לא נמצא שם, רק במקומות האחרים המזויינים לעיל ולקמן שם).

25. לא בורך כו' למלה אל חי, הלמדים בקמץ. וראה גם לממן פ"י ס"י.

26. זקי' קטן.

27. אתחנהא סוף פסוק. וראה לעיל פ"א סק"א.

28. כ"ה בהשומות להפ"ס ספ"א שענדפסו בסוף ח"ז), בשם מהרי"א הענקין.

29. בנדפס: וצריך לומר שבברכה. וראה גם לממן פ"י ס"ב.

30. וכ"ה לממן פ"י ס"ג.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

- כג. ר"ג. להוספה: "ואין לומר הפסוקים כו³¹ כ"ה בש' הכוונות ובפע"ח³².
 כד. ר"א ר"ג. טה"ד כו³³. אינו, כי אין הוא תילים ק"ג י"ד.
 כה. ר"א כ"ג. בס"י קול יעקב איתא דאף ביום ו'. בס"י יעב"ץ וכט"י ר"ש משמע
 דא"א ביום ו' וע"כ אפשר דגם אדה"ז ס"ל כן [סה"ת]. מכך³⁶: אומרים בכ"י
 גם ביו"ט, ר"ה כו.
- כו. ר"א כ"ח. מתחילה למנות³⁷ מן כו' צ"ע הטעם בזה. ויל דל"ח תיבת לדוד
 עדמ"ש בפע"ח³⁸ לעניין "מוזמור" לתודה [שם³⁹].
- כז. ר"א ל"ח. וזהו שכ' כו' הנחתן חיוב כו'. אבל בס"י הל' תפליין כ' כל איש אשר
 נגע כו' ולא כ' שהוא חיוב וא"ש כפשוטו הל' מנהג להניח כו' [פה"ס נו].
- כח. ר"ג א'. מ"ס. להוספה מה שדייך פה אדה"ז מ"ס אופא"ל לתרץ הא דלא הזוכר
 – מפני ענותנו – י"ט כסלו. כי הטי" נדפס תקס"ג.⁴⁰
- כט. י"ד ה'. צ"ל "בברנו. ור"ת פ"י".⁴¹
- לו. י"ד ז⁴². בס"י יעב"ץ לאמורו כמשמעותם לבוני או"א, וכ"ה בס"י השל"ה,
 ומ"ש מהב"ח⁴³ עי' מש"כ בטורר⁴⁴, ובלא"ה יש לחלק בין הגדה לכואן, וכיון
 שנכתב ציון⁴⁵ בודאי דעת אדה"ז לאומרם וכפי המנהג [סה"ת].
- לא. שם⁴⁶. חתני מولات. כ"ה בס"י יעב"ץ ובס"י של"ה חתן ל"ד⁴⁷ [סה"ת].
- לב. ט"ז ג'. ומובן הטעם כו'. אינו תלוי בזה, דהא גם לר"ת יש ביה"ש כ"א שבסי
 החמיר בס' ברכות דאף בס"ס לא יברך [פה"ס, מב].
-
- .31. בעת ברכת הבנים (כ"ה בסדרו). וראה שווע"ר סי' קכח ט"ט.
 .32. כ"ה בפסק הסדר ספ"ז.
 .33. מה שננדפס בסדרורים "זכור" (במלאות).
 .34. כדלעיל פ"א סצ"א, וש"ג. וכ"ה לקמן פ"י סי"ד.
 .35. אם אומרים הוושענו אחר שר של יום ביום ועש"ק.
 .36. = מכ"ק שליט"א [כ"ק אדמו"ר ז"ע שלאל על בר אצל כ"ק חותנו אדמו"ר מורה"ץ נ"ע, והшиб]:
 אומרים בכל יום גם ביום ביו"ט ר"ה כי [כדלעיל פ"ג סט"ו וליאג וש"ג].
 .37. מ"ש שבולד אוריה יש קמ"ח תיבות, מתחילה החשבון מתיבת ה.
 .38. שער הזרירות פ"ד.
 .39. סוף פסקי הסדרו.
 .40. כ"ה בבדי השלחן סי' כד הערכה ל.
 .41. וכ"ה לקמן פ"י סט"ז.
 .42. אמרית הרחמן לבירת מילה.
 .43. שמבייא ראייה מהפסק בין בהמ"ז לשתיית הocus בהגדה של פטה, להפסק הרחמן בברית מילה.
 .44. שאין בזה משום הפסק.
 .45. הרחמן לבירת מילה (אף שלא הדפיס נוסח הרחמן).
 .46. נוסח הרחמן, מבואר בשער הכלול שם צ"ל: חתני מولات.
 .47. = למולות דמים. וכן נדפס בסדרו תחלת ה.

הערות לשער הכלול (רשימה)

סט

לג. ר"ז ב'. להוספה: לבד כו' א"א הודה" לכאורה מיותר הכלפל ואפ"ל דרומו בכך דאסור לאומרו כי הוא גנאי לירוט [בה"ש ע"ז ב'] ואולי לדיווקא דפ"א אמרך⁴⁸.

לד. ר"ז י"א. ואדרמור"ד הנהיגכו. אף"ל עוד שלא רצה שיפסיקו בין ברכו לקדיש כמו שכ' בשוע"ע סי' נ"ד לעניין ברכו דשחרית [פה"ס ס"ה].

לה. ר"ז י"ב. במ"ח שמתחיל ד' צבאות גוי וכ"כ בש' הכוונות. ובפע"ח בעין סתירה שכ' כוונות על שה"מ ובחילה כ' שמורי לא אמרם. טעם הכרעת אדה"י לומר שה"מ ייל ע"פ הפשטה, ע"פ מש"כ שי' אפרים שי' בפתח"ש סמ"ג דעל פסוקים מלוקטים א"א קדיש, ולכון הכריע לאמר שה"מ כיוון שהקדיש מוכרא ע"פ הטעות. וגם הפסוקים יאמרו – הוא מטעם אחר – ממש"א כ"פ בתפלה, הבדלה – ולא משומש הקדיש [פה"ס ס"ה].

לו. ר"ז י"ד. ח"ק בלבד שבת לפני ברכו, כ"ה בפע"ח וש' הכוונות, ובמ"ח מביא גם הנוהגים שא"א וכ"ה מנהג חסידי פולין [פה"ס, ס"ה].

לו. ר"ז כ"ב. "ולפי"ז פשוט – שוין זהה"⁴⁹ צ"ע כוונתו. ובגוף העניין מסתבר דנסחפת בדפוס תיבת "ויז"ט" [בה"ש, העורות בסוף ח"ו⁵⁰].

לה. ר"ז כ"ב. נשמה יתרה ביוז"ט⁵¹. להעיר מפע"ח שי' ר"ח פ"ג ואואה"ת⁵² – להצ"ץ – כב: ושם⁵³.

לט. ר"ח ד'. אין זה סותר כו⁵⁴. בס' הדרת שלום שבסוס"ס משמרת שלום שתיבות הכהולים אינם מן המניין [שם⁵⁵].

מ. כ"ה ד'. אודוי אודוי⁵⁶ כו' זיל הרמא"א סתצ"ד ס"ט לפסה כו' משמע דבשוכות מזוכיר וכמ"ש ד"מ סי' תרס"ג. וכיון שמנגנים ד"מ לבוש ב"ח מפורש להדייה הchipuk⁵⁷. ולא מצינו חולק בלבד ב"י הגרא"ם ומעשה רב שלו, הו"ל לאדה"ז לפרש

48. ראה הטעם לעיל פ"א סס"ט, וש"ג.

49. שגם בליל יו"ט צריך לטיסים ופירוש עליינו כו. ומ"ש בסדור רבנו: ובשבת חותמין, הוא לטעם אחר.

50. בהערות לסי' עז ס"ב. ובדפוסים החדשניים הוא בסוף ח"ג.

51. וכ"ה ל�מן פ"י ס"ט. וראה לקיש"ש חל"א ע' 191 ואילך.

52. בראשית כרך א.

53. כג, א.

54. שיתאים חשבו התיבות בקידוש.

55. סוף פסקי הסדור, ובדי השלחן סי' עט ס"ק יב.

56. בשער הכלול שם כותב, שהרמ"א מודה, שבברכת הפטרת שבת חותם"ס אין צורך להזכיר של מועד, רק מקדש השבת.

57. בין שבת חותם"פ לבין שבת חותם"ס.

הגהות לסדר אדמו"ר הזקן

אם ס"ל ג"כ כן וג"כ שבڊפּס זיטומיר לא הוסיפו מדעת עצם⁵⁸ ומזכירין⁵⁹ [סה"ת].

מא. כ"ה ד'. ובזיטומיר הוסיפו כו'. בהקדמת המדרשים דשו"ע ורשא ת"ר שהוא
„מה שנמצא חרות על גליון מהמחבר ז"ל“ [סוף פה"ס].

מב. כ"ט ד'. ידוע בברורו⁶⁰ כו' מחזקין הס"ת על הבימה כו' והמנגה זהה נפשטה
כו'. איןנו. והמנגה שמתחלין לומר קדיש באמצעות הולכת הס"ת מהבימה
להארון אחר יהללו. וגם הש"ץ רואה ההגבחה⁶¹.

מג. ל"ב ג'. בשעת ברכת ביום"ה הocus בימינו. כ"כ בשכנה"ג הגה"ט וכ"ג מדברי
הarendra. הו"ד⁶² בCAF החים [פה"ס, קלן].

מד. ל"ז ט'. וא"כ ברור כו'. מה שלא הוציא בטימ⁶³ ייל' מפני שאיןנו מצור.
ובאחרונים שיאמר יעוזי כו' [זה אריך. פה"ס, קפה].

מה. ל"ו ב'. מתוקן מחכמי הש"ס⁶⁴. (מגילה כת). מר זוטרא כי היו סליק לפורייא
אי' שרוי לי' מרוי לכל מאן דעתךן [סה"ת].

מו. ל"ו ב'. מתוקן מחכ' הש"ס. רק הריני מוחל⁶⁵ ואין ראי' שגם היה"ר תקנו.
ובפרשיות ייל' עפמ"ש המשנ"ב רפ"ח סק"ד שחרת עונות מותר רק לא
בדרך וידי[י] [בה"ש צ' ה']

מו. ל"ז. להוסיף בסופו: (סי' י"א) ומיסירין התפלין בר"ח קודם הקדיש. כ"פ בא"ר.
ובשע"ת סכ"ה סקט"ז בשם הארייז'ל אחר ח"ק. ויל' לטעם' כדי לשמו ע' ד'
קדושים בתפליין כמ"ש מג"א סתכ"ג – ח"ק של ברכו (ומ"ש בהג') לבושי שרד
סכ"ה צ"ע) ק"ת ח"ק אחר ס"ת וח"ק קודם מוסף – והוא עפ' מס' לומר שיש' אחר
מוסת, אבל למנגה אדה"ז שחששי' הוא קודם מוסף יש' ד' קדושים בלבד הח"ק
ש קודם מוסף ולכון עדיף לח"ת⁶⁶ קודם הח"ק שלא להפסיק בין הח"ק ומוסף, גם
הרי הח"ק אתחלתא דמוסף ועדיף שגם הוא ה"י بلا תפליין [עפ' בה"ש ח' נ"ו⁶⁷].

.58. בס"י תצ סט"ז, שמכואר שבשבת הוה"ס חותמין מקדש השבת ויישרל והזומנים.

.59. וכיה לעיל פ"ד סס"ה, וש"ג.

.60. מנוג אמירת הקדיש אחרי קורת' במנה שבת.

.61. ראה בדי השלחן סי' צא ס"ק ד. פסקי הסדר סקל"ד. קונטרס הסדר סל"א. רישימת היומן ע'
תט. אגרות קודש ח"ג ע' קלחת. סדר רבינו הוקן עם ציונים והערות ע' שב.
.62. – הובאו דבריו.

.63. אמירת הריני מוחל, לפני ק"ש שעיל המטה.

.64. אמירת הריני מוחל, לפני ק"ש שעיל המטה.

.65. כדיעיל סמ"ה, משא"כ: היה' שלא אחותא עוד, וא"כ למה משמע בסדר אדה"ז שאומרים אותו
גם בשבת. אלא בפרשיות ייל' כו'. אמן למעשה מנוגינו שלא אמרו בשבת, כאמור בהיום יום לכ"ח
אד"ר.

.66. = להלוי תפליין.

.67. ונתבאר בארוכה באגרות קודש ח"ב ע' נא ואילך.

הערות לשער הכלול (רשימה)

עו

מה. ש' ל"ז ס"ה. כמו שהחינו דיווחכ'⁶⁸. בש"ע אדה"ז ס"י תרי"ט דכאו"א מברך [פה"ס. הל']⁶⁹.

מט. מ"ב י"א. ודברך מלכנו כו'. כ"כ ג"כ בברכ"י [פה"ס, קע].

נ. מ"ב ר"ג. ובמ"ח). וכ"ה בש' הכונות⁷⁰ ובפ"ח⁷¹ [פה"ס, קעג].

נא. מ"ג ר"א. להוסיפה: לזרעו. כ"כ בפ"ח⁷² ובש' הכונות⁷³ [פה"ס, קעה].

נב. מ"ג ר"ג. תקצ"א⁷⁴. וכ"כ בשם באלי זוטא ובס"י הארייזל וצע"ג [סה"ת].

נג. מ"ד ד'. ובפ"ח⁷⁵. וכ"כ במ"ח⁷⁶ [פה"ס, קפג].

נד. מ"ו ה'. מחקי רצונך⁷⁷. כ"ה בש"ת תרפ"ב בשם הפר"ח וכ"כ אבוד[רham] שכ"ה בס"י רס"ג וכ"כ מהר"ם מרוטנברג [סה"ת].

נה. מ"ז ב'. הצע"צ ז"ל⁷⁸ כו. בהגמי שנגנו שלא לברך כהרמב"ם וכן הנהייג מהר"ם והרווקח שוב מ"כ בשם הר"ם (וכ"ה במרדכי) שהוא בעצם ה' מברך ביום כו' כדי לקיים דברי ר"ת וכן הנה"מ כ' דנганו לברך וכ"כ שור"ת מן השמים אותן ט"ו דיש טעם לדברי המברכים [סה"ת].

נו. מ"ח ג'. בפ"ח ליתא. במ"ח⁷⁹ איתא [פה"ס קנ"ב].

.68. בימים שאין גומרים ההליל יוצא היחיד בברכת הש"ץ, כמו שהחינו דיו"כ.

.69. בהוצאות החדשות – בהוספות לקונטרס הסדר ס"ב.

.70. עניין ר"ה בתחילת ד"ה עניין אבינו מלכנו.

.71. שכ"ה פ"ז ד"ה מורי ז"ל.

.72. שער השופר פ"ה.

.73. עניין ר"ה סוף דרוש ו.

.74. בסדרון בנו, במוסוף דור"ה: קיבל בשם הרוקח כשחוץ אומר הוא אלהינו אין עוד יאמרו הקבל פסוקים אלו. ואילו בדרבי משה ס"י תקצא ס"ק ג: בשעה שהקהל כו' יאמר החוץ כו'.

.75. שכ"ז פ"א, מלכות קודם מנחה.

.76. מסכתימי תשובה פ"ז ס"ה.

.77. בנוסח ועל הנשים [ולא מעיל חקי רצונך].

.78. לברך שהחינו גם בקריאת המגילה ביום.

.79. מסכת נין פ"א ס"ב: יניח עשר פתית חמץ.

פרק עשרי הערות לשער הכלול (על הגליון)

- א. ש"א ס"ב. בזמנו הרואיו לו. עד"ז בצפע"ג לר"י בן המביט לבראשית ת. ב. ש"א ס"ג. ע"פ המדרש. מד' תהילים כה. וראה ב"ר רפע"ח.¹
- ג. א' ה'. גם בנימוק או"ח להרחה'צ ממונקאטש (רח"א שפירא) ג, י דחה הקצושו"ע מדקאמר² שקרובה לפה.
- ד. א' טו. גם בשבת הגי' כן ע"פ הג' הריני³.
- ה. א' י"ח. שווי'ת רשל"ל. גם בשוו'ת מהר"ם שיק חאו"ח ס"ב.
- ו. ב' ג'. טלית קטן. להעיר מפס"ד [להצ"ג, ג, ב].
- ז. ג' י"ב באצבעותיהם. כ"ה במא"ח⁴ ופע"ח⁵.
- ח. ג' י"ז. בפע"ח ש' עולם העשי' פ"ב ופ"ה⁶.
- ט. ג' כ'. כן הוא ג"כ החלוק במשנה תלמיד פ"ו ויומה פ"א⁷.
- י. ג. ב. בפע"ח לא מצאתי מזהה.⁸ נמצא בהשומות שבסוף ח"א "וציריך קודם שיעשה הצדקה והתפללה לממר לשם כו"⁹ ועייג"כ ש' הזמירות ספ"ה וס' הלקוטים פ' ראה עד"ז וש' רוחה¹⁰ (יב:⁹).
- יא. ד' טו. בסופו. ובפע"ח ש' הק"ש ספ"ב¹⁰.
- יב. ט' י"א שכונתו¹¹.
- יג. י' ב' [העביר קו למחיקת תיבת "ומג"א"]¹².
- יד. י"א י"ג טה"ד כו'. כן הוא תילים ק"ג י"ד¹³.

1. חדשים לבקרים הרבה אמוןתר כו. וכ"ה לעיל פ"ט ס"ג.

2. ברכות סב, א.

3. כדיעיל פ"ט ס"ג, וש"ג.

4. מס' תפלה העשי' פ"ה מ"א.

5. ש' עולם העשי' פ"ה. וכ"ה לעיל פ"ט סי'ב.

6. וכ"ה לעיל פ"ט סי'ג.

7. וכ"ה לעיל פ"ט סי'ד.

8. אמיירת שם ייחוד כו. ראה גם לעיל פ"ט סי'ח.

9. בהוצאת ירושלים תער"ב.

10. וכ"ה לעיל פ"ט סי'ט.

11. בנדפס: "וציריך לומר שבברכה". ומתקו "שכונתו שבברכה". וכ"ה לעיל פ"ט סכ"א.

12. ראה גם לעיל פ"ט סכ"ב.

13. וכ"ה לעיל פ"ט סכ"ד. כדיעיל פ"א ס"ז, וא' וש"ג.

הערות לשער הכלול (על הגליון)

עג

טו. י"ד ה' ור"ת¹⁴.

טו. ט"ו ב'. בתניא רבתיה סי' צ"ח¹⁵. הובאו והאריך בזה בשורת אמרי יושר ח"ב להר' מאיר אריק. – ודלא כרש"ש מנוחות טו. – וכ"כ לבוש באו"ח סתקנ"א והקשה ע"ז בשורת מהר"מ שיק או"ח רפז מקידושין כת: ועיין אבני נזר או"ח ח"ב סתנת. י"ז ח"ב סצח"ה. דברי מלכיאל או"ח סי' יז. פרי השדה ח"ב טז. מנהת פתים או"ח רמת. שם"ק לבכורות ספ"א (אה"ק תשלה"ה).

יז. י"ז ב'. בכלל ע"ש. יסוד הבעש"ט (מאור עינים ס"פ בשלח) לפניו מנוחה (עטרת צבי לוח"ב קסת, ב).

יח. י"ז כ"ב נשמה יתירה ביוט. להעיר מאוה"ת¹⁶ כב: ושם¹⁷. פרע"ח ש' ר"ח פ"ג¹⁸. יט. י"ז כ"ז. בפסקיו דיןימ. לטי רלו.

כ. י"ח ד'. וברמב"ם פרק כ"ט מהל' תפלה. [העביר קו למחיקת תיבת תפלה, ותיקן] שבת.

כא. לפכ"א ד'. יגדיל תורה יב¹⁹.

כב. כ"ז בסוף. פ' ד. צ"ל: ג. ג. טו, ד.

כג. כ"ז ב'. פרק כ"א. [תיקון] פ"ב.

כד. לג' ב'. בשם בעל שעריו אורוה. במק"מ זה"ב וארא²⁰ עש"מ מאכ"ח א' יט.

כה. שם. הקרבנות. או כפ"י אורח החמה²¹.

כו. ל"ז ד'. במעונו שאכלנו – בלבד ואיז (יש"ש כתובות יט²²).

כז. ל"ז א'. המורכב. שו"ת צ"צ²³. מזמרת הארץ²⁴ ח"ב.

כח. מ' ט"ו. ושני שעריהם לכפר. יגדיל תורה יב²⁵.

14. בנדפס: "בברנו. פ'". ותיקן: "בברנו. ור"ת פ'". וכ"ה לעיל פ"ט סכ"ט.

15. מבוא בסדר רבענו, שפדיון הבן ביום ל"א, מכאן ואילך עובר בעשה. הבא לקמן הובא ונتابא רק בדור תורה (חושי תורה מאת חכרי כולל אברכים שע"י המוציאות) גליון ג' ע' לה, וע' קט.

16. בראשית ברך א'.

17. כג. א.

18. וכ"ה לעיל פ"ט סל"ה.

19. שם ע' לה, מוכית, מבואר בהגות המועתקות מכת"ק אדמו"ר הצעה צדק סכ"ד: תיבת תשכון משך למותה.

20. ל. ב.

21. לרע"מ פ' פנחס (רמח, א).

22. פ"א סי' יט. וראה אגרות קודש ח"ג ע' כד. סדר רבענו הזקן עם ציונים והערות ע' שטח.

23. או"ח סי' סד.

24. למחר"ר משה מרדי פאהארעלטקי [עמרמי].

25. שם ע' לב ואילך, מיישב קושית שער הכלול, שלנוסח רבענו הזקן אומרים במוסף שבועות ושני שעריהם לכפר.

הגהות לסדר אדמור' ר' הוזקן

עד

כט. מ"ד י"ג. יגדיל תורה יב²⁶.

ל. סדר מכירת חמץ סק"ב. ערבי קובלן. שקו"ט בזה בשורת עמק שאלת סי' צב.
לא. מ"ח ב'. בשוחת והшиб משה. או"ח טז.

לב. נה"ז סי' כד סק"ב. [הוועבר קולמוס על ס"ק זה, וכותב]: בס"י²⁷ פסק שהוא
מנחה (וכ"כ הצע"צ משנ' א' ב/²⁸ ובסי' תמן ג ס"ד שהוא עד שקה"ת.

לג. דה"ז סי' קלד סוסק"ז. ק"ש بلا תתקבל. ? טעות וצ"ל ח"ק?

לד. נה"ז סי' קעג סק"א. ושקו"ט בזה בנומייק או"ח טרס"א ושכון נהגו תלמידי
הבעש"ט²⁹.

לה. דה"ז סי' רז סק"ח. במקומות הווי. [תיקון]: [במקומות] לא [הווי].

לו. דה"ז סי' ריח סכ"ב. [הציוון מא היה אצל "פירות צריך לברך", ומחקו שם
וציון אליו אצל "לו צריך לברך"].

.26. שם ע'lad ויאליך, מבאר מ"ש בסדרור ובנו הוזקן, אצל והכהנים שאצל גורלות, שכאן אין צורך.

.27. אף שבשועער סי' נח ס"ג ורטס"י פט פסק, שעונות זמניות הן מעילות השור עד צאת הכוכבים,
מ"מ בפסק הסדרור ד"ה זמן ק"ש פסק שהוא מנץ החמה. וכ"כ בחידושי צמחzek לברכות פ"א מ"ב
(ג, ד"ה כתוב). ומה שכתב (בנטיב החיים שם) שהוא עד צאת הכוכבים, הנה בשועער סי' תמן ס"ד:
זהינו מנץ החמה עד שקיעת החמה הוא נחصب לעולם ל"ב שעונות.

.28. חידושיו על משנהיות ברכות פ"א מ"ב (ג, רע"ג).

.29. ברכת סוכה ואח"כ זמן בליל שני של סכות. ולענין מהגינו, ראה לעיל פ"ד סס"ד.

ISBN 9 65666 0073 - H

9 780826 608994